

**Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Кафедра економічного аналізу та фінансів**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ ТА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

***«РИНОК ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ ТА БЕЗРОБІТТЯ
ЄС: ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»***

25-26 квітня 2024 року

ДНІПРО

ББК 65.9 (4 Укр) 26
УДК 336

Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи / Матеріали міжнародної конференції студентів та молодих науковців (Дніпро, 25-26 квітня 2024 року). – Дніпро: НТУ «Дніпровська політехніка», 2024. – с. 122.

Матеріали наукової конференції висвітлюють сучасні проблеми фінансової теорії та практики.

Конференцію проведено в рамках реалізації проєкту ERASMUS Jean Monnet LS: EU Market of Financial Innovations and Unemployment in Financial Sector.

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them"

ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ВИПУСК:

Цуркан І.М. – к.е.н., доцент кафедри ЕАіФ

За стиль, редакцію та достовірність поданих матеріалів студентської наукової конференції несуть відповідальність їх автори.

Усі права застережені. Розповсюдження і тиражування матеріали студентської наукової конференції без офіційного дозволу авторів заборонено.

Секція 1 Фінансові технології та інновації в банківській сфері: виклики сьогодення

*Андрушко А. О., ст.гр. 072-20-1
науковий керівник: к.е.н., доц. каф ЕАФ Дереза В.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ БАНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У контексті воєнного стану в Україні, якість кредитного портфелю банків набуває особливого значення. Військові дії суттєво впливають на економіку країни, створюючи нові виклики та ризики для банківської системи. Важливість управління якістю кредитного портфелю в цей період зростає, оскільки від його стану залежить стабільність та ефективність функціонування фінансової системи в цілому.

В умовах воєнного стану, цей ризик підсилюється через низку факторів:

- макроекономічна нестабільність: зниження ВВП, зростання інфляції, та падіння національної валюти;
- операційні перешкоди: проблеми з веденням банківських операцій, в тому числі з виплатами та збором платежів;
- правові ризики: зміни в законодавстві, що можуть вплинути на умови кредитування.

Огляд праць свідчить, що управління якістю кредитного портфелю в умовах воєнного стану в Україні вимагає від банківської системи гнучкості, інноваційних підходів та врахування широкого спектра ризиків, розробці ефективних інструментів управління ризиками та стратегій кредитування. Так в статті Запорожця С. та Тригуба Ю. [1] розкрита специфіка управління якістю кредитного портфелю банку під час воєнного стану. Автори підкреслюють, що на якість кредитного портфелю позначається не тільки зростання кредитного ризику, але й політична нестабільність та зміни у законодавстві, що вимагає від банків адаптації їх політик і методів оцінки ризиків. В роботі Аврамчука Л. і Костюка К. [2] детально досліджується вплив кредитної політики на якість кредитного портфелю банківських установ. Воєнний стан змушує банки переглядати свої підходи до кредитування, зокрема через зміну пріоритетів у розподілі ресурсів та необхідності забезпечення ліквідності. За даними НБУ, на початку воєнного стану в Україні спостерігалася підвищення рівня непрацюючих кредитів через погіршення фінансового стану позичальників, що, у свою чергу, було спричинено зниженням доходів населення та скороченням ділової активності. Банки стикалися з викликами у забезпеченні ліквідності та капіталізації, що змусило їх переглянути свої стратегії кредитування та розробити нові підходи до оцінки кредитоспроможності та управління портфельними ризиками [3].

Повномасштабне військово-втручання Росії в Україну зупинило тенденцію зниження частки непрацюючих кредитів (NPL), яка спостерігалася з 2018 року (табл. 1). Протягом 2018-2021 років спостерігалася тенденція до скорочення обсягів непрацюючих кредитів, на початок 2022 року цей показник досяг 30,02%. Таке значне зниження було результатом активної політики банків щодо списання зарезервованих непрацюючих кредитів та збільшення обсягів нового кредитування, що сприяло покращенню якості кредитних портфелів в усіх групах банків.

Зокрема, для банків з іноземним та приватним капіталом частка NPL впала до рівня нижче 10%. Однак, з початком повномасштабного вторгнення у 2022 році, частка непрацюючих кредитів знову почала зростати, досягнувши 36,75% до кінця року.

Таблиця 1 - Частка непрацюючих кредитів в кредитному портфелі України, млн. грн.

Показник	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.12.2022
Всього кредитів, млн. грн.	1 193 558	1 097 595	1 049 579	1 149 566	1 168 920
Непрацюючі кредити, млн.	630 767	530 781	430 370	345 131	429 526
Частка непрацюючих кредитів,	52,85	48,36	41,00	30,02	36,75

Однак, завдяки впровадженню адаптивних заходів, таких як реструктуризація кредитів, введення мораторіїв на виплати за кредитами, та підтримка з боку Національного банку України, вдалося стабілізувати ситуацію та навіть покращити показники якості кредитного портфелю деяких банків. Загалом, стан якості кредитного портфелю банківської системи України в умовах воєнного стану демонструє здатність фінансової системи адаптуватися до нових викликів, ефективно управляти ризиками та підтримувати кредитну активність. Водночас, продовження воєнних дій та економічна нестабільність залишають високий рівень невизначеності щодо подальшого розвитку ситуації в банківському секторі.

Таким чином, можна запропонувати наступні рекомендації для подальшого зміцнення стану якості кредитного портфелю та загальної стабільності банківської системи України:

1. посилення механізмів управління ризиками. Банкам необхідно продовжувати розвиток та удосконалення інструментів ризик-менеджменту, зокрема через впровадження передових технологій аналізу даних та прогнозування ризиків.
2. гнучкість кредитної політики. Умови воєнного стану вимагають від банків більшої гнучкості в кредитній політиці, зокрема через розробку спеціальних програм кредитування для підтримки ключових секторів економіки та постраждалих від війни регіонів.
3. співпраця з державою. Активна співпраця між банками, Національним банком України та урядом є ключовою для розробки та впровадження ефективних заходів щодо підтримки фінансової стабільності та економічного відновлення.
4. фокус на цифровізацію. Посилення цифровізації банківських послуг та процесів може сприяти підвищенню ефективності управління кредитним портфелем, зниженню операційних ризиків та покращенню якості обслуговування клієнтів.

Враховуючи непередбачуваність тривалості та наслідків воєнного конфлікту, банкам та регуляторам необхідно продовжувати моніторинг ризиків та адаптацію своїх стратегій до змінюваних умов, щоб забезпечити стабільність та розвиток банківської системи України.

Список літератури:

1. Запорожець С., Тригуб Ю. Управління якістю кредитного портфеля банку в період воєнного стану *Фінансовий простір*. № 4. 2022 С.71-77 [https://doi.org/10.18371/fp.4\(44\).2022.717778](https://doi.org/10.18371/fp.4(44).2022.717778)
2. Аврамчук Л., Костюк К. Вплив кредитної політики на якість кредитного портфеля банківських установ *Scientific Collection InterConf+* № 27 (133) 2022 С. 101–107. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.11.2022.008>
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

*Волошина М. О, ст. гр.072м-23з-1
науковий керівник: к.е.н.,доц. каф ЕАФ Дереза В.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ: ДОСВІД АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Банківська система в сучасному світі є однією з ключових складових економіки, адже фінансові установи відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності та розвитку економіки. У цьому контексті інноваційні фінансові технології стають стратегічним інструментом управління формуванням прибутку для банків, зокрема для такого гіганта на ринку, як АТ КБ "ПриватБанк". Успішний досвід цієї установи свідчить про необхідність впровадження та вдосконалення інноваційних підходів у фінансовій діяльності в кожній сучасній компанії з метою досягнення конкурентної переваги та забезпечення ефективного управління ризиками.

Банк активно розробляє мобільні додатки та онлайн-сервіси, щоб забезпечити швидку та зручну обробку транзакцій для клієнтів. ПриватБанк здійснив успішний перехід у хмарну інфраструктуру, з метою забезпечення повної безпеки коштів та фінансових транзакцій клієнтів, реагуючи на виклики, пов'язані зі збільшеним ризиком внаслідок війни, таким чином забезпечуючи найвищий рівень захисту фінансових операцій. Цей крок став критично важливим для збереження стійкості та безпеки банківської системи України. [2]

По-перше, варто зазначити, що унікальність досвіду управління формуванням прибутку полягає в успішному розв'язанню проблем, пов'язаних з кризовими ситуаціями, негативними внутрішніми та зовнішніми факторами. Прикладом цього можна згадати що, під час кризи 2016 року, коли була напружена атмосфера навколо банку та існували серйозні сумніви щодо його майбутньої стійкості, АТ КБ "ПриватБанк" зумів зберегти довіру клієнтів, продовжуючи надавати їм високий рівень обслуговування та ефективно управляючи всіма видами ризиків. [1]

По-друге, в банку наявний жорсткий контроль, налагодження система антикризового управління на достатньо високому рівні, наявність ефективної трирівневої системи управління ризиками, що забезпечує якісне управління за всіма ключовими видами ризику в банку. [1,2]

Третім ключовим аспектом є інноваційна стратегія банку. АТ КБ "ПриватБанк" активно впроваджує інноваційні технології та підходи до надання фінансових послуг, що дозволяє підвищувати їх якість та доступність для клієнтів. Наприклад, впровадження мобільних додатків та онлайн-сервісів дозволило банку збільшити зручність та швидкість обслуговування клієнтів, що сприяло збільшенню їх задоволеності та лояльності.

Крім того, АТ КБ "ПриватБанк" має великий досвід у формуванні прибутку внаслідок різноманітних проєктів та інвестицій. Наприклад, активна участь у фінансуванні інфраструктурних проєктів та підтримка малого та середнього бізнесу сприяли диверсифікації джерел прибутку та збільшенню фінансової стійкості банку. [1]

Порівнюючи показники ПриватБанку та Ощадного банку України за ключовими показниками та статтями в періоди з 01.02.24, 01.01.24, 01.01.23 до 01.10.23 можна зазначити, що

Ощадний банк має перевагу тільки в більшій ліквідності внаслідок наявності в цьому банку великого обсягу готівки. Через це можна зробити висновки, що банки мають різні стратегії управління готівковим оборотом та ліквідністю, як ми можемо побачити по розміру статті грошові кошти в банку де Приват має 0,49 млн грн проти 1 641,46 млн грн. Натомість за всіма іншими показниками ПриватБанк все ж таки лідирує, з високим відривом, показуючи надвисокі результати, особливо за розмірами активів, зобов'язань, капіталу та адекватності регулятивного капіталу, що вказує на абсолютне лідерство в банківському секторі. Особливо, якщо дивитися по розміру за активами, ми можемо визначити що Приват має набагато більші масштаби бізнесу та надзвичайно широкий діапазон фінансових послуг в порівнянні з Ощадним банком України. Це зумовлено ефективною стратегією банку, високим рівнем управління ризиками та впровадженню передових інноваційних технологій в діяльність АТ КБ «ПриватБанк», внаслідок чого банк виходить абсолютним переможцем на ринку фінансових послуг в період 2022-2024 років. [2-5]

Таким чином, підбивши ключові підсумки дослідження даної теми можна зробити висновки про те, що ПриватБанк не випадково є найбільшим гігантом на фінансовому ринку та займає найвище положення в матриці. На користь цього є вагомі аргументи, що визначають таке високе положення банку на фінансовій арені України. По-перше, банк використовує передові фінансові технології, такі як терміналів самообслуговування, POS-терміналів (налічувалось 22300 тис. у цифрах станом на кінець 2022 р), що збільшують охоплення, лояльність клієнтів та збільшення довіри до банку як до надійної установи. Попри війну банк тримав фронт та ставив перед собою високу планку та відповідно високі цілі в порівнянні з іншими банківськими установами. [2]

Завдяки даному агресивного підходу щодо пристосування до змін та викликів підготовлений до всіх непередбачуваних подій і тому він використовує всі перешкоди та виклики, як сходинки до ще більших досягнень. АТ КБ «ПриватБанк» доводить, що навіть в таких екстремальних та надскладних обставинах можна знайти унікальні можливості та натхнення для досягнення «неможливих» результатів.

Список літератури:

1. Drahan, O., Kostyuk, V., Faichuk, O., & Faichuk, O. IMPROVEMENT OF THE INCOME AND COST MANAGEMENT MECHANISM OF JSC CB" PRIVATBANK. Режим доступу - <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/409/11092/23102-1?inline=1>
2. Публічний звіт АТ КБ «ПриватБАНК» за 2022 рік. Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/pb_report_3.6_UKR_6.pdf?_gl=1*1rfwz5t*_ga*ODk3NzcxMzAwLjE3MDc3NDU1MzQ.*_ga_C7N2L9YCO9*MTcxMjA4Mjk2Ni4xMy4wLjE3MTIwODI5NjYuNjAuMC4w
2. ВІДОМОСТІ ПО ПРИВАТУ, КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» НА 11.01.24. Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/privatbank>
3. Річний звіт по АТ КБ «ПриватБанку» станом на 31 грудня 2022 рік. Режим доступу – URL: https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2022.pdf?_gl=1*yaiqfy*_ga*ODk3NzcxMzAwLjE3MDc3NDU1MzQ.*_ga_C7N2L9YCO9*MTcxMjA4NjQ0MC4xNC4wLjE3MTIwODY0NDU1MzQ.*_ga_C7N2L9YCO9*MTcxMjA4NjQ0MC4xNC4wLjE3MTIwODY0NDU1MzQ.*
4. Основні показники банку АТ КБ "ПриватБанк" на 01.02.24. Режим доступу – URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/institutions/14360570>
5. Основні показники банку АТ "Державний ощадний банк України" на 01.02.24. Режим доступу – URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/institutions/00032129>

*Герасименко К. Д., ст. гр. 072-20з-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ПЛАНУВАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПРИВАТБАНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Планування депозитних операцій ПриватБанку в умовах воєнного стану має свої особливості, адже війна суттєво впливає на економічну ситуацію в країні, поведінку клієнтів та діяльність банківської системи. Планування депозитних операцій в банку в умовах воєнного стану - це динамічний процес, який постійно оновлюється та адаптується до мінливих умов.

Банк ретельно аналізує макроекономічні показники, динаміку ВВП, інфляції, курсу валют, рівня безробіття та інших факторів, що впливають на економіку України. Досліджуються поведінкові тренди клієнтів, їх готовність до депозитних вкладень, обсяги та строковість депозитів. Оцінюються ризики, пов'язані з воєнним станом, такі як кредитні ризики, ризики ліквідності, операційні ризики та інші. З урахуванням поточної ситуації та прогнозів на майбутнє, банки ставлять цілі щодо обсягів депозитів, їх строковості, процентних ставок та інших ключових показників. В умовах воєнного стану для банків важливо ретельно управляти ризиками, пов'язаними з депозитними операціями і банк використовує різні методи управління ризиками, такі як диверсифікація портфеля депозитів, страхування ризиків, встановлення лімітів та інші.

Ось деякі ключові аспекти та планування депозитних операцій в умовах воєнного стану - це аналіз поточної ситуації, макроекономічні показники (ВВП, інфляція, курс валют, рівень безробіття), поведінкові тренди клієнтів (готовність до депозитних вкладень, обсяги та строковість депозитів), оцінка ризиків (кредитні, ліквідності, операційні), розробка стратегії яка передбачає комплекс заходів для досягнення цілей, розширення продуктової лінійки - це нові продукти або послуги, які відповідають потребам існуючих та нових клієнтів, а також нові процентні ставки та умови які можуть включати такі речі, як нижчі комісії, відсутність відсотків протягом певного періоду або більш гнучкі умови погашення, маркетингові кампанії та підвищення якості обслуговування.

ПриватБанк, як один з найбільших банків України, змушений адаптувати свою стратегію депозитного бізнесу до нових умов.

Планування депозитних операцій в умовах воєнного стану має свої особливості, які вимагають комплексного підходу та аналізу ринку. Комунікація з клієнтами – це чітка та прозора комунікація з клієнтами щодо стратегії депозитного бізнесу, ризиків, пов'язаних з депозитними вкладеннями, та гарантій безпеки коштів. Інноваційні технології для використання штучного інтелекту, машинного навчання може вплинути на покращення аналізу даних, прогнозування поведінки клієнтів та управління ризиками, наприклад підвищення кібербезпеки так як зростання і використання цифрових каналів призвело до зростання кіберзагроз, тому банки інвестують значні кошти в кібербезпеку, щоб захистити дані своїх клієнтів та запобігти кібератакам.

Співпраця з державою та міжнародними організаціями для отримання підтримки та

допомоги у розвитку депозитного бізнесу. Під час війни Національний банк України запровадив низку програм допомоги банківському сектору, включаючи Програму рефінансування, він надав банкам кредити за пільговими ставками для підтримки їхньої ліквідності та платоспроможності, а також програму гарантування депозитів де НБУ збільшив розмір гарантованого депозиту до 600 000 грн, що допомогло відновити довіру вкладників до банківської системи. Міжнародні організації так як Європейський банк реконструкції та розвитку надав Україні низку кредитів та грантів для підтримки малого та середнього бізнесу, а також для фінансування інфраструктурних проєктів. Міжнародний валютний фонд надав Україні кредитний пакет на суму 1,4 мільярда доларів США для підтримки її макроекономічної стабільності та банківського сектору.

Особливість банківської діяльності, в основному, передбачає розпорядження залученими коштами фізичних та юридичних осіб, що створює необхідність визначення ризиків депозитних операцій банків, виявлення факторів, що їх спричиняють, з метою створення ефективного механізму їхнього регулювання.

Основна проблема дослідження депозитних ризиків банків полягає в тому, що виявити їх закономірності можна тільки за сукупністю залишків коштів на рахунках клієнтів.

Результати депозитних ризиків носять нищівний характер для банківської системи, що особливо простежується в кризові періоди, коли спостерігається значний відтік вкладів, який впливає на загальний рівень діяльності банку.

Завдяки вдалому плануванню та управлінню ризиками банки можуть зберегти стійкість свого бізнесу та продовжувати відігравати важливу роль у фінансовій системі України. НБУ підвищив облікову ставку у 2022 році і це дійсно стимулювало банки до підвищення процентних ставок за депозитами. Це робило депозити більш привабливими для вкладників, оскільки вони могли отримувати більший дохід від своїх коштів.

Отже, залучення депозитних коштів є дуже важливим для банківських установ, оскільки сприяє вдосконаленню діяльності комерційних банків в процесі формування своїх ресурсів і збереженню їх конкурентних переваг. Обсяги депозитів зростають, а процентні ставки стабілізуються. Важливу роль у цьому відіграють інновації, які впроваджують банки, а також співпраця з державою та міжнародними організаціями. Тому важливо, щоб банки продовжували адаптуватися до нових умов та для залучення більшої кількості клієнтів для розміщення вільних коштів у формі банківських депозитів комерційним банкам необхідно проводити інформування громадян про переваги депозитів, вдосконалювати систему захисту коштів фізичних та юридичних осіб, покращити якість обслуговування клієнтів за рахунок використання нових інформаційних технологій у банківській сфері.

Список літератури:

1. Солодка О. В. Управління депозитними операціями комерційного банку : [монографія] / О. В. Солодка. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України, 2012. – 344 с. Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1754/1/Semenenko%20O.M.,%20BSm-51.pdf>
2. Головна сторінка Національного банку України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ukrayini-pidvischiv-oblikovu-stavku-do-25>

*Гриднєв Є. А., ст. гр.072-20-1
науковий керівник: к.е.н., проф. каф. ЕАФ Соляник Л.Г.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ПЕРСПЕКТИВИ ЩОДО ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДЖЕРЕЛ ЗЕЛЕНОГО ФІНАНСУВАННЯ ДЛЯ ВІДБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ПРИНЦИПАХ ЄЗК

Реалізації завдань, визначених Європейською зеленою угодою, потребує масштабних інвестицій та в значній мірі залежить від ефективності зеленого фінансування, тобто процесу залучення фінансових ресурсів для реалізації екологічних інвестиційних програм. Дефіцити державного й місцевих бюджетів, відсутність у вітчизняних підприємств можливостей до самофінансування, наявність проблемних банківських кредитів при фінансуванні екологічних проектів спонукає як державу, так і окремі суб'єкти господарювання шукати можливості щодо залучення нових джерел зеленого фінансування для відбудови національної економіки на принципах ЄЗК. Суттєвим внеском в створення державних і приватних інвестиційних фондів та з метою забезпечення адекватного доступу до фінансових ресурсів вважаємо доцільним здійснення системного перерозподілу інвестиційних потоків з їх подальшим пере направленням від ресурсномістких та забруднюючих виробництв до екологічно чистих бізнес-моделей та екологічних технологій, зокрема виробництва “чистих” джерел енергії, заходів енергозбереження, розбудови низьковуглецевої інфраструктури.

Наразі питання моделювання фінансового забезпечення інвестиційних проектів екологічного спрямування в Україні є досить актуальним, потребує вдосконалення механізм запуску й функціонування зелених облігацій та зеленого кредитування на фінансовому ринку, вибору оптимальних варіантів зеленого фінансування й фінансових інструментів в умовах дефіциту фінансових ресурсів. Враховуючі проблеми інвестиційної підтримки розвитку зеленої економіки, потребують вдосконалення методичні підходи до оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів з боку банківської системи для підвищення надійності вітчизняних банків.

Важливими фінансовими інструментами зеленого фінансування для українського бізнесу можуть стати уряди держав-членів ЄС та його приватний бізнес у сфері кредитування B2B, який отримуватиме підтримку та фінансування від своїх урядів за програмою ЄЗК Нині в ЄС створено достатньо фондів (Європейський фонд регіонального розвитку, Спільна аграрна політика – CAP, Фонд інновацій та інші) для фінансової й технічної підтримки інвестиційних програм в Україні за пріоритетними напрямками: чиста енергія, циркулярна економіка, технології, біорізноманіття тощо. Важливою для фінансування процесів відновлення природи відповідно до циркулярної економіки без викидів й розбудови таких сфер як: «Чисте, доступне та безпечне постачання енергії», «Енергоефективні та ресурсозберігаючі будівлі», «Збереження та відновлення екосистем і біорізноманіття» стане Програма «LIFE».

Долучившись до Рамкової програми з досліджень та інновацій “Горизонт Європа” (2021-2027 роки), Програми з досліджень та навчання Європейського співтовариства з атомної енергії (2021-2025), Україна отримає від ЄС частину фінансування проекту на наукові дослідження в галузі ядерної безпеки та захисту, що сприятиме науковому розвитку й посиленню наукового потенціалу в галузі атомної енергетики [1].

Слід зауважити, що «зелені» фінанси, як вагоме джерело фінансування проєктів «зеленої» економіки, охоплюють багато різних фінансових інструментів, таких як: зелені облігації, акції, зелені позики, іпотека, похідні фінансові інструменти; зелений венчурний капітал, державні субсидії, такі як гранти, позики, компенсації, гарантії, пільгові тарифи, податки, дозволи на забруднення, податкові кредити, зелені державні закупівлі тощо. Тому акцентуємо увагу на необхідності вдосконалення фінансового механізму щодо диверсифікації та формування оптимального портфелю зелених фінансових інструментів, що забезпечить активне їх запровадження й функціонування на вітчизняному та світових фінансових ринках.

Обнадійливою характеристикою ринку «зеленого» фінансування стало значне зростання «зелених» боргових інструментів, насамперед «зелених» облігацій та позик.

Створення дієвого механізму ефективного функціонування ринку «зелених» боргових інструментів в Україні передбачає акумулювання інструментів впливу та системи заходів за напрямками:

- удосконалення нормативно-законодавчої бази, зокрема бюджетного законодавства, щодо створення можливостей для зростання емісії зелених облігацій на основі їх диверсифікації (випуску різних типів: доходних, проєктних, сек'юритизованих, емісію яких наразі заблоковано через недосконалість вітчизняного законодавства);

- активне залучення міжнародних організацій, насамперед фінансових, до надання допомоги для запуску ринку зелених облігацій, зокрема Зеленого кліматичного фонду для фінансування емісії, Світового банку - технічної допомоги у випуску суверених GB, International Capital Market Association – ICMA та Міжнародної фінансової корпорації (IFC) - розробки методичних рекомендацій щодо процедур ринку;

- формування та постійне оновлювання портфелю національно значимих й пілотних зелених інвестиційних проєктів для випуску суверених й стандартних зелених облігацій;

Отже, тільки диверсифікація існуючих джерел фінансування зеленої економіки із залученням нових фінансових інструментів, насамперед «зелених» облігацій та кредитів, дозволить здійснювати фінансування проєктів екологічного спрямування та виконання Україною міжнародних зобов'язань в рамках Європейської зеленої угоди, враховуючи трансформацію світових ринків капіталу та переорієнтацію міжнародних потоків капіталу в проєкти сталого розвитку, зокрема зелені інвестиційні проєкти.

Наразі розробка системи заходів, представлених в Концепції розвитку ринку "зелених" облігацій в Україні, забезпечить створення інституційного підґрунтя для запуску дієвого механізму його функціонування на фінансовому ринку. За даними Міжнародної фінансової корпорації (IFC), потенціал українського ринку послуг тільки з розвитку "чистої" енергетики до 2030 року складає 73 млрд. дол. США. Мобілізуючи фінансовий сектор, насамперед банківський, для інвестування в зелений бізнес, прогнозується терміном до 2030 року залучити в Україну через випуск "зелених" облігацій понад 36 млрд. дол. США [2].

Список літератури:

1. Закон України «Про ратифікацію Угоди між Україною, з однієї сторони, і Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії, з іншої сторони, про участь України у Рамковій програмі з досліджень та інновацій "Горизонт Європа" та Програмі з досліджень та навчання Європейського співтовариства з атомної енергії (2021-2025), комплементарній до Рамкової програми з досліджень та інновацій "Горизонт Європа" № 2233-IX (2022, 3 травня). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2233-20#Text2>. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The European Green Deal. COM (2019) 640 final. Action Plan: Financing Sustainable Growth COM/2018/097 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>

2. Розпорядження КМУ «Концепція запровадження та розвитку ринку "зелених" облігацій в Україні» №175-р (2022, 23 лютого) URL <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-konceptiyi-zaprovadzhennya-ta-rozvitku-rinku-zelenih-obligacij-v-ukrayini-175->

ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР СТІЙКОСТІ ТА РОЗВИТКУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасний банківський сектор характеризується динамічним розвитком, посиленням конкуренції та постійною зміною потреб клієнтів. Ці зміни обумовлені низкою факторів таких як: глобалізація, що стирає географічні кордони та сприяє виходу банків на нові ринки; розвиток технологій, він сприяє появі нових продуктів, послуг та каналів обслуговування клієнтів; зміна поведінки клієнтів, в результаті цього споживачі стають більш вимогливими та орієнтованими на отримання зручного та персоналізованого обслуговування.

В цих умовах комерційні банки змушені шукати нові шляхи для збереження та посилення своїх позицій на ринку, а фінансові інновації стають не просто конкурентною перевагою, але й ключовим фактором стійкості та успішного розвитку комерційних банків.

Відповідно, метою дослідження є обґрунтування ролі фінансових інновацій у забезпеченні стійкого розвитку комерційних банків в сучасних умовах.

Фінансові інновації - це багатогранний процес, що охоплює впровадження нових продуктів, послуг, технологій та методів ведення бізнесу. Вони поділяються на три основні категорії: інновації в продуктах і послугах, інновації в технологіях та інновації в методах ведення бізнесу.

До інновацій в продуктах та послугах належать такі процеси як: розробка нових кредитних та депозитних продуктів, інвестиційних інструментів, платіжних рішень, продуктів для дистанційного обслуговування клієнтів тощо. Інновації в технологіях включають в себе впровадження штучного інтелекту, машинного навчання, блокчейну, хмарних технологій, це сприяє автоматизації процесів, підвищенню ефективності роботи та покращенню якості обслуговування клієнтів. До інновацій в методах ведення бізнесу належать способи використання нових підходів до управління ризиками, маркетингу, управління персоналом тощо.

Сьогодні в Україні широко використовуються найрізноманітніші фінансові інновації в банківській діяльності, але найбільшої популярності зазнали:

- цифрові банки, що пропонують повний спектр банківських послуг через мобільний додаток (відкриття рахунків, перекази, кредити, депозити, інвестиції тощо);
- карти з кешбеком, які дозволяють клієнтам отримувати повернення коштів за покупки;
- чат-боти та віртуальні помічники для підтримки клієнтів;
- онлайн-кредитування - це швидке оформлення кредитів онлайн без необхідності відвідувати банк;
- доступ до інвестиційних продуктів, таких як акції, облігації, ПФи, ETF тощо, через інтернет-банкінг або мобільний додаток;
- біометрична автентифікація, тобто доступ використання відбитків пальців, розпізнавання обличчя та інших біометричних даних для доступу до банківських послуг;

– використання цифрових ідентифікаційних документів, електронних паспортів та інших цифрових документів для підтвердження особистості.

Важливо зазначити, що набір інновацій, які використовують банки в Україні, постійно змінюється та оновлюється. Банки працюють над розробкою нових продуктів, послуг та технологій, щоб краще задовольняти потреби клієнтів та залишатися конкурентоспроможними на ринку.

Впровадження фінансових інновацій на сьогоднішній день є необхідною умовою діяльності комерційного банку і має низку суттєвих переваг: 1) збільшення прибутковості за рахунок розширення клієнтської бази, запропонування нових продуктів та послуг, підвищення ефективності роботи; 2) зниження ризиків завдяки кращому управлінню ними, диверсифікації продуктового портфеля та використанню сучасних інструментів хеджування; 3) підвищення конкурентоспроможності за рахунок випередження конкурентів у пропонуванні інноваційних рішень та кращого задоволення потреб клієнтів; 4) зміцнення іміджу та ділової репутації завдяки впровадженню сучасних технологій та орієнтації на клієнта.

У стимулюванні розвитку фінансових інновацій в банківському секторі держава може відігравати важливу роль та створювати сприятливе регуляторне середовище, що буде сприяти інноваціям, не обмежуючи їх штучно жорсткими регулюваннями. Забезпечувати доступ до фінансування для інноваційних проектів комерційних банків. Сприяти співпраці банків з науково-дослідницькими інститутами та стартапами, що спеціалізуються в сфері розробки та впровадження нових технологій.

Незважаючи на значні переваги, впровадження фінансових інновацій також пов'язане з певними викликами по-перше це високі витрати на розробку та впровадження, інноваційні продукти, технології та методи роботи потребують значних інвестицій. По-друге це необхідність подолання ризиків пов'язаних з впровадженням нових технологій, зміною бізнес-процесів та можливістю виникнення нових видів ризиків. І по-третє це необхідність адаптації корпоративної культури та системи управління до нових умов роботи, що потребує часу та зусиль.

Отже, можна прийти до висновку, що фінансові інновації - це потужний інструмент, що може допомогти комерційним банкам не лише вижити в сучасних складних умовах, але й досягти стійкого розвитку та процвітання. Впровадження інноваційних рішень дозволяє банкам краще задовольняти потреби клієнтів, підвищувати свою ефективність та конкурентоспроможність, а також зміцнювати позиції на ринку.

Список літератури:

1. Фінансові інновації як фактор підвищення конкурентоспроможності банківського сектору України / О. В. Запорожець // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Економічні науки. - 2021. - № 877. - С. 12-17.
2. Вплив фінансових інновацій на стійкість комерційних банків / О. О. Савченко // Економіка та управління. - 2020. - № 46. - С. 105-112.
3. Роль держави у стимулюванні розвитку фінансових інновацій в банківському секторі / І. В. Грищенко // Фінанси України. - 2022. - № 5. - С. 3-12.
4. Звіт про рівень розвитку фінансових інновацій в банківському секторі України за 2023 рік / Національний банк України. - Київ, 2023.
5. Тенденції розвитку фінансових інновацій в Україні / Deloitte. - 2021.

*Зуєва А. С., ст. гр. 072-20-1
науковий керівник: д.е.н., проф. каф. ЕАФ Єрмошкіна О. В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СПОЖИВЧОМУ КРЕДИТУВАННІ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Одним з факторів, що визначає конкурентоспроможність банку являється розвиток та впровадження фінансових технологій. Зі зростанням тенденції до споживчих кредитів для банків є актуальним покращення систем надання, обслуговування та моніторингу цього виду на основі інноваційних рішень, які здатні покращувати не тільки фінансові результати банку, а й впливати на загальну банківську систему та економічну стабільність держави.

Метою дослідження було проаналізувати види фінансових технологій, що використовуються сьогодні в споживчому кредитуванні в Україні та Польщі, а також можливі труднощі, на які натрапляє банк під час кредитування фізичних осіб, що можуть бути вирішені завдяки інноваційним рішенням.

Споживче кредитування є доступним способом отримання грошей для фінансування власних потреб, за умови не пов'язаності з підприємницькою діяльністю. За статистикою Національного банку України, в період з 2022 по 2023 рік обсяг споживчих кредитів в гривні зріс на 4,2% [1]. Це може означати, що з початком повномасштабної війни, нестабільністю економіки та загальної невизначеності у житті, у населення спостерігався “кредитний” попит на генератори, побутові прилади, мобільні телефони чи авто.

Зростання активних дій в банківській системі визначає потребу у подальшому впровадженні прогресивних (новітніх) фінансових технологій та інновацій, зокрема в галузі кредитування. Створені платіжні системи, онлайн банкінг та дистанційне управління, використання штучного інтелекту, P2P кредитування стали провідними рішеннями в банківській діяльності по всьому світу, в тому числі й в Україні. У споживчих кредитах як виді кредитування такі технології використовують також.

Зі зростанням попиту населення на швидкі та доступні гроші для задоволення власних потреб, новітні технологічні рішення дозволяють як вирішувати питання задоволення цього попиту, так і забезпечувати безпеку діяльності банківських установ. Наприклад, використання штучного інтелекту під час аналізу кредитоспроможності клієнта, його кредитної історії, суми доходів, та іншого обсягу даних, який під час фізичної перевірки, можуть бути пропущені через людський фактор. Також штучний інтелект дозволяє розраховувати великі масиви даних, що можуть бути поєднанні з метою покращення ефективності, стабільності та безпеки кредитного портфеля банку, до якого входять споживчі кредити, що за своєю характеристикою є ризикованими. Наявність високоточної програми зі штучним інтелектом дозволяє працівникам банку швидко та якісно приймати рішення щодо надання кредиту фізичним особам, виявляти можливі шахрайські схеми, робити розрахунки та прогнози. Також, при вдосконаленні інноваційних рішень у діяльності установ, можемо наголосити на зростанні їх

кредитоспроможності, адже конкуренція серед видачі споживчих кредитів в Україні є високою.

Європейське становище фінтеху відбувається на високому рівні. Найбільшими лідерами вважають Німеччину, Велику Британію, Францію, Іспанію, Польщу [2]. Провідний банк Польщі PKO Bank Polski наразі є стратегічним партнером у FinTech Poland Foundation, а також засновником проекту “Let’s FinTech with PKO Bank Polski” [3].

Загалом, дана програма допомагає поширювати польський фінтех для іноземних інвесторів та розвивати його на новому рівні. Аналізуючи споживче кредитування у PKO Bank Polski, бачимо, що банк надає кредит готівкою, використовуючи дистанційне обслуговування (iPKO) та мобільний банкінг (додаток ІКО).

Дані системи дистанційного обслуговування були нагороджені у 2024 році в категорії “Розширення можливостей клієнтів”, також завдяки цим фінансовим інноваціям Банк отримав нагороду від Mobile Trends Awards [4]. Це може свідчити про високе задоволення споживачів даним видом технології, зокрема і кредитуванням фізичних осіб.

В період війни в Україні з 2022 року стало ще більше кібератак на банки та шахрайських вчинків щодо заволодіння коштами населення. Тільки за 2023 рік шахрайськими вчинками було вкрадено 833 млн грн через неухважність власителів платіжних карток [5]. Тобто, в епоху інформаційно-фінансових зрушень, коли завдяки Інтернету можна полегшити проведення більшості банківських операцій, цим можуть користуватися шахраї та робити незаконні вчинки. Тому, під час введення фінансових інновацій необхідно покращувати фінансову грамотність громадян, щоб вони ставали впевненими та обачними користувачами. Також великим ризиком для банків є шахрайство під час оформлення онлайн-кредитів. Для виявлення можливих правопорушників банки можуть використовувати спеціалізовані програми, засновані на дії штучного інтелекту, що мають на меті проводити оцінку позичальника та його кредитної відповідальності.

Можемо зробити висновок, що споживче кредитування потенційно зростає серед населення, тому в даній площині будуть актуальними розроблення та удосконалення різних фінансових інновацій, які покращуватимуть результативність операцій кредитування як для банку, так і приносятимуть результати та гарантії безпеки клієнтам. Провідним банком Польщі, що виступає за популяризацію FinTech є PKO Bank Polski. Своім клієнтам він надає можливість дистанційного обслуговування та мобільний банкінг, за що банк отримав нагороду «Розширення можливостей клієнтів». Разом з тим, варто покращувати фінансову грамотність суспільства, адже без зацікавленості фізичних осіб, на яких розраховане споживче кредитування, банки не матимуть всіх ресурсів для отримання більших грошових потоків.

Список літератури:

1. Грошово-кредитна та фінансова статистика. Грудень 2023// Національний банк України. Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MFS_2023-12.pdf?v=7
2. Мартинюк Р. Дослідження інновацій банківської сфери зарубіжних країн та можливості їх імплементації в Україні/ Мартинюк Р. //Економічний часопис Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – 2024. – № 1, 37. С. 61-67. Режим доступу: <https://www.echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/886/726>
3. Polski fintech: nadchodzi kluczowy moment dla sektora// PKO Bank Polski. Режим доступу: <https://media.pkobp.pl/235509-polski-fintech-nadchodzi-kluczowy-moment-dla-sektora>
4. Rozbiliśmy bank nagród// PKO Bank Polski. Режим доступу: <https://www.pkobp.pl/aktualnosci/rozbilismy-bank-nagrod/>
5. Причиною більшості шахрайських випадків з платіжними картками стало розголошення даних їхніми користувачами// Національний банк України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/prichinoyu-bilshosti-shahrayskih-vipadkiv-z-platijnimi-kartkami-stalo-rozgoloshennya-danih-yihnimi-koristuvachami>

Косогов Д. О., ст.гр. 072м-23-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗЕЛЕНОГО ФІНАНСУВАННЯ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

Вдосконалення механізму зеленого фінансування в банківському секторі є ключовим завданням для стимулювання екологічно стійкого розвитку. Зелене фінансування відіграє важливу роль у фінансуванні проектів, спрямованих на зменшення викидів парникових газів, енергоефективність, відновлювальні джерела енергії та інші екологічно орієнтовані ініціативи. Європейські країни, особливо ті, що є лідерами в боротьбі зі зміною клімату та стали піонерами в галузі зеленого фінансування, вживають різноманітні заходи для підтримки екологічно стійкого розвитку.

Як приклади зеленого фінансування у європейських країнах виступають зелені облігації та спеціальні кредитні лінії. Такі країни як Франція, Нідерланди, Німеччина та Швеція, емітують зелені облігації для фінансування проектів з енергоефективності, відновлювальних джерел енергії та інших зелених ініціатив. Зелені облігації відкривають нові можливості для інвесторів, які цікавляться сталістю та екологічною стійкістю. Ці інструменти надають їм можливість здійснювати соціально відповідні інвестиції, отримуючи при цьому прибуток. Банки можуть створювати спеціальні кредитні лінії для підтримки зелених ініціатив, де відсоткова ставка або умови погашення можуть бути сприятливішими для зелених проектів. Це може стати важливим кроком у спрямуванні фінансових ресурсів на проекти, спрямовані на збереження навколишнього середовища та зменшення викидів вуглецю. Ці кредитні лінії можуть бути спрямовані на різноманітні ініціативи, такі як встановлення сонячних батарей, енергоефективні технології, відновлювані джерела енергії, екологічно чисті транспортні засоби та інші проекти, спрямовані на зменшення впливу на довкілля. Підтримка зелених ініціатив через кредитні лінії може також стати стимулом для бізнесів та приватних осіб здійснювати екологічно чисті рішення, сприяючи збереженню природних ресурсів та зменшенню забруднення навколишнього середовища.

“Озеленення” світової економіки – амбітна ціль, що зобов’язує уряди повністю переорієнтувати свій фінансовий потенціал та залучити більші потоки приватних інвестицій у низьковуглецеву інфраструктуру. Перехід до “зеленої” економіки привертає дедалі більше уваги центральних банків, державних і приватних банківських установ. Кроки в напрямі стабілізації та адаптації світових банківських систем до нових реалій, враховуючи критичність екологічних питань, – пріоритетні завдання. Серед таких завдань: захист фінансової системи від можливих непередбачуваних впливів, що виникають у процесі преходу на “зелені” джерела енергії; розробка “зелених” інвестиційних стратегій та створення “зелених” фінансових установ, через які здійснюватиметься “зелене” кредитування для посилення екологічної безпеки та зниження залежності від вуглеводнів. Деякі фінансові установи, володіючи спеціальними повноваженнями та доступом до різних джерел капіталу, можуть здійснювати фінансування різних екологічних

проектів. Загалом, процес розвитку “зеленого” кредитування комерційними банками суттєво різниться залежно від країни. Реакція банків на екологічні та соціальні проблеми є різною і можливість надання “зелених” кредитів залежить від потужності банківської установи, а також ринкових умов та регуляторного середовища. Центральні банки також можуть рекомендувати комерційним банкам включити в оцінку ризику активів екологічні, соціальні критерії і критерії управління. Ці та інші, більш “м’які” заходи, за допомогою яких можна зорієнтувати комерційні банки на більш стійке та відповідальне кредитування, є новим способом застосування макропруденційних методів регулювання з метою створення більшої кількості “зелених” банківських продуктів.

Банки, здійснюючи “зелене” кредитування, спрямовують капітали переважно до низьковуглецевих проектів, таких як енергоефективна модернізація у комерційному та житловому секторі, будівництво ВЕС та СЕС. Хоча завдяки “зеленим” кредитам можна досягти цілого ряду й інших великих цілей: зниження викидів CO₂, підтримка розвитку місцевих громад, зниження витрат на енергію, розвиток ринків “зелених” технологій, створення робочих місць, розвиток “зелених” міст тощо. “Зелене” кредитування охоплює іпотечне житлове кредитування, автокредитування та обслуговування “зелених” кредитних карт, а також фінансування проектів, кредитування будівництва, лізинг основних засобів для підприємств.

Сьогодні чимала кількість “зелених” проектів фінансуються через банківські установи. З кожним роком дедалі більша кількість установ враховують ESG фактори у своїх бізнес-моделях. Включаючи екологічні фактори у прийняття рішень, банки можуть, з одного боку, ефективніше керувати ризиками, пов’язаними з кредитуванням “брудних” секторів, а з іншого – допомогти підвищити стійкість фінансової системи. Надаючи “зелений” кредит відповідальним позичальникам, банки можуть сприяти розвитку “зеленим” проектам та отримувати і фінансові прибутки, і створювати позитивний імідж та репутацію надійного “зеленого” позичальника. Розвиток “зеленого” кредитування головним чином пов’язаний з політикою держави, якою екологічні проблеми визначаються серед факторів появи фінансового ризику, а також попитом домогосподарств на такі позики.

Пріоритети банківських установ у розвитку “зеленого” кредитування: інтеграція “зелених” факторів у банківські операції, надання кредитів та залучення капіталу для “зеленого” інвестування, обмежене застосування принципів сталого банкінгу. Вдосконалення механізму зеленого фінансування в банківському секторі потребує комплексного підходу та спільних зусиль всіх зацікавлених сторін. Тільки таким чином можна забезпечити стале зростання зеленого фінансування та сприяти збереженню довкілля для майбутніх поколінь.

Список літератури:

1. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf
2. Green bonds issued worldwide by country 2022 | Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/1289016/green-bonds-issued-worldwide-by-country/>
3. Sustainable Investment Survey. PitchBook. 2023. URL: <https://corpgov.law.harvard.edu/wp>
4. Developing a national green taxonomy. A World Bank Guide. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/953011593410423487/pdf/Developing-a-National-Green-Taxonomy-A-World-Bank-Guide.pdf>.
5. What is a Green Bank - Coalition for Green Capital. Coalition for Green Capital. URL: <https://coalitionforgreencapital.com/what-is-a-green-bank/>

*Куклич А. С., ст. гр. 072-20-1з
науковий керівник: к.е.н., доц. кафедри ЕАФ. Дереза В. М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ОЦІНКА ЛІКВІДНОСТІ БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасні глобальні тенденції у банківській сфері, що характеризуються значними змінами у їхній діяльності, вимагають застосування ефективної системи управління ризиками [1]. Однією з найважливіших функцій банківської системи є перетворення строковості грошей. Для забезпечення безперервної діяльності банки повинні забезпечити високий рівень управління ліквідністю, що передбачає розвиток сучасної системи регулювання та контролю за ризиком ліквідності.

Ліквідність банку визначається його здатністю оперативно та повністю задовольняти нагальні потреби в грошових коштах. Фактори, що впливають на банківську ліквідність, можна умовно розподілити на дві категорії: внутрішні та зовнішні [2].

До внутрішніх чинників належать: дисбаланс грошових потоків, викликаний невідповідністю структури вимог та зобов'язань банку; структура та стабільність депозитної бази банку; достатність капіталу; якість активів; фінансовий стан позичальників; репутація банку, яка впливає на здатність швидкого запозичення коштів на ринку; неправильна стратегія управління ліквідністю (наприклад, пріоритетність прибутковості над ліквідністю).

До комплексу зовнішніх належать чинники загальноекономічного характеру: грошово-кредитна політика; стан грошового ринку; низька ліквідність окремих сегментів фінансового ринку для конкретних видів активів, що ускладнює їх продаж за прийнятною ціною в короткі строки; можливості запозичення коштів у центральному банку; регулятивні обмеження в країні; загальні кризові явища в економіці, які унеможливають безперервне залучення коштів.

Аналіз ліквідності банку – це вивчення факторів, що впливають на рівень ліквідності у змінний час для виявлення відхилень від плану або нормативних значень та їхнього впливу на діяльність банку. Результати аналізу дозволяють керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо управління ліквідністю та ризиком, а також надають підґрунтя для стратегічного планування ресурсів.

Методи оцінки ризику ліквідності банку включають внутрішні та зовнішні методи (таблиця 1). До методів внутрішньої оцінки ліквідності належать: коефіцієнтний аналіз ліквідності балансу та аналіз грошових потоків (як різновид – оцінка величини чистого вибуття зобов'язань банку). До методів зовнішньої оцінки ліквідності належать: оцінка зміни характеристики платоспроможності банку та оцінка величини чистого вибуття зобов'язань банку.

Для забезпечення стабільного рівня ліквідності комерційним банкам необхідно відповідати встановленим Національним банком України обов'язковим показникам:

коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCR_{ВВ}) та в іноземній валюті (LCR_{ІВ}),

коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) [5].

Нормативне значення показників повинно складати не менше 100%, що вимагає від банків раціонально формувати структуру балансу.

Таблиця 1 – Методи оцінки ризику ліквідності банку [3]

Метод	Суть методу	Застосування
Внутрішні методи		
Коефіцієнтний аналіз ліквідності балансу	Розрахунок співвідношення залишків ліквідних активів і зобов'язань банку, які відображаються на балансі	1. Під час управління ліквідністю у великих банках і банках, де відсутня можливість проводити аналіз платіжних потоків 2. У ході внутрішнього аналізу – органами контролю, рейтинговими агентствами
Аналіз грошових потоків	Розрахунок на дату, яка аналізується, всіх вхідних і вихідних грошових потоків	1. У процесі управління більшістю банків, здатних організувати в себе моніторинг і оцінку грошових потоків, що проводяться банком 2. Під час зовнішнього аналізу застосовується рідко, оскільки в офіційній звітності банку немає всієї необхідної інформації
Зовнішні методи		
Оцінка величини чистого вибуття зобов'язань банку	Розраховується обсяг ліквідних коштів, які потрібні банку в разі максимального зменшення його зобов'язань	1. У ході управління ліквідністю середніми банками, які здійснюють велику кількість операцій, за неможливості використати метод аналізу платіжних потоків 2. У процесі зовнішнього аналізу використовується так само активно, як і коефіцієнтний метод
Оцінка зміни характеристики платоспроможності банку	Оцінюються сигнали з ринку, які свідчать про погіршення платоспроможності банку	1. Під час управління ліквідністю як самостійний метод використовується дуже рідко, застосовується лише як додатковий індикатор 2. У ході зовнішнього аналізу найчастіше використовують клієнти банку

Нинішні умови глобальної нестабільності та швидких змін у фінансовому середовищі підкреслюють важливість ефективного управління ліквідністю для банків. Однак, при цьому, потрібно враховувати індивідуальні особливості кожного банку, а також здатність до адаптації до змін.

Зрозуміло, що оцінка ліквідності банку в сучасних умовах є складним та багатогранним процесом, який вимагає не лише глибоких знань та аналітичних навичок, але й гнучкості та здатності до швидкого реагування на зміни. Тільки в результаті комплексної оцінки та ефективного управління ліквідністю банк зможе забезпечити свою фінансову стабільність та успішно функціонувати в сучасних умовах ринкової нестабільності.

Список літератури:

1. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти. *Монографія*. Одеса 2017. Режим доступу: <http://surl.li/oddyt>
2. Економічна сутність ліквідності банку, мета та завдання аналізу. *Стаття*. Режим доступу: <https://buklib.net/books/28537/>
3. Кириченко Ю. О. Особливості використання сучасних методів для мінімізації ризику ліквідності банку. Режим доступу: <http://surl.li/sluyj>
4. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності: Підручник. – Київ : КНЕУ. – с. 599.
5. Постанова Правління НБУ № 36828.08.2001 «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні»
Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>

*Матейко О. М., ст. гр.072-21-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

СТІЙКІСТЬ ТА ПОТЕНЦІАЛ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Попри військовий стан українська економіка розвивається і одним із ключових факторів цього процесу залишається стабільність банківської системи. Надійність банків, їхнього потенціалу та фінансова стійкість в умовах мінливого оточення визначаються збільшенням та утриманням достатнього рівня капіталу. Умови глобалізації економіки підкреслюють важливість капіталізації як для окремих комерційних банків, так і для банківської системи України в цілому. Часті фінансові кризи вимагають від банків розробки стратегій управління капіталом та забезпечення його рівня, достатнього для компенсації непередбачених втрат.

Перспективи прогресу будь-якої фінансової установи загалом визначаються обсягом фінансового капіталу відповідної структури. Низький рівень даної характеристики обмежує відповідний прогрес як конкретного банку, так і банківської галузі в цілому. Отже, питання про високий рівень капіталізації є актуальним, оскільки воно є гарантією стабільної економіки України [1].

Капіталізація банківської системи виступає як показник стійкості сектору та є фундаментом функціонування банківських установ. Забезпечуючи достатній обсяг капіталу, банки можуть здійснювати операції пов'язані з депозитами та кредитами, а також розрахунково-касове обслуговування. Крім того, капіталізація служить буфером для покриття ризику дефолту, що визначається вимогами Базельського комітету [2].

Виклики, що стоять перед сучасним становищем банківського сектору, потребують не лише ефективних контрольних заходів щодо зовнішніх та внутрішніх загроз, а й сучасних механізмів фінансового захисту, щоб гарантувати стійкість та безпеку всієї системи.

Одне з найбільш насущних завдань - це розробка та впровадження ефективних стратегій для дотримання конфіденційності інформації та захисту фінансів та майна банків. Комерційні установи мають фокусуватись на головних питаннях, що спрямовані на збільшення прибутковості та зменшення різних видів ризиків. Ключовою складовою є застосування провідних технологій в кіберзахисті, використання інновацій щодо аналізу та моніторингу операцій з фінансами.

Поняття безпеки банку, варто відзначити, є сукупність певних заходів, що сприяють забезпеченню безпеки інтересів, починаючи від власників та закінчуючи працівниками цього банку, від потенційних загроз, як внутрішніх так і зовнішніх. Оцінюючи захищеність банку, формується його здатністю ефективно протистояти певним загрозам у вигляді намагання завдати шкоди банку зі сторони конкурентів.

Також сюди варто віднести заходи для припинення банківських операцій, запобігання фінансовим шахрайствам та злочинним діям, таким як відмивання грошей та незаконна відправка

грошей за кордон. Ці аспекти сприятимуть дотриманню високого рівня фінансової стабільності банківської системи [3].

Основними чинниками, що поєднують рівень розвитку банківського сектору та фінансову стабільність банківської системи України, є інтеграція банківського, промислового та комерційного капіталу для підвищення інвестиційного потенціалу.

Щоб збільшити інвестиційний потенціал банківського сектору, необхідно дотримуватися основних правил:

1. Залишатися цілеспрямованим та досягати ключових стратегічних цілей, місій та пріоритетів діяльності банку, з постійною орієнтацією на потреби споживачів банківських послуг.
2. Постійно відстежувати та вивчати нові продукти та послуги, які дають банкам доступ до стабільних джерел фінансування.
3. Проводити оцінки і аналізи та визначати шляхи уникнення банківських ризиків, беручи до уваги макро- та мікроекономічний вплив банківської діяльності на навколишнє середовище.
4. Підтримувати належне впровадження процесу цифровізації банківських послуг з метою підвищення ефективності всієї сфери банківських послуг.

Продуктивне використання інвестиційного потенціалу банківського сектору оптимізує існуючі банківські ризики, а також забезпечить стабільність розвитку банківського бізнесу, що є базою фінансової стійкості банківської системи України, сприятиме відродженню українських банків. Достатній інвестиційний потенціал банку визначає реальний потенціал його інвестиційної діяльності та забезпечує фінансову стійкість усієї банківської системи України під впливом різних факторів.

Українська економіка, навіть попри війну не стоїть на місці, а розвивається і одним з ключових визначальних факторів цього процесу лишається надійність банківської системи. Фінансова стійкість будь-якого банку та його потенціал у сьогоденному мінливому середовищі характеризуються збільшенням та підтриманням належного рівня капіталу в умовах глобалізації економіки.

Резюмуючи загальну ситуацію, що склалася щодо інвестиційної діяльності в банківському секторі з початку повномасштабного вторгнення, актуальним є питання накопичення потенційних інвестиційних ресурсів, а саме їх обсяг та джерела, які залежатимуть від українських банківських установ та впливатимуть на фінансову стійкість всього сектору [4].

Список літератури:

1. Pasichnyk, I. V., & Adamskyi, Y. A. (2016). Капіталізація як метод підвищення надійності банку. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(21), 23–31. <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v2i21.91068>
2. І. В. Діденко, А. Ю. Єфіменко. Аналіз теоретичних засад понять капіталізації банківської системи та макроекономічної стабільності. Сумський державний університет, 2021 р. - URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/81.pdf
3. Kryshtal, H. (2023) "Financial security of the banking system of Ukraine under the conditions of martial state: classification of possible threats", *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 4(26), pp. 39-47. doi: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2023-4/26-03>.
4. Золковер, Андрій & Обертинський, Богдан. (2023). Інвестиційний потенціал банків як запорука фінансової стабільності банківської системи України в умовах післявоєнного відновлення. *Journal of Strategic Economic Research*. 27-37. DOI: 10.30857/2786-5398.2023.3.3.

*Михайлова О. М. ст. гр.072-20-1з
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Дереза В.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ОСНОВНА ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Як відомо, будь-які фінансові розрахунки та їх результати базуються на аналізі фінансових показників, що відображаються структурованою інформацією в фінансовому звіті. Він є основним джерелом забору потрібних даних для подальшого аналізу та поглибленого розгляду діяльності тієї чи іншої фінансової установи. Априорі фінансова звітність є ключем до визначення головних фінансових показників, таких як: ліквідність, платоспроможність, кредитоспроможність та фінансова стійкість. У зв'язку зі складною природою фінансових послуг та діапазоном ризиків, пов'язаних із фінансовою діяльністю, фінансовий аналіз стає все більш важливим інструментом для оцінки банківської системи.

Мета та посил фінансової звітності чітко визначається Законом України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 р. № 996 XIV [1;2] тому її трактування аналогічно подається у положенні (стандарті) бухгалтерського обліку та авторських роботах відомих науковців, в яких йдеться, що фінансова звітність — це, перш за все, надання широкому колу зацікавлених осіб повної, правдивої та неупередженої інформації для прийняття економічних рішень [2].

Фундаментом, на якому в майбутньому будується вся фінансова звітність є звітний період, зазвичай він становить один календарний рік, протягом якого складається проміжна (місячна, квартальна) звітність і в кінці останнього дня звітного періоду підраховується в баланс. Аби користувачі могли приймати ефективні економічні рішення на підпорі фінансових звітів, важливо мати доступ до інформації, яка охоплює фінансовий стан установи, його фінансові результати та зміни, які відбулися у фінансах, для прикладу – комерційного банку. Як правило, до стандартного інформаційного звіту комерційного банку включають:

- баланс;
- звіт про фінансові результати або сукупний дохід;
- звіт про рух грошових коштів;
- звіт про власний капітал;
- примітки до звітів [1].

Ці складові є основою не лише для оцінки рівня результативності звітного періоду а й прогнозування успішності фінансової діяльності в майбутньому, адже це невід’ємний етап у формуванні короткострокових і довгострокових відносин як для окремих функціонуючих підрозділів банку так і для усєї моделі правління.

Важливо, що в момент складання фінансової звітності кожна фінансова установа трактується як юридична особа, що відокремлена від власників, тобто фізичних осіб. Тому особисті активи та зобов’язання власників не включаються у фінансову звітність та не

вважаються частиною балансу. Зокрема є виключення, у вигляді відсотків та дивідендів, що стосуються зобов'язань власників у вилученні капіталу установи [3].

На сьогоднішній день, більшість комерційних банків за можливістю та наявністю аудиторського висновку, заздалегідь складеного з дотриманням відповідних вимог, оприлюднюють фінансову звітність на власному веб-сайті з метою суспільного інтересу та прозорості фінансової інформації не лише для внутрішніх зацікавлених сторін, а й для широкої громадськості. Тим самим, можна сказати, що вони демонструють відкритість до власних клієнтів та потенційних партнерів, що стимулює підвищення довіри і співпраці серед згаданих сторін.

Крім того, варто також наголосити на вигляді складання фінансової звітності, адже саме від оформлення і структуризації даних буде залежати зручність і конструктивність прорахування важливих показників. В наш час ця система вдосконалена до автоматизму, адже завдяки таблицям MS Excel та існуючим формам міжнародної звітності, які забезпечені зручними формулами для їх заповнення, можна легко оперувати цифрами, корегуючи навіть готовий результат. Тому цей інструмент є провідним у роботі з фінансовою звітністю кожного фахівця, спрощуючи та пришвидшуючи фінансові розрахунки великих об'ємів. До того ж використання подібних методів і програм підсилює ефективність аналізу й обробки даних, виключаючи людський фактор та можливі похибки.

Отже, фінансову звітність можна назвати ключовим інструментом дослідження та вивчення фінансового стану комерційного банку, що допомагає приймати обґрунтовані управлінські та стратегічні рішення в майбутньому, виходячи з інформаційного забезпечення та аналізу банківських операцій відповідно. Спираючись на це, сучасний банківський сектор все динамічніше розвиває нові технології, удосконалюючи цифровізаційні процеси та визнає значущість і необхідність ефективного аналізу фінансової звітності для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності в умовах посиленої конкуренції та непередбачуваних викликах сьогодення.

В ході проведеного дослідження було встановлено, що в основу фінансового аналізу повинна бути покладена концепція відповідності фінансової звітності стандартам бухгалтерського обліку, яка має чітко відповідати МСФЗ і не суперечити їх правилам. Але, трапляється й те, що деякі спеціалісти встановлюють власні вимоги до показників, тим самим створюючи специфічність фінансової звітності. Однак, насамперед вона повинна ототожнюватися з синтетичними даними й аналітичним обліком. Крім того, принциповим у складанні такої звітності буде її порівнянність, тобто співставлення звітних фінансових показників з минулими, що в результаті — надасть можливість отримувати необхідні висновки, прогнозуючи подальшу фінансову діяльність установи [4].

Список літератури:

1. Навчальний посібник «Фінансовий аналіз: практикум» Приймак С. (Львів 2021) с.7-12
2. Навчальний посібник «Фінансовий облік» за ред. І. Ф. Баланюка, Н. І. Пилипів, Т. М. Гнатюка та колективу авторів (Івано-Франківськ 2019) с. 14, с. 29-31
3. Фінансова звітність як інформаційна база аналізу фінансового стану підприємства. Степаненко Т.О. // Вісник МНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ (вип. 2/2019)
4. Реферат «Характеристика звітності банків». Режим доступу: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/20819/>

*Московець К. Є., ст. гр. 072-20з-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ПРИВАТБАНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Якість кредитного портфеля визначають за допомогою відносних показників, таких як співвідношення величини резерву і загального обсягу виданих кредитів або працюючих активів банку. У багатьох країнах якість кредитного портфеля, або кредитний ризик банку розглядається як показник якості всіх сукупних активів.

Умови воєнного стану можуть серйозно вплинути на якість кредитного портфеля банку через різке зростання ризиків, які виникають з військових конфліктів.

Ось деякі ключові аспекти оцінки якості кредитного портфеля банку в умовах воєнного стану: аналіз ризиків - банк повинен оцінити вплив воєнного стану на різні сектори економіки та визначити, які кредити можуть бути найбільш уразливими. Наприклад, підприємства, що працюють у зонах конфлікту або пов'язані з виробництвом військової техніки, можуть бути підвищеним ризиком. Моніторинг платежів - банк повинен уважно відслідковувати платіжну дисципліну своїх клієнтів, особливо тих, які працюють у військово-загрозливих регіонах. Затримки в платежах можуть бути попередженням проблем у погашенні кредитів. Диверсифікація портфеля - банк повинен мати різноманітність кредитів у своєму портфелі, щоб зменшити ризик у випадку неплатоспроможності одного або кількох клієнтів. Стрес-тестування - банк повинен провести стрес-тестування, щоб визначити, як військовий конфлікт може вплинути на фінансову стійкість банку та його кредитний портфель. Це допоможе з'ясувати, які кроки потрібно буде вжити для зменшення можливих втрат. Комерційний ризик - банк також повинен уважно оцінити комерційний ризик, пов'язаний з клієнтами, що мають ділові зв'язки з регіонами конфлікту. Це може включати оцінку політичних та економічних ризиків, пов'язаних з цими зв'язками. Підтримка владних структур - банк може співпрацювати з владними структурами, щоб отримати додаткові гарантії щодо збереження стабільності в умовах воєнного стану.

Загалом, оцінка якості кредитного портфеля банку в умовах воєнного стану вимагає комплексного підходу, який враховує різноманітні аспекти фінансового та геополітичного середовища.

Огляд сучасного стану проблеми кредитного портфеля вимагає комплексного підходу та оцінки різних аспектів фінансового, регулятивного та економічного середовища, щоб забезпечити стабільність та високу якість активів банку.

Перспективою та стратегією вирішення проблеми є ретельний аналіз кредитної політики, вдосконалення процесів прийняття рішень щодо кредитування та впровадження ефективного моніторингу клієнтів можуть допомогти зменшити ризик неплатоспроможності та покращити якість кредитного портфеля, впровадження передових технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та аналітика даних, може сприяти збільшенню точності прогнозування ризиків

та вчасному виявленню проблемних кредитів, розподіл кредитних ресурсів між різними секторами економіки та клієнтськими групами може допомогти зменшити ризик концентрації та забезпечити більшу стійкість кредитного портфеля у випадку негативних змін у конкретних галузях чи ринках, утримання адекватних резервів на покриття можливих втрат та використання страхових продуктів може зменшити фінансові ризики, пов'язані з неплатоспроможністю клієнтів, виконання регулятивних вимог, пов'язаних з кредитним портфелем, та активна співпраця з регуляторами можуть допомогти забезпечити відповідність банку стандартам безпеки та фінансової стабільності, підвищення кваліфікації та підготовка персоналу з питань кредитного аналізу та управління ризиками може покращити ефективність управління кредитним портфелем та зменшити його проблематичні аспекти.

Умови воєнного стану можуть мати значний вплив на фінансову стабільність та економічний клімат країни. Вони можуть призвести до зростання ризику неповернення кредитів через такі фактори, як економічна нестабільність, зменшення платоспроможності клієнтів, порушення контрактних зобов'язань та збільшення кредитного ризику через політичну нестабільність та можливість змін у правовому середовищі.

Для оцінки якості кредитного портфеля в умовах воєнного стану банк може використовувати різноманітні методи, включаючи : аналіз платоспроможності клієнтів - банк може переглянути фінансові показники своїх клієнтів та їх здатність повертати кредити в умовах економічної нестабільності; скорингові моделі - банк може використовувати скорингові моделі для оцінки ризику кредитування в умовах воєнного стану, враховуючи різні фактори, такі як доходи, історія платежів та інші ризикові фактори; моніторинг та регулярне оновлення оцінки ризику - банк може встановити систему моніторингу кредитного портфеля та регулярно оновлювати свої оцінки ризику в залежності від змін в економічному та політичному середовищі; резервування - банк може формувати резерви для покриття можливих втрат від неповернення кредитів у воєнний період; раховуючи вищезгадані методи та інші фактори, банк може оцінити якість свого кредитного портфеля в умовах воєнного стану та приймати відповідні рішення для зменшення ризику та збереження фінансової стійкості.

ПриватБанк став лідером за розміром кредитного портфеля МСБ в Україні. Державний ПриватБанк за підсумками 9 місяців 2023 року є лідером за темпами зростання обсягів кредитування малого та середнього бізнесу в Україні. Про це повідомили експерти SME Banking Agency.

Зарезультатами дослідження кредитування МСБ в Україні, загальний кредитний портфель малого та середнього бізнесу за підсумками 3 кварталу становить 158 млрд грн. [2]

Отже, для того, щоб дати оцінку кредитному портфелю банку, потрібно проаналізувати багато різних показників, на які можуть впливати різні фактори середовища та незважаючи на таку ситуацію в країні, кредитний портфель банків показав доволі високі показники.

Список літератури:

1. Фінансовий менеджмент банку Примостка Л.О. Навч. посібник. — К.: КНЕУ. Режим доступу: <https://fingal.com.ua/content/view/225/54/>
2. Головна сторінка АТ КТ Приватбанк. Режим доступу: <https://privatbank.ua/news/2023/11/6/2075>

*Парфененкова А. С., ст. гр.072-20-2
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УПРАВЛІННІ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Зміни, що спостерігаються у світі, мають значний вплив не лише на щоденне функціонування суспільства, але й на розвиток банківської сфери. Умови посиленої глобалізації збільшують вимоги до ефективності банківських установ, що вимагає забезпечення високого рівня фінансової стійкості та конкурентоспроможності як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках. Одним із прикладів такої трансформації є штучний інтелект, який розповсюджується на фінансову сферу та стає основним інструментом на світових фінансових ринках.

Кредитування посідає одне з ключових місць у діяльності банків, формуючи значну частку їхнього прибутку. Проте, воно несе в собі й кредитні ризики, які можуть призвести до істотних фінансових втрат та загрожувати стійкості банківської установи. З огляду на це, комплексний процес управління та оцінки кредитних ризиків набуває надзвичайно важливого значення. Штучний інтелект має значний потенціал у покращенні кредитних процесів. Поєднання традиційного методу з нетрадиційним допоможе ефективніше аналізувати дані позичальників, зокрема історичні та трансакційні. Через охоплення більшого діапазону даних, штучний інтелект допомагає підвищити точність банківських процесів та скоротити час на прийняття рішення.

У свою чергу, штучний інтелект (ШІ) - це набір технологічних інструментів та алгоритмів, які забезпечують прогнози, рекомендації та рішення, які ґрунтуються на різних даних. ШІ включає у себе дві основні підмножини: машинне навчання (ML) і глибинне навчання (DL). Машинне навчання дозволяє системам самостійно навчатися на даних без прямої участі людини, використовуючи різні алгоритми для аналізу та вдосконалення даних. Глибинне навчання, засноване на штучних нейронних мережах, сприяє навчанню машин на неструктурованих даних, наприклад, для розпізнавання зображень та мови.

Штучний інтелект використовується в сфері банківських послуг з метою оптимізації ефективності, підвищення рівня безпеки та забезпечення високоякісної взаємодії з клієнтами. Цей інструмент автоматизує рутинні завдання, такі як обробка даних та виявлення можливих випадків шахрайства, що сприяє зниженню операційних витрат. Спільне дослідження, проведене Nation Business Research Institute and Narrative Science, показало, що приблизно 32% постачальників фінансових послуг уже застосували такі технології штучного інтелекту, як прогнозна аналітика і розпізнавання голосу. [1]

Враховуючи значущість оцінки кредитоспроможності для банківської діяльності, традиційний метод може мати певні недоліки. Ці недоліки можуть призвести до відхилення заявок від платоспроможних клієнтів, або ж не розпізнати потенційних неплатників, що може призвести до значних втрат.

Штучний інтелект має ряд переваг у порівнянні з традиційним методом. ШІ може обробляти великі обсяги даних і розпізнавати закономірності, що дозволяє мінімізувати помилки. Чим більше нових наборів даних модель аналізує, тим краще вона навчається, створюючи точніші прогнози. А скорочення часу на обробку інформації та автоматизація процесів підвищує ефективність за дозволяє обробити більше заявок.

Фінансові установи та банки стикаються з проблемою трудомісткої ручної обробки кредитних заявок, що не лише потребує значних часових затрат, але й несе ризик людських помилок. Використання штучного інтелекту пропонує інноваційне рішення, яке значно скорочує час прийняття рішення про кредит та підвищує точність банківських процесів. ШІ може автоматизувати ряд завдань, пов'язаних з обробкою кредитних заявок, таких як збір даних, перевірка кредитної історії та оцінка ризиків. Додатково, за допомогою охоплення більшого обсягу даних, модель ШІ може передбачити поведінку позичальника, що дозволяє банкам приймати більш обґрунтовані рішення.

Безпека персональних даних в банківській сфері є пріоритетним завданням при впровадженні технологій ШІ. Тому банки повинні ретельно обирати технологічного партнера, який володіє не лише глибокими знаннями в галузі цифрових технологій, але й розумінням специфіки банківської діяльності, гарантуючи належну обробку даних клієнтів.

Важливе значення має також якість даних, адже вона безпосередньо впливає на здатність ШІ ефективно прогнозувати реальні сценарії. Для забезпечення структурованості та високої якості даних банку рекомендується: переглянути політику конфіденційності обробки персональних даних, а саме оновивши її з урахуванням вимог, пов'язаних з використанням ШІ та запровадити відповідні формати для кращого зчитування даних машиною. Це може включати стандартизацію форматів даних, їх очищення та категоризацію.

Розв'язання аспектів, пов'язаних з безпекою та якістю даних, потребує значних зусиль та інвестицій. Проте, це виправдано, адже ШІ має потенціал революціонізувати роботу банківської сфери. Впровадження ШІ може підвищити ефективність та рентабельність банку. Однак необхідно усвідомлювати ризики, пов'язані з ШІ, і приділяти їм значну увагу для мінімізації можливих негативних наслідків. Інтеграція штучного інтелекту є стратегічною ініціативою, яка може значно змінити динаміку банківського сектора. Ті банки, які успішно впровадять ці технології, отримають суттєву конкурентну перевагу.

Список літератури:

1. AI in Banking – How is AI Used in Banks. Custom Software Development Company | Star Knowledge. [Електронний ресурс] URL:<https://star-knowledge.com/blog/ai-in-banking/#:~:text=AI%20is%20used%20in%20banking,provide%202024/7%20customer%20support>
2. Як штучний інтелект стимулює фінансові технології: 7 перспективних галузей на основі штучного інтелекту. [Електронний ресурс] URL: <http://surl.li/sjrtk>
3. Key applications of artificial intelligence (AI) in banking and finance. Appinventiv. [Електронний ресурс] URL: <https://appinventiv.com/blog/ai-in-banking/>
4. Штучний інтелект: майбутнє фінансової системи та економіки. Мінфін. [Електронний ресурс] URL: <https://minfin.com.ua/ua/2019/10/31/39408569/>

ПОВОЄННІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Війна в Україні спричинила нові виклики для фінансової системи країни, зокрема для комерційних банків. Ці виклики вимагають нових підходів до удосконалення фінансової діяльності, що включають впровадження інноваційних продуктів та технологій. Важливо зазначити, що ці виклики виникли не лише внаслідок війни, але і внаслідок швидкого розвитку технологій та змін у глобальному економічному середовищі. Повоєнний період в Україні потребує змін в регулятивному середовищі, що будуть основою для впровадження і реалізації планів відбудови і розвитку економічного і фінансового сектору. Актуальним постає питання про адаптацію банківської системи до цих змін, забезпечуючи при цьому свою фінансову стабільність та конкурентоспроможність.

Детальніше розглянемо проблематику удосконалення фінансової діяльності комерційних банків України в повоєнний період.

- **Нестабільність економічного середовища:** повоєнний період характеризується економічною нестабільністю. Це може включати зміни планових обсягів ВВП, рівнів інфляції, безробіття та інших макроекономічних показників. Банківська система має гнучко адаптуватися до цих змін, щоб забезпечити свою фінансову стабільність.
- **Зміни в потребах клієнтів:** умови і завдання повоєнного періоду вплинуть на потреби та поведінку клієнтів. Наприклад, на певні банківські продукти попит зросте (наприклад, кредити для відновлення бізнесу) а на окремі зменшитися (наприклад, заощадження через низький рівень доходів).
- **Реформування регулятивного середовища:** виклики повоєнного періоду призведуть до змін в банківському законодавстві та регулятивному середовищі. Банки повинні відповідати новим вимогам, що може вимагати додаткових зусиль та ресурсів.
- **Удосконалення фінансових технологій:** стрімкий розвиток фінансових технологій у світі створює для банків нові можливості, і, також, ставить нові виклики. Банки мають бути готові до впровадження нових технологій, що потребує відповідних інвестицій.
- **Трансформація конкурентного середовища:** зміни конкурентного середовища в повоєнний період спричинять відповідні зміни серед учасників банківської сфери. Наприклад, деякі банки можуть вийти з ринку, а інші, навпаки, зміцнити свої позиції. Банки повинні враховувати ці зміни при плануванні своєї стратегії розвитку.

На поточному етапі розвитку Національний банк України (НБУ) вже запровадив ряд заходів для підтримки фінансової стабільності в країні під час війни. Зокрема, НБУ спрямував зусилля на подолання панічних настроїв серед населення, збереження довіри до банківської

системи та стабільності у фінансовій сфері. Головні рішення регулятора в цей час були спрямовані на забезпечення безперебійної роботи банківської системи, стримування девальвації національної валюти та відпливу капіталу за кордон [1].

Дорошенко Н.О. та Бакланова А.О. зазначають, що "основні державні структури вийшли з шокового стану, стабілізувалися і працюють у повному режимі" [2]. Це підкреслює важливість адаптації та гнучкості в умовах війни. Авторки визначають основні ризики, з якими стикнулася банківська система під час війни, досліджують зміни в банківських операціях (роздрібному кредитуванні, іпотечному кредитуванні, валютних операціях), також досліджують зміну облікової ставки НБУ та наслідки цього кроку для депозитних та кредитних операцій, загальні зміни в правилах діяльності банків, основні заходи НБУ, як установи, що проводить грошово-кредитну політику та тримає грошову одиницю – гривню в урівноваженому стані. [2]

Доронцева Є. зазначає, що "з першого дня повномасштабного вторгнення РФ НБУ спрямував зусилля на подолання панічних настроїв серед населення, збереження довіри до банківської системи та стабільності у фінансовій сфері. Головні рішення регулятора в цей час були спрямовані на забезпечення безперебійної роботи банківської системи, стримування девальвації національної валюти та відпливу капіталу за кордон". [1] Вищевказані дослідження підтверджують, що банківська система України адаптувалася до викликів, пов'язаних з війною.

На основі проведеного аналізу, можна зробити висновок, що банківська система України стикнеться зі значними викликами в повоєнний період, і ці виклики потребують від банків гнучкості, інноваційності та адаптивного стратегічного планування. Адаптивність і гнучкість, напрацьовані протягом військового стану, допоможуть банківській системі відповісти на виклики економічного середовища повоєнного періоду і зміни у потребах клієнтів впровадженням нових продуктів, технологій і політик з урахуванням вимог нормативно-правового простору. Це включає в себе не лише реактивні заходи, але і превентивні стратегії, що допоможуть банкам антиципувати майбутні виклики та можливості. [2] Крім того, важливо підкреслити внесок Національного банку України як регулятора, який відіграє ключову роль у підтримці стабільності фінансової системи країни, впроваджуючи рішення та стратегії, що сприяють модернізації діяльності комерційних банків у повоєнний час.

Подальше дослідження цієї теми буде орієнтовано на розробку пропозицій та прогнозів, що допоможуть комерційним банкам удосконалювати методологічні засади та підходи до впровадження фінансової діяльності в повоєнний час задля забезпечення власної фінансової стабільності та конкурентоспроможності.

Список літератури:

1. Державне регулювання під час війни. Режим доступу: <https://voxukraine.org/derzhavne-regulyuvannya-pid-chas-vijny-yak-nbu-adaptuvav-finansovu-systemu-ukrayiny-do-novyh-umov-vprodovzh-sta-dniv-voyennogo-stanu/>
2. Дорошенко Н.О. Банківська система України за період воєнного стану: виклики і здобутки./ Дорошенко Н.О., Бакланова А.О. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна», (103), С. 48-56. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2022-103-06>

*Путько А. О., ст. гр.072-21-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сьогодні проблема фінансової безпеки банків пов'язана з існуючими загрозами стабільності банків і фінансів, викликаними тотальною війною. Банківська безпека входить до сфери національної фінансової безпеки. Це особлива частина, оскільки банківська система є найважливішою складовою фінансово-кредитного сектора будь-якої країни. Тому рівень фінансової безпеки країни визначає стан банківського сектора. Фінансовий сектор успішно адаптувався до роботи в складних умовах тотальної війни. Великі українські банки успішно забезпечили безперервність своєї діяльності, хоча це потребує додаткових інвестицій. Операційні витрати у 2022 році суттєво не зросли, особливо для універсальних банків. Ризик кредитних втрат є вищим для корпоративних банків та універсальних банків у 2023 році, середні банківські резерви досягають 13% у 2022 році, а роздрібні банки мають найбільші втрати – понад 20% своїх інвестиційних портфелів. Однак їм вдалося компенсувати ці втрати вищими спредами. Традиційно кредитний ризик у корпоративних портфелях частково зростає через непрямий вплив валютного ризику: коли валюти знецінюються, борговий тягар кредиторів в іноземній валюті зростає. Серед корпоративних та універсальних банків на початок 2023 року валютні кредити становили понад третину портфеля. Банки утримують короткі валютні позиції внаслідок створення резервів за кредитами в іноземній валюті. Відповідно до чинних обмежень Національного банку України, фінансові установи не можуть купувати іноземну валюту для балансування. Щоб запобігти накопиченню прихованих ризиків і збитків на їхніх балансах, Національний банк України розпочав оцінку стабільності 20 найбільших банків для розуміння справжньої якості кредитних портфелів та визначення вимог до капіталу. Таким чином, банки продовжують надавати послуги, обслуговувати мережі, підтримувати операційну ефективність і прибутковість.

Банківська безпека – це система заходів щодо захисту інтересів власників, клієнтів, співробітників і керівництва банку від зовнішніх і внутрішніх загроз. Рівень безпеки характеризується здатністю банку захищатися від несанкціонованого прямого доступу до банківських приміщень зі злочинними намірами, а також від спроб конкурентів і злочинних організацій завдати шкоди банку шляхом втручання в діяльність банку та отримання впливу на його поведінку. До завдань банку входять: захист законних прав та інтересів банку та його працівників; своєчасне виявлення реальних і потенційних загроз, з якими стикається банк, та вжиття заходів щодо їх усунення ці загрози оперативно реагують на загрози та негативні тенденції, що виникають у зовнішньому та внутрішньому середовищі; виявляти внутрішні та зовнішні причини та умови, які можуть завдати суттєвої та іншої шкоди Банку, його працівникам, клієнтам та акціонерам та пом'якшувати згубні наслідки дій конкурентів або злочинців, спрямованих на підрив безпеки Банку. Основним напрямком фінансової безпеки банку має стати підвищення економічної ефективності для збільшення загального обсягу та ефективності використання фінансових ресурсів.

У формуванні універсальної системи оцінювання фінансової безпеки банку в сучасних умовах можуть виникати наступні проблеми: різноманітність факторів (універсальна система оцінювання фінансової безпеки банку повинна враховувати широкий спектр факторів, таких як ліквідність, кредитний ризик, ринковий ризик, операційний ризик та інші, що ускладнює

створення однієї єдиної методології); динамічність умов (умови на фінансових ринках постійно змінюються через економічні, політичні та технологічні фактори, що робить складним застосування стабільних критеріїв оцінювання фінансової безпеки); глобалізація (зростання міжнародної взаємозалежності фінансових установ створює необхідність у стандартизації систем оцінювання, але в той же час ускладнює їх розробку через різні ринкові умови та правові норми); технологічні виклики (використання новітніх технологій у фінансовому секторі, таких як штучний інтелект та блокчейн, вимагає адаптації систем оцінювання для врахування цих інновацій та їх впливу на фінансову безпеку); недостатність даних (нерідко в системах оцінювання відчувається дефіцит або недостатність якісних даних, що ускладнює точну оцінку рівня фінансової безпеки банку); неоднорідність регулятивного середовища (різні країни мають різні стандарти та вимоги до фінансової безпеки банків, що ускладнює розробку універсальної системи оцінювання, яка б враховувала різноманіття ринків).

Банківська система є найважливішою складовою національної фінансово-кредитної системи, і стан банківської галузі безсумнівно впливає на підтримку та розвиток національної економіки. Комерційні банки мають безпосередній вплив на соціально-економічну діяльність завдяки акумулюванню та ефективному розподілу фінансових ресурсів, тому банківські установи відіграють ключову роль у забезпеченні функціонування національної фінансової системи. Забезпечення фінансової стабільності в надзвичайно складних умовах воєнного часу потребує спільних зусиль та тісно скоординованих дій усіх учасників фінансових ринків: банків, небанківських фінансових установ, державних банків та інших регуляторів ринку, а також дієвої підтримки органів державної влади. Захист українських банків має бути спрямований на захист інтересів банків (усієї банківської системи) від внутрішніх і зовнішніх загроз. Заходи щодо вимірювання середнього рівня фінансової безпеки банків передбачають: посилення державного нагляду за банківською сферою, удосконалення методологічної бази оцінки фінансової безпеки банків, посилення статусу державних банків у реалізації національних стратегій розвитку економіки, підвищення якості корпоративного управління, підвищення ефективності банківської діяльності. Створення універсальної системи оцінки фінансової безпеки банків є складним завданням, яке вимагає комплексного підходу та врахування багатьох факторів. Потребують вирішення такі питання, як стандартизація методик, визначення об'єктивних показників, удосконалення інформаційної бази, врахування змін у фінансовому середовищі. Тільки так можна сформувати ефективну систему оцінювання, яка забезпечить стабільність фінансової системи країни.

Список літератури:

1. Проблеми формування універсальної системи оцінювання фінансової безпеки банку Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/188.pdf
2. Оцінювання фінансової безпеки банківської системи України. Режим доступу: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/688>
3. Фінансова безпека банків у системі забезпечення фінансової безпеки держави. Режим доступу: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1583/1/%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%BE.pdf>
4. Звіт про фінансову стабільність червень 2023 р. Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H1.pdf?v=4

*Раєвська Є. Р., ст. гр. 072-20-1
науковий керівник: к.е.н., доц. ЕАФ Букреева Д.С.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕТОДАХ ОЦІНКИ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВПЛИВ НА ФІНАНСОВИЙ СЕКТОР

Вплив фінансових технологій на методи оцінки якості кредитного портфеля є однією з найактуальніших тем у фінансовому секторі сьогодення. Розвиток технологій створює нові можливості для підвищення ефективності та точності процесу оцінки ризиків, а також для виявлення та управління кредитними портфелями. У зв'язку з цим, дослідження ролі фінансових технологій у методах оцінки кредитного портфеля є необхідним для розуміння сучасних тенденцій та їх впливу на фінансовий сектор.

До основних методів оцінки якості кредитного портфеля банку відноситься: методи експертних оцінок, статистичні методи та аналітичні методи.

Метод експертних оцінок – це метод оцінювання, який ґрунтується на думці та досвіді експертів у певній галузі. Він використовується для отримання інформації та прогнозування результатів, коли об'єктивні дані недоступні або коли дані є неповними чи суперечливими.

Одним із різновидом методів експертних оцінок є рейтинговий метод, який ґрунтується на присвоєнні кожному кредиту або клієнту певного рейтингу, що відображає його кредитний ризик. Рейтинг якості кредитного портфеля використовує числову та бальну систему. Поєднання цих двох систем забезпечує найкращу оцінку якості кредитного портфеля [1]. Штучний інтелект або машинне навчання можна використовувати для аналізу великих обсягів даних і виявлення складних патернів, які вказують на кредитний ризик.

Метод «Дерево рішень» базується на створенні моделі прийняття рішень у вигляді дерева, де кожен вузол представляє конкретне рішення, а кожна гілка – можливий результат цього рішення. Однією з переваг цього методу є швидкий процес навчання. «Дерево рішень» може швидко та ефективно вивчати вхідні дані та створювати моделі, які можна використовувати для швидкої та ефективно класифікації та прогнозування нових даних.

Коефіцієнтний аналіз використовує фінансові технології для збору, обробки та аналізу даних. Цей метод розраховує різні фінансові коефіцієнти такі як прибутковість, ліквідність, фінансовий леверидж, які допомагають оцінити фінансовий стан клієнтів і позичальників. Порівнюючи ці показники, можна оцінити фінансовий стан клієнтів та їхню здатність погашати кредити.

Статистичні методи – це інструменти для аналізу даних і формування висновків на основі математичних принципів розрахунку дисперсії, варіації, стандартного відхилення, коефіцієнта варіації та асиметрії [1].

Метод «Монте-Карло» моделює різні можливі сценарії і прогнозує фінансові результати на основі статистичних моделей і випадкових чисел. Використання фінансових технологій у методі «Монте-Карло» дозволяє значно підвищити швидкість і точність розрахунків. Перевага

цього методу полягає в тому, що різні «сценарії» реалізації кредитної політики можуть бути проаналізовані та оцінені, а різні фактори ризику можуть бути розглянуті в рамках єдиного підходу.

Кореляційно-регресійний аналіз є важливим методом дослідження взаємозв'язків між різними статистичними змінними, в тому числі і якістю кредитного портфеля банку. Метод дозволяє вирішити два основні завдання: знайти загальні закономірності, що характеризують взаємозв'язок між двома або більше корельованими змінними, та визначити тісноту зв'язку між ними. Платформи бізнес-аналітики, такі як Power BI, надають інструменти для візуалізації та аналізу даних, включаючи можливість проведення кореляційного аналізу та побудови регресійних моделей.

Скоринг – це метод кількісної оцінки кредитоспроможності клієнта на основі попередньої інформації про нього. В основі скорингу лежить вивчення кредитної історії клієнта та розподіл його за категоріями відповідно до надійності погашення кредитної заборгованості. Використання алгоритмів аналізу кредитних історій може допомогти виявити клієнтів з високим рівнем ризику та спрогнозувати їхню поведінку щодо погашення заборгованості.

Таксономічний аналіз є ефективним методом вирішення проблеми впорядкування багатовимірних об'єктів за деяким нормативним вектором. Він використовується для порівняння об'єктів з великою кількістю характеристик, які ускладнюють аналіз. Оскільки в аналізі кредитної діяльності банку використовується багато коефіцієнтів та критеріїв, виникає потреба в інтегрованому показнику, який би враховував усі аспекти цієї діяльності. Застосування бізнес-платформи, такої як Power BI, зможе полегшити роботу з великим об'ємом інформації.

До аналітичного методу відноситься стрес-тестування – це метод оцінки чутливості портфеля до змін макроекономічних показників і виняткових, але можливих подій. За допомогою фінансових технологій банки можуть ефективно управляти ризиками, виявляти слабкі місця у своїх портфелях і вчасно вживати заходи для їх запобігання або зменшення. Також банки матимуть можливість проводити більш точні та надійні стрес-тести, які можуть допомогти їм у розробці майбутніх стратегій і планів та забезпечити стійкість фінансового сектору.

Таким чином, застосування фінансових технологій у вже відомих методах оцінки якості кредитного портфелю банку дозволить значно покращити точність та ефективність оцінки. Це може включати в себе використання штучного інтелекту для аналізу великих обсягів даних з метою виявлення ризикових патернів, а також розробку прогностичних моделей на основі машинного навчання для прогнозування майбутнього поведінки кредитних продуктів. В результаті цього банк зможе приймати більш обґрунтовані рішення щодо ризиків в своєму кредитному портфелі, що дозволить зменшити ймовірність неплатоспроможності клієнтів та збільшити прибутковість бізнесу.

Список літератури:

1. Тисячна Ю.С. Методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля банку. Проблеми економіки. 2014. № 1. С. 278-283
2. Нечаєва І.А., Каплан Ю.О. Теоретичні основи управління якістю кредитного портфеля. Бізнесінформ. 2011. № 6. С. 115-118
3. Затворницький К.С. Критерії оцінки якості кредитного портфеля банку. Фінансовий простір. 2018. № 4. С. 99-106

БАНКІВСЬКЕ «ЗЕЛЕНЕ» ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

«Зелене» фінансування використовується для фінансування заходів, пов'язаних із пом'якшенням наслідків зміни клімату, адаптацією до зміни клімату та іншими цілями захисту навколишнього середовища, такими як управління водними ресурсами, біорізноманіття, охорона ландшафту тощо. Фінансування клімату є важливою складовою частиною «зеленого» фінансування, яке використовується для фінансування проектів і дій, спрямованих на пом'якшення наслідків зміни клімату. Історія поняття «зелені фінанси» пов'язана з програмними документами, стратегіями та директивами глобальних організацій та Європейського Союзу [1, 2].

Слід зауважити, що «зелені» фінанси, як вагоме джерело фінансування проектів «зеленої» економіки, охоплюють багато різних фінансових інструментів, таких як: зелені облігації, акції, зелені позики, іпотека, похідні фінансові інструменти; зелений венчурний капітал, державні субсидії, такі як гранти, позики, компенсації, гарантії, пільгові тарифи, податки, дозволи на забруднення, податкові кредити, зелені державні закупівлі тощо.

«Зелені» фінансові інструменти можуть стати справжньою катализатором для екологічного, економічного та соціального відновлення України після військового конфлікту. Банківська сфера сприяє розвитку екологічних галузей та забезпечує ефективні інвестиції в ці сектори. У цьому контексті виникає ряд банківських посередників, які допомагають підтримувати та сприяти зеленому розвитку. «Зелені» банки, створюються у вигляді нових галузевих банків, спеціалізованих на фінансуванні екологічних ініціатив та спрямованих на реалізацію «зелених» кредитів, інвестування в проекти відновлюваної енергетики, екологічну інфраструктуру тощо. Деякі існуючі банки впроваджують спеціалізовані відділи або підрозділи, які займаються «зеленими» фінансовими ініціативами.

Протягом розцвіту довоєнної «зеленої» енергетики, банки активно надавали кредити для розвитку цієї галузі. У валовому кредитному портфелі банків, за даними НБУ, частка кредитів «зеленої» енергетики становила приблизно 4%. Проте зеленій енергетиці постійно доводиться вирішувати проблеми, які існують протягом багатьох років та поглибилися за період війни. На початок травня 2023 року накопичений борг за придбану зелену електроенергію становить 18.6 млрд. грн. На сьогоднішній час зазнали руйнувань, були знищені або захоплені приблизно 20% сонячних енергетичних об'єктів та 80% вітрових генераційних установок. Відновлення цих об'єктів стає проблемою через обмежені ресурси підприємств та майже зупинене кредитування. Банки в галузі зазнали збитків, які складають половину їх кредитного портфеля. Недостатність доходів, матеріальні пошкодження та втрата робочих можливостей призвели до ситуації, коли деякі компанії не можуть виконати свої зобов'язання щодо виплати боргів. За початок травня частка непрацюючих кредитів в галузі зростала до 51%, у той час як на початку конфлікту вона складала менше ніж 3% [3].

На поточному воєнному етапі «зелений» банкінг стикається з деякими зовнішніми загрозами та слабкими сторонами, які обмежують його активний розвиток та використання. Пріоритетність інших економічних проблем. Наразі, українська банківська система знаходиться під впливом різноманітних економічних проблем, викликаних воєнним станом та падінням економіки, і «зелені» ідеї можуть не бути на першому плані як для банків так і для підприємств. В Україні ще не сформувався широкий зелений світогляд серед населення, як це може спостерігатися у більш розвинених країнах.

Отже, на нашу думку, роль банківської системи України в процесі «зеленого» післявоєнного відбудовування економіки України може бути зосереджена на наступних напрямках:

- фінансова підтримка для відновлення зеленої енергетичної інфраструктури;
- забезпечення доступу до фінансування для підприємств;
- розвиток мікрофінансування. Банківська система може розвивати мікрофінансові ініціативи, які сприяють підтримці малих та середніх підприємств, які є ключовими для сталого розвитку економіки та зменшення безробіття;
- розширення банківської інфраструктури та впровадження цифрових технологій;
- зелений банкінг та сталі інвестиції. Банки можуть грати важливу роль у розвитку «зеленого» банкінгу та сприяти інвестуванню в «зелені» проекти, які сприяють екологічно чистому відновленню країни.

Важливо розглядати банківську систему не тільки як постачальника кредитування, але й як важливий інструмент забезпечення сталого розвитку економіки. Інвестування у пріоритетні галузі та підтримка ефективності кредитування можуть допомогти відновити кредитний потенціал банківської системи та сприяти зростанню та сталому розвитку економіки України після воєнних подій [4]. Розвиток банківської інфраструктури та впровадження інноваційних цифрових рішень можуть покращити доступ до фінансових послуг та сприяти ефективному функціонуванню банківської системи.

Активізація банківського кредитування у післявоєнному відновленні «зеленої» економіки повинна супроводжуватися діями з підвищення інвестиційної привабливості та залученням зовнішнього фінансування. Відновлення економіки після конфлікту потребує значних зусиль для відновлення та розвитку, і зовнішні ресурси можуть відіграти ключову роль у цьому процесі. Банки стають основним каталізатором економічного та соціального відновлення країни, допомагаючи стабілізувати фінансовий сектор та забезпечити сталий економічний зріст.

Отже, залучення прямих інвестицій та кредитів міжнародних фінансових ринків може сприяти зміцненню фінансового стану банків та економічному відновленню країни. Важливо створити привабливу інвестиційну кліматичну політику, сприяти структурним реформам, спрямованим на поліпшення бізнес–середовища, та забезпечити стабільність правової системи. Банківська система України, як ключовий гравець у фінансовому секторі, має вирішальне значення для забезпечення сталого відновлення економіки та соціальної стабільності після військового конфлікту.

Відновлення України після війни вимагатиме створення нового фінансового механізму, який охоплюватиме не лише відновлення національної економіки в цілому, але й підтримку фізичних та юридичних осіб окремо. Також важливим аспектом буде відновлення повномасштабного кредитування. Серед джерел кредитних ресурсів, які можуть бути задіяні, можна відзначити кошти Світового банку.

Список літератури:

1. Strategy on Sustainable Finance. (2020, 6 of February) |ESMA22-105-1052. https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma22-105-1052_sustainable_finance_strategy.pdf.
2. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The European Green Deal. COM (2019) 640 final. Action Plan: Financing Sustainable Growth COM/2018/097 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>
3. Звіт про фінансову стабільність (червень 2023 року), / Національний банк України, Київ. 2022. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H1.pdf?v=4
4. Охрименко І., Білошапка В. Вплив банківського кредитування на економічний розвиток України: реалії та перспективи на тлі війни. Наукові інновації та передові технології (Серія «Економіка»). 2022. № 6(8). с. 405–423. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6\(8\)-405-423](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6(8)-405-423)

*Сахно Н. О., ст. гр. 072-20-2
науковий керівник: к.е.н., доц. ЕАФ Букрєєва Д.С.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ ТА ПІСЛЯ ЙОГО ЗАВЕРШЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Військовий конфлікт в Україні породив нові виклики та загрози для банківських установ, що вимагає ефективного управління фінансовою діяльністю. Оптимізація роботи банківських установ в умовах воєнного конфлікту та в післявоєнний період необхідна в першу чергу для забезпечення стабільності фінансового сектору та відновлення економіки країни. Використання сучасних фінансових технологій та інноваційних рішень є ключовим фактором забезпечення гнучкості, безпеки та ефективності роботи банків у таких складних умовах. Ці технології дозволяють банкам знижувати ризики, підвищувати ефективність роботи та забезпечувати якісне обслуговування клієнтів, тим самим сприяючи загальній стабільності та зростанню української економіки.

Протягом періоду дії військового стану в країні Національний банк України продовжує вживати комплексних заходів для підтримки фінансової стабільності країни та регулювання фінансового сектору. Рівень інфляції в Україні у 2023 році становив 5,1 %. Згідно з даними Державної служби статистики України, у грудні 2023 року споживача інфляція у річному вимірі залишилася на рівні попереднього місяця і становила 5,1 %. У місячному вимірі (порівняно з листопадом) ціни підвищилися на 0,7 % [1].

За результатами оцінки стабільності банківських установ (20 найбільших банків, на які разом припадає понад 90% активів сектору), більшість банків в Україні добре капіталізовані, а банківська система в цілому безпечна з високим прибутком [2].

Серед основних способів оптимізації фінансової стратегії банківських установ можна виділити наступні: диверсифікація портфеля активів, ефективне управління ліквідністю, зменшення витрат, ефективне управління ризиками, цінова стратегія, ефективне управління капіталом, інновації та цифрові технології.

Одним з основних шляхів вдосконалення фінансової стратегії банківських установ можна назвати саме впровадження цифрових ініціатив та інновацій, що можна безперечно назвати одним з ключових етапів забезпечення фінансової стабільності в країні та надає перспективні можливості для пост-воєнного розвитку та відновлення.

Сучасний розвиток банківської галузі невіддільний від впровадження та вдосконалення систем дистанційного банківського обслуговування, адже банківські установи України надають власникам карток можливість перевіряти стан рахунку, перераховувати кошти, отримувати електронні рахунки на оплату, оформлювати кредити та депозити [3].

Цифрові платформи та мобільні додатки стають важливими інструментами для банків у взаємодії з клієнтами. Це дозволяє банкам залишатися доступними та надавати послуги в будь-

яку годину, навіть в умовах воєнних дій на території країни.

Інший, не менш значущий напрямок банківських інновацій стосується сучасних методів та маркетингових стратегій просування банківських послуг до клієнтів, адже глобалізація та розвиток інформаційних технологій змушують комерційні банки конкурувати й з чисельними небанківськими фінансовими установами. У цьому контексті широке використання онлайн-технологій створило сприятливі умови для забезпечення прозорості ринкових відносин, дозволяючи клієнтам обирати вигідні пропозиції банківських послуг, не витрачаючи зайвих зусиль і особистого часу, тим самим суттєво звужуючи можливості для визначення ціни [3].

Автоматизація процесів та використання технологій штучного інтелекту в свою чергу дозволяють банкам ефективно обробляти велику кількість інформації, оптимізуючи роботу та зменшуючи час на прийняття рішень. Це також сприяє підвищенню якості обслуговування клієнтів, забезпечуючи швидкість та зручність проведення фінансових операцій.

Одним із головних аспектів оптимізації можна також назвати забезпечення стабільної та безпечної роботи банківських установ під час конфлікту та після нього. Це досягається шляхом впровадження інноваційних рішень у сфері кібербезпеки та управління ризиками, які допомагають банкам захищатися від можливих атак та мінімізувати втрати.

Важливим аспектом є також співпраця банківських установ з державними органами та міжнародними фінансовими організаціями. Вона дозволяє забезпечити стабільність валютних курсів та доступ до зовнішнього фінансування. Державні органи можуть надавати підтримку банкам у вигляді різноманітних регуляторних послаблень та стимулів для стабілізації сектору.

Міжнародні організації, такі як МВФ та Світовий банк, можуть надати фінансову та експертну допомогу, спрямовану на зміцнення банківських установ та забезпечення їх здатності підтримувати економіку країни у складних умовах.

Таким чином, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що оптимізація фінансової діяльності банківських установ в умовах воєнного конфлікту та після його завершення є критичним завданням для забезпечення стабільності та подальшого відновлення економіки України. Впровадження сучасних фінансових технологій, таких як цифрові та fintech платформи та автоматизація, сприяє підвищенню ефективності та надійності банківських операцій. Крім того, ці технології забезпечують більший рівень прозорості та безпеки для клієнтів, що є важливим аспектом довгострокового відновлення довіри до фінансового сектору.

Отже, успішна оптимізація фінансової діяльності банківських установ сприятиме стабільному зростанню економіки та підвищенню рівня життя в Україні.

Список літератури:

1. Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у 2023 році// Національний Банк України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-u-2023-rotsi>
2. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану (грудень 2023 р. - січень 2024 р.)// Національний інститут стратегічних досліджень. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyennoho-17>
- 3.Тимчишина О. В., Коваль Н. О. Інноваційні технології та їх вплив на ринок банківських послуг, 2022. Режим доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/35844/112330.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

ТЕХНОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ НАДІЙНІСТЮ ТА ЛІКВІДНІСТЮ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Сучасний світ переживає період активного розвитку та введення інноваційних технологій у всі сфери людського життя. Фінансова галузь не стоїть осторонь цього процесу. Впровадження новітніх технологій стає визначальним завданням для економічної стратегії будь-якої країни, оскільки саме це може сприяти відновленню інноваційного потенціалу країни та стабільному розвитку банківської сфери на внутрішньому і міжнародному ринках.

Інновації в банківській сфері – це ключовий елемент у забезпеченні сталого економічного зростання та переходу до інформаційної економіки. Серед таких інновацій можна виділити безконтактні платежі, ідентифікацію за допомогою біометричних технологій, технологію блокчейн, NFC-технології, інтернет-банкінг та віртуальні банки. [1]

Ліквідність – ключовий показник для будь-якого банку, визначаючи його здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами та контрагентами. Надлишкова або недостатня ліквідність може негативно позначитися на стійкості, надійності та конкурентоспроможності банку, а також на економічних відносинах загалом. Ефективне управління ліквідністю включає аналіз ризиків, планування, моніторинг та вживання заходів для підтримки оптимального рівня ліквідності. Інновації грають важливу роль у цій сфері, допомагаючи підвищити ефективність управління, зменшити ризики та підвищити конкурентоспроможність банку шляхом впровадження автоматизації процесів, використання кращих аналітичних інструментів та пропозиції клієнтам більш зручних та вигідних продуктів і послуг.

Розвиток інтернет-банкінгу в Україні відображає стабільну та позитивну динаміку зростання. За останні десять років кількість користувачів цього сервісу збільшилася з 7% у 2012 році до 70% у 2022 році, що є разючим зростанням в 10 разів. Впровадження онлайн-банкінгу стало одним із позитивних факторів впливу інновацій на банківську діяльність. Це дозволяє банкам збільшити ліквідність, оптимізувати процеси та створити більш стійку фінансову платформу. За даними Національного банку України, у 2022 році безготівкові платежі склали 73%, що свідчить про зростання використання цифрових фінансових послуг. Також за цими даними, використання мобільного банкінгу зросло до 78%. Прогнози експертів передбачають подальше зростання ринку онлайн-банкінгу на 50% до 2025 року, що свідчить про постійний вплив інновацій на ліквідність та стійкість банків. [2]

Застосування штучного інтелекту та машинного навчання в українських банках не лише змінює операції фінансових установ, зробивши їх більш продуктивними, безпечними та орієнтованими на потреби клієнтів, але й також має значний вплив на їхню ліквідність та стійкість. Машинне навчання допомагає в оцінці кредитної спроможності та виявленні шахрайства, що може сприяти зниженню ризиків невиклат і забезпечити більш стабільні операції

банку. Крім того, системи штучного інтелекту автоматизують рутинні процеси та моніторять активність клієнтів, що дозволяє ефективніше управляти ліквідністю. Аналітика даних, що базується на штучному інтелекті, допомагає в прогнозуванні попиту та оцінці ризиків, що дозволяє банкам краще адаптуватися до змінних умов ринку та забезпечує їхню стабільність. [3]

З 2014 року в Україні спостерігається стійке зростання популярності технологічних інновацій – хмарні сервіси. До 2021 року 46 банківських установ вже використовували хмарні ресурси. Хмарні технології дозволяють заощаджувати кошти, забезпечують гнучкість і масштабованість, швидке впровадження нових продуктів і послуг, а також підвищену доступність і безпеку даних. Однак небанківські кредитні установи, які не використовують хмарні технології, стикаються з проблемами, такими як застаріла ІТ-інфраструктура, відсутність можливості швидко реагувати на зміни ринку та складність роботи в умовах воєнної агресії.

Хоча технологічні інновації можуть значно покращити банківську діяльність, важливо усвідомлювати ризики, пов'язані з їх впровадженням. Кібербезпека є одним з найважливіших аспектів, оскільки кібератаки можуть призвести до крадіжки даних та фінансових втрат. Тому банки повинні мати чіткі політики та процедури з цього питання. Крім того, важливо мати план дій на випадок відмови технологій, щоб уникнути втрат контролю та забезпечити безперебійну роботу. Так у 2016 році відбулася кібератака на систему SWIFT, під час якої зловмисники вкрали 81 млн. дол. США з Банку Бангладеш, що вплинуло на ліквідність банку та поставило під питання його фінансову стійкість. Також у 2012 році відбувся збій роботи програмного забезпечення в JPMorgan Chase, що призвело до втрати 6 млрд. дол. США і підкреслило важливість чітких планів дій на випадок збою. [4]

З іншого боку, впровадження нових технологій може бути складним та вимагати значних ресурсів. Це може призвести до порушення роботи та зниження ефективності, тому важливо мати чіткі стратегії впровадження. Крім того, залежність від одного постачальника технологій може призвести до ризику концентрації, тому банки мають диверсифікувати своїх постачальників. Ретельне планування та управління ризиками допоможуть банкам зменшити негативний вплив технологічних інновацій і забезпечити стабільну та ефективну роботу.

Отже, інтеграція технологічних інновацій у банківську сферу визначається як ключовий фактор, що сприяє підвищенню ліквідності та фінансової стійкості установ, раціональному використанню ресурсів для зниження витрат і збільшення прибутковості, а також підвищенню конкурентоспроможності всієї банківської системи та забезпеченню сталого розвитку в глобальному економічному середовищі. Інноваційні технології стимулюють прогресивний розвиток банківської сфери, проте зростання конкуренції вимагає формування нестандартних підходів та реалізації інноваційних стратегій для кожного банку.

Список літератури:

1. Кузнецова М. А., Гуйгова Ю. І., Розвиток та впровадження інноваційних банківських послуг в Україні. Економіка та суспільство, 8(20), 52-58. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2020/52.pdf
2. Національний банк України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>
3. Коник, О. О. Сучасні тенденції інноваційного розвитку кредитному ринку України. Економіка та суспільство, 58(23), URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3325/3273>
4. BBC News Україна. Кібератака на SWIFT: що сталося і чому це важливо. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news_in_brief/2016/05/160513_hk_swift_cyber

ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Банківська система представляє собою складний, відносно автономний, законодавчо визначений, структурно організований та саморегульований господарський організм. Вона виконує різноманітні функції, серед яких можна виділити наступні: створення грошей та регулювання грошової маси, посередницько-трансформаційна та стабілізаційна функція.

Банківська система є однією з ключових складових економічного розвитку, виконуючи різноманітні функції, що відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності та прогресу економіки, а саме:

Забезпечення фінансової стабільності: банки відіграють ключову роль у регулюванні грошового обігу та управлінні фінансовими ризиками. Це сприяє збереженню стабільності економіки, допомагає уникнути фінансових криз та забезпечує нормальний розвиток фінансових ринків.

Стимулювання інвестицій та розвитку: банки надають кредити та фінансову підтримку для реалізації різноманітних інвестиційних проектів та розвитку підприємств. Це сприяє росту виробництва, створенню нових робочих місць та загалом стимулює економічний розвиток.

Підтримка платіжного балансу: розрахункова функція банків сприяє забезпеченню платіжного балансу та зовнішньоекономічної стійкості. Банки допомагають здійснювати розрахунки між різними суб'єктами економіки та країнами, що сприяє ефективному використанню ресурсів та розвитку міжнародної торгівлі.

Фінансування бюджету: банки задіяні у розрахунках та фінансуванні державного бюджету, забезпечуючи його стійкість та функціонування. Вони здійснюють розміщення державних облігацій, надають кредити державі та допомагають у зборі податків.

Розвиток грошового ринку: банківська система сприяє розвитку грошового ринку, створюючи умови для обігу та інвестування грошей. Це сприяє підвищенню ліквідності та ефективності економіки, а також сприяє розвитку фінансових інструментів та інновацій.

Під час війни можуть виникнути проблеми з функціонуванням роботи банківської системи, основні з яких:

Обмеження доступу до банківських послуг: в умовах воєнного стану може виникнути необхідність обмеження або призупинення доступу до банківських послуг для громадян та підприємств, що може призвести до фінансових труднощів.

Зміна інвестиційного клімату: воєнний стан може вплинути на інвестиційний клімат та створити невизначеність щодо перспектив розвитку економіки, що відбивається на рішеннях банків щодо надання кредитів.

Зростання ризиків кредитування: погіршення економічної ситуації під час воєнного стану може збільшити ризики неповернення кредитів та зменшити платоспроможність позичальників.

Падіння фінансової активності: воєнний стан може викликати спад економічної активності, що в свою чергу призводить до скорочення діяльності банків та зниження їхнього доходу.

Перспективи відновлення та розвитку банківської системи в умовах воєнного стану залежать від успішної реалізації завдань на реабілітацію фінансового сектору. Перший етап цього процесу передбачає необхідність стабілізації банківської системи через впровадження ефективних стратегій забезпечення фінансової стабільності та ліквідності. Це може включати

розробку та впровадження механізмів для зміцнення фінансових позицій банків, а також виявлення та управління ризиками. Другий етап фокусується на оцінці активів та очищенні портфеля банків від неплатоспроможних активів. Проведення аудиту та визначення реальної вартості активів є ключовим етапом в процесі реструктуризації. Також важливо розглядати можливості капіталізації та залучення додаткових ресурсів для підтримки фінансового сектору. Третій етап включає в себе зміцнення ролі регуляторів та наглядових органів. Посилення нагляду та контролю за банківською діяльністю стає важливим механізмом для попередження можливих кризових ситуацій та забезпечення стійкості фінансового сектору.

Успішна реалізація цих завдань визначатиме подальші перспективи відновлення та розвитку банківської системи, що в свою чергу буде сприяти економічному відновленню країни в умовах воєнного конфлікту.

Перспективи розвитку банківської системи тісно пов'язані з перспективами відновлення банківської діяльності, і ключові напрямки розвитку включають:

Реструктуризація та капіталізація: важливим етапом є впровадження реформ, спрямованих на підвищення ефективності та конкурентоспроможності банків. Реструктуризація дозволить адаптувати їхню діяльність до нових умов. Забезпечення капіталізації є критичним для відновлення фінансової стійкості та здатності банків до надання фінансових послуг.

Впровадження інновацій: залучення новітніх технологій та інновацій стає необхідним елементом. Це сприятиме полегшенню доступу клієнтів до банківських послуг та підвищенню конкурентоспроможності. Цифрові технології можуть бути використані для поліпшення процесів обслуговування клієнтів та оптимізації управління ризиками.

Розвиток цифрового банкінгу: запровадження цифрових технологій та електронних фінансових сервісів дозволить банкам ефективніше взаємодіяти з клієнтами. Це може включати мобільні додатки, онлайн-банкінг та інші інноваційні рішення для зручності користувачів та покращення обслуговування.

Фінансування відновних проєктів: банки можуть відігравати ключову роль у фінансуванні відновних проєктів. Надання кредитів та фінансова підтримка для реконструкції підприємств та інфраструктури стане стратегічно важливим внеском у відновлення економіки.

Підтримка малих та середніх підприємств: Банки можуть активно підтримувати розвиток малих та середніх підприємств, які є двигуном економіки. Це включає надання кредитів, консультацій та інших форм підтримки для підприємців.

Висновки: У результаті проведеного дослідження було виявлено, що функціонування банківської системи України в умовах воєнного стану є складним завданням, яке висуває перед банками та фінансовими установами низку викликів. Незважаючи на труднощі, специфіка воєнного стану також відкриває нові можливості та вимагає гнучкості в управлінні фінансовим сектором.

Список літератури:

1. Савелко Т. В. Банківська система як найважливіший організаційний механізм фінансової системи // Інвестиції: практика та досвід. № 23. С. 36–38.
2. Благун І. І. Банківська система України в умовах турбулентності фінансового ринку: теорія, методологія, практика. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2020. 362 с.
3. Котік, Б., & Смолінська, С. (2023). ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ. Молодий вчений, 10 (122), 201-217. Режим доступу: [<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-10-122-42>]
4. Гура О. Л., Крижановський О. О., «Проблеми та перспективи функціонування банківської системи України», Електор наукове фахове видання «Ефективна економіка»

*Шаповалов Д. А., ст. гр.072-20-1
науковий керівник: ст. викл. каф. ЕАФ Горяча О.І.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

КЛАСИФІКАЦІЯ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ ЯК ОСНОВА АНАЛІЗУ СТРУКТУРИ І ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Розвиток кредитної діяльності комерційних банків в умовах воєнного стану є як ніколи актуальним явищем, оскільки сприяє як розбудові комерційного сектору економіки, так і зростанню прибутковості фінансового сектору. Обсяг прибутку банківської установи залежить як від розміру кредитного портфелю, так і від рівня його якості. Саме тому, питання методичних аспектів аналізу ефективного управління і моніторингу якості кредитного портфелю банківської установи активно досліджується українськими науковцями.

Кредитна діяльність комерційного банку включає сукупність дій, що спрямовані на формування необхідних обсягів кредитних ресурсів через залучення коштів юридичних і фізичних осіб, та розміщення цих ресурсів на кредитному ринку з дотриманням загальноприйнятих принципів та наявних правових норм. [1] Ключовим показником, який характеризує ефективне управління кредитною діяльністю банку, є розмір кредитного портфеля. Варто виділити декілька підходів до трактування даного поняття [2]: – кредитний портфель як сукупність банківських операцій кредитного характеру; – кредитний портфель як сукупність кредитів, класифікованих за певними ознаками, особливо за рівнем ризику та дохідністю; – кредитний портфель як складова банківських активів, що потребує особливих управлінських рішень та проведення виваженої кредитної політики банком; – кредитний портфель як результат діяльності з надання кредитів; – кредитний портфель як складова державної кредитної політики та інші. За визначенням Волкової Н.І., кредитний портфель – це якісно сформована сукупність наданих кредитів банком під певний відсоток з метою одержання прибутку. [3]

Структура і якість кредитного портфелю банку визначають рівень його кредитного ризику, що безпосередньо впливає на його прибутковість. Розглянемо кредитний портфель з точки зору управлінських процесів спрямованих на отримання прибутку та зменшення ризиковості. Управління кредитним портфелем є значущою частиною стратегічного управління банком, де розробляються оптимальні стратегії кредитування, формування портфелю через призму дотримання нормативів ліквідності, кредитного ризику і прибутковості. Для аналізу структури кредитного портфеля за відповідними критеріями маємо визначити класифікацію кредитних операцій (рис. 1) Класифікація кредитних операцій допомагає банкам запроваджувати заходи щодо зменшення рівня ризику кредитного портфелю в цілому, і, також, є основою формування стратегій щодо «оздоровлення» кредитного портфелю, в тому числі через продаж проблемних активів.

Основні критерії класифікації кредитного портфелю		
Доходність	Ліквідність	Ризиковість
<ul style="list-style-type: none"> • <i>високодохідний</i> (процентна ставка вище середньоринкової на момент розрахунків) • <i>середньодохідний</i> (ставка відповідає середньоринковому рівню) • <i>низькодохідний</i> (ставка нижче середньоринкової) • <i>збитковий</i> (недіючі кредити) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>високоліквідний</i> (короткострокові кредити) • <i>середньоліквідний</i> (середньострокові кредити) • <i>низьколіквідний</i> (довгострокові кредити) • <i>неліквідний</i> (недіючі кредити) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>низькоризиковий</i> (консервативний кредитний портфель) • <i>середньоризиковий</i> (оптимальні ризики) • <i>ризиковий</i> (високий рівень ризику кредитних операцій) • <i>проблемний</i> (кредитний портфель з надмірно високим рівнем ризику)

Рис. 1 – Критерії класифікації кредитного портфеля [4]

Крім того, вона сприяє фінансовим установам у виявленні потенційних можливостей для розвитку. Наприклад, вони можуть визначити перспективні сфери, в яких доцільно нарощувати обсяги кредитування або запроваджувати нові види кредитних продуктів. [5]

У післявоєнних умовах одним із основних напрямів впливу банків на розвиток комерційного сектору економіки є надання кредитів на відновлення та модернізацію виробничих потужностей. Цей напрям включає кредитування на купівлю/модернізацію обладнання, реконструкцію будівель, що постраждали від військових дій, поповнення обігових коштів для відновлення підприємницької діяльності. Банки можуть надавати кредити для підтримки малих та середніх підприємств, які працюють у стратегічних сферах економіки. Це допоможе наростити обсяги виробництва, створити нові робочі місця, що сприятиме економічному зростанню. Банки також можуть надавати супровідні фінансові послуги, такі як консультації у сфері фінансового планування і оптимізації використання фінансових ресурсів, щоб допомогти підприємствам підвищити рівень ефективності управління фінансами в період відновлення.

Крім того, банки можуть сприяти відновленню бізнесу шляхом доручення до спеціальних державних програм кредитування для підприємств, які зазнали збитків внаслідок конфлікту. Ці програми можуть включати в себе пільгові відсоткові ставки, гнучкі умови погашення та спеціальні умови для відновлення підприємницької діяльності. Такі заходи сприятимуть стимулюванню економічного зростання та відновленню економіки країни у післявоєнний період.

Список літератури:

1. Петрушко Я.Р. Кредитна діяльність банку та основні етапи її організації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. №20. С. 166-170.
2. Вербовенко І.В., Жарікова О.Б. Управління кредитним портфелем банку. Страховий ринок України: виклики в період дії воєнного стану та перспективи подальшого розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 17 листоп. 2022 р.). С. 13-16.
3. Волкова Н.І., Шпунярьська Т.І. Оцінка якості кредитного портфеля в умовах сучасних викликів. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», № 42 (2023), С. 27-34
4. Волкова Н.І., Шпунярьська Т.І. Оцінка якості кредитного портфеля в умовах сучасних викликів. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», № 42 (2023), С. 27-34
5. Дем'яненко І. В., Бандура Ю. В. Роль НБУ в формуванні кредитного портфеля комерційного банку. Ефективна економіка. 2020. № 2. [Електронний ресурс], - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_2_27

Швець Є. В., ст. гр. 072-20-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф ЕАФ Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ПЛАНУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПРИВАТБАНКУ

Власний капітал банків відіграє ключову роль у забезпеченні їх фінансової стійкості та надійності. Динаміка зміни власного капіталу є важливим показником фінансової діяльності банків, оскільки відображає їхню здатність витримувати ризики та забезпечувати виконання своїх зобов'язань перед клієнтами та сторонами. У контексті українського фінансового сектору, особливо значущим об'єктом аналізу є динаміка власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк», одного з найбільших банків в Україні, а також динаміка власного капіталу всього банківського сектору [2].

Динаміка зміни фінансових показників власного капіталу ПриватБанку є ключовим показником його фінансової стійкості та здатності виконувати свої функції на ринку. Наступна таблиця надасть детальну інформацію про зміни у власному капіталі АТ КБ «ПриватБанк» за зазначений період на основі даних, наданих Національним банком України (НБУ).

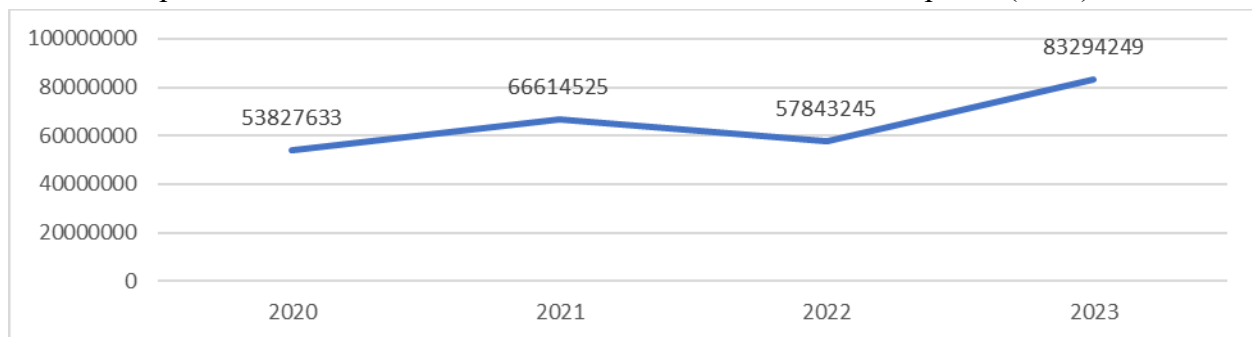

Рис. 1- Динаміка зміни фінансового показника - власний капітал АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2023 згідно з даними НБУ [1].

За період з 2020 по 2023 рік фінансовий показник власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» зазнав значних змін.(табл.1)

Таблиця 1 – Структура власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк», тис. грн [3,4,5].

Показники	2020	2021	2022	Зміна 2020 р. до 2022 р., %
Статутний капітал	206 059 744	206 059 744	206 059 744	
Емісійні різниці	22 690	22 690	22 690	0
Резервні та інші фонди банку	6 850 446	8 480 907	9 696 019	41,51
Резерви переоцінки	11 514 788	9 925 331	8 082 924	-29,98
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-169 918 737	-170 661 039	-157 246 851	-7,49
Усього власного капіталу	54 528 931	53 827 633	66 614 525	22,16

У 2020 році власний капітал склав 53 827 633 грн У 2021 році спостерігається значний ріст, де власний капітал збільшився до 66 614 525 грн. Проте, у 2022 році відбувся спад, де власний капітал зменшився до 57 843 245 грн. Найбільший ріст спостерігається у 2023 році, коли власний капітал значно збільшився до 83 294 249 грн.

Зростання показників резервів на 41,51% свідчить про стратегічне нагромадження капіталу для покриття можливих ризиків і забезпечення фінансової стійкості. Зменшення резервів переоцінки на 29,98% пов'язане з переглядом оцінок активів банку.

Практично незмінний від'ємний рівень нерозподіленого прибутку, тобто збитків, вказує на те, що банк продовжує зазнавати втрат або не встигає досягти прибутковості через різні фактори, такі як висока конкуренція на ринку, зміни в регулятивного середовищі або неефективне управління.

Це вимагає подальших стратегічних заходів з управління ризиками та оптимізації діяльності банку для покращення його фінансової продуктивності і стійкості.

Для збільшення рівня нерозподіленого прибутку та підвищення фінансової стійкості банку, пропонуємо:

1. Проведення аудиту внутрішніх процесів з метою виявлення ефективних та неефективних аспектів. Визначення пріоритетних напрямків для скорочення витрат без шкоди якості послуг та рівню обслуговування клієнтів.

2. Впровадження інноваційних продуктів, що відповідають потребам різних сегментів клієнтів та ринковим тенденціям. Надання додаткових послуг, управління активами, консультації з фінансового планування.

3. Вдосконалення методів оцінки кредитоспроможності клієнтів для зменшення кількості неповернених кредитів. Активна стратегія управління інвестиційними портфелями та зменшення експозиції до ризиків фінансових ринків.

4. Використання роботизованих процесів для автоматизації рутинних завдань, що дозволить збільшити ефективність та знизити витрати

ПриватБанк має значний потенціал для поліпшення своєї ефективності та стабільності в умовах сучасного ринкового середовища.

Шляхом впровадження стратегічних змін у своїй діяльності банк зможе збільшити рівень нерозподіленого прибутку, збільшити фінансову стійкість та підвищити конкурентоспроможність на ринку. Здійснення цих заходів допоможе ПриватБанку зберегти своє лідерство на ринку та забезпечити стійкий розвиток у майбутньому.

Список літератури:

1. Власний капітал Приватбанку. Режим доступу: https://bankchart.com.ua/spravochniki/rejtingi_banka/7/209
2. Офіційний веб-сайт АТ КБ «Приватбанк». Режим доступу: <https://privatbank.ua/>
3. Річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2020 рік. Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2021.03.15_Zvit_Last_n.pdf
4. Річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2021 рік. Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/doc2_09092022.pdf
5. Річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2022 рік. Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2022.pdf

Шинковський Д. О. ст.гр. 072-21-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О. В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Фінансова система України відчула серйозні наслідки внаслідок широкомасштабної агресії Російської Федерації та оголошення воєнного стану на всій території країни. У першій половині 2022 року фінансові показники були вкрай негативними через значні резерви, сформовані для покриття очікуваних збитків внаслідок конфлікту: банки створили резерви на суму 57,9 млрд грн, з яких у період з березня по червень - 52,1 млрд грн. [1]

Закон України № 2180-ІХ, що був ухвалений 13 квітня 2022 року і набув чинності, встановлює повну гарантію банківських вкладів фізичних осіб та ФОП. У випадку банкрутства банку держава, через Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), компенсує вкладникам кошти в межах гарантованої суми. Станом на 1 липня 2022 року із 68 фінансово стабільних банків 47 здобули прибуток у розмірі 10,0 млрд грн, тоді як 21 зазнали збитків на суму 14,6 млрд грн.

Навіть у період інтенсивних бойових дій на великій частині території України, банківський сектор продемонстрував відносну стабільність у своєму функціонуванні. Навіть у 2022 році, коли кількість відділень банків значно зменшилася, банки активно відновлювали свою діяльність у визволених регіонах. Зараз понад 70% усіх відділень належать до системно важливих банків, а третина – до інших. Зменшення кількості відділень і персоналу банків у 20% випадків пов'язане з їх розташуванням у регіонах, де тривають активні бойові дії, що призводить до зменшення попиту на банківські послуги.

Таблиця 1 - Кількість банків в Україні 2023р. Джерело: НБУ

Назва показника	01.02.2023	01.03.2023	01.04.2023	01.05.2023	01.06.2023	01.07.2023	01.08.2023	01.09.2023	01.10.2023	01.11.2023	01.12.2023
Кількість діючих банків	67	65	65	65	65	65	64	64	63	63	63
з них: з іноземним капіталом	30	29	29	29	29	29	28	28	28	28	28
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	22	21	21	21	21	21	20	20	20	20	20

Кількість активних банків продовжує зменшуватися, що підтверджує інфографіка Національного банку України за 2023 рік. Загалом кількість скоротилася з 67 до 63 банків, включаючи 30 банків з іноземним капіталом на початку року та 28 в кінці року. Національний банк вніс зміни до ряду валютних обмежень з метою приведення їх у відповідність до чинного

законодавства.(Табл.1)

Поточна невизначеність в економічній сфері негативно впливає на прогнози щодо можливих рецесійних тенденцій. Фінансовий сектор, хоча і демонструє певну стабільність, не сприяє активізації економічної діяльності. У січні цього року бізнес-середовище позначило погіршення оцінок як поточних, так і майбутніх результатів своєї діяльності. Чинники, які сприяли цій ситуації, включають загострення воєнних дій, невизначеність стосовно зовнішньої фінансової підтримки, блокаду західних кордонів, зростання витрат на кіберзахист, дефіцит кваліфікованої робочої сили та сезонне зниження економічної активності на початку року.

Індекс очікувань ділової активності (ІОДА), який місячно розраховує Національний банк, показує погіршення настроїв серед підприємств у січні 2024 року, знизившись до 41.0 порівняно з 45.7 у грудні 2023 року.[3]

З 24 грудня 2023 року набув чинності Закон України "Про внесення змін до деяких законів України для поліпшення державного регулювання ринків фінансових послуг" від 22 листопада 2023 року № 3498 ІХ (далі - Закон № 3498), який вносить зміни до Закону України "Про банки і банківську діяльність". З метою приведення нормативно-правових актів Національного банку у відповідність до Закону № 3498, Національний банк надав тимчасову можливість безготівкового продажу (обміну) коштів клієнтів банків у російських / білоруських рублях до 31 грудня 2024 року, якщо така операція відповідає вимогам пункту 18 розділу VII Закону України "Про банки і банківську діяльність".

Уряд пропонує ставки за облігації внутрішньої державного запозичення (ОВДП) на ринковому рівні. У січні 2024 року максимальна дохідність ОВДП складала: 18,60% у гривні, 4,66% у доларах США і 3,25% у євро.

Національний банк України оцінюється Fintch як стійкий, зазначаючи, що шість із семи українських банків мають достатню капіталізацію, за винятком державного Укрексімбанку, якому необхідна додаткова капіталізація для виконання вимог до коефіцієнта достатності капіталу.

Національний банк України активно вживає заходів для підтримки банківського сектору, контролюючи облікову ставку, керуючи міжнародними резервами та фінансовими обмеженнями. Це призвело до збереження стабільного рівня довіри населення до банків навіть у період воєнного стану. Проте існує невизначеність, яка виникає внаслідок тривалих військових дій та хвилює іноземний капітал. Це призводить до подальшого зменшення кількості активних банків. Майбутні перспективи розвитку банківського сектору визначатимуться головним чином залученням коштів фізичних осіб і очікуваним зниженням ступеня невизначеності.

Список літератури:

1. Тимошик, Н., Крилова, О., Мирошніченко, Ю., Кириченко, К., & Мирончук, В. (2022). ДИЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(46), 40–53. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.5.46.2022.3905>
2. Котік, Б., & Смолінська, С. (2023). ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ. *Молодий вчений*, 10 (122), 2013-217. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-10-122-42>
3. Прокопенко Н.С д. е. н., пр, ПВНЗ «Європейський університет» Мирончук В. М. к. е. н, Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ - DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33>
4. Національний банк України, Посилання: <https://bank.gov.ua/>
5. Кафлик М. С. Фінансова система України в умовах воєнного стану. Посилання: Doi: [https://doi.org/10.37634/efp.2022.5\(2\).2](https://doi.org/10.37634/efp.2022.5(2).2)

КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Визначення «ризик» передбачає за собою невизначеність та нестабільність факторів, які неоднозначно здатні вплинути на діяльність суб'єктів господарювання. У свою чергу це створює окремі вимоги до прийняття фінансових та управлінських рішень, які дозволять результативно провести аналіз та отримати якісну оцінку ризикової ситуації.

Досліджуючи категорію інвестиційних ризиків важливо звернути увагу на існуючі трактування даного терміну серед вітчизняних та зарубіжних науковців. Таким чином, Л. А. Останкова та Н. Ю. Шевченко дають наступне визначення поняття «ризик інвестиційних проєктів» - «Ризик недоотримання запланованого прибутку під час реалізації інвестиційних проєктів». [1]

О. А. Удалих зазначив: «Невизначеність, пов'язана з вартістю інвестицій наприкінці періоду.». [2]

І. П. Мойсеєнко надав наступне визначення цьому поняттю: «Можливість нездійснення запланованих цілей інвестування (таких, як прибуток або соціальний ефект) і отримання грошових збитків». [3]

Так як інвестиційний проєкт складається з окремих етапів варто вказати, що дослідники вказували на вірогідність настання ризику на різних етапах. Звідси можна зробити висновок, що ризик-менеджмент ставить перед собою задачу максимізувати вартість та отримання прибутку в умовах недосконалості ринку.

Фактори, які можуть впливати на вибір конкретного методу оцінювання, включають масштаб витрат, терміни окупності та заплановані грошові потоки. Кожен з цих факторів потребує уважного розгляду для точного визначення ефективності та ризиків інвестиційного проєкту на різних етапах реалізації. Тому врахування часу вважається ключовим аспектом прийняття рішень у оцінці. Існуючі методи оцінки інвестиційних проєктів можна розділити на дві основні категорії: статистичні та динамічні. Статистичні методи ґрунтуються на використанні бухгалтерського обліку та не враховують невизначеність в грошових потоках протягом тривалого часу. До таких методів відносяться:

1. Оцінка терміну (строку) окупності (англ. Payback Period (далі - PP)) – показник, що вимірює кількість часу, який потрібен для покриття початкових інвестицій за рахунок чистих грошових надходжень. Термін окупності є загальною мірою ризику, який пов'язаний з інвестуванням. Розраховується за умови рівномірного розподілу доходу за роками:

$$PP = \frac{IC}{РП},$$

де IC – початкова сума інвестицій;

РП – середньорічний розмір прибутку.

2. Оцінка рентабельності інвестицій (англ. Return On Investment (далі - ROI)). Даний показник відображає відсоток повернення інвестованого капіталу в проєкт. Розрахунки здійснюються за наступною формулою:

$$ROI = \frac{(ЧП - ІС)}{ІС} * 100\%,$$

де ЧП – чистий прибуток.

Якщо показник $ROI > 0$, то можна дійти висновку про рентабельність підприємницької діяльності та здатності відшкодувати залучений капітал.[4]

3. Оцінка коефіцієнту порівняльної ефективності (англ. Coefficient of Comparative Efficiency (далі - CCE)) – це показник, який визначає зіставлення величини капітальних вкладень та витрат на прийняття господарських та технічних рішень. Розрахунки мають контекстуальний характер та залежать від конкретної сфери діяльності.

Статистичні методи оцінки не враховують дисконтування та базуються на планових і фактичних витрат і результатів інвестиційного проєкту, не повністю узгоджуючись з факторами, які можуть змінюватися з часом. Вони ефективні при рівномірній реалізації проєкту впродовж до п'яти років.

Динамічні методи дозволяють врахувати вплив часу на ефективність прийняття інвестиційних рішень. Відповідно ці методи передбачають застосування дисконтування – оцінки вартості грошових надходжень до поточних значень. Ставка дисконтування враховує рівень інфляції, зміну вартості інвестованого капіталу та ступінь ризику. До динамічних методів належать:

1) Чиста приведена вартість (англ. Net Present Value (далі - NPV)[3]) – це метод аналізу інвестицій, який надає очікувані дані чистого грошового потоку шляхом приведення всіх очікуваних майбутніх грошових доходів та видатків до теперішнього часу.

2) Індекс прибутковості (англ. Profitability Index (далі - PI)) – передбачає зіставлення теперішньої вартості кінцевого грошового потоку із вихідними капіталовкладеннями.[5]

Висновки. Статистичні методи добре підходять для оцінки інвестиційних проєктів з невеликими витратами або в умовах стабільного середовища. Динамічні методи здатні оцінювати можливі ризики для прийняття інвестиційних рішень з урахуванням процесів інфляції, невизначеності та впливу змінних економічних, соціальних та політичних факторів.

Список літератури:

1. Останкова Л. А., Шевченко Н. Ю. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. С. 256
2. Удалих О. О. Сутність і види інвестиційних ризиків. URL: <http://readbookz.com/pbooks/book-28/ua/chapter-1333/>
3. Мойсеєнко І. П. Інвестування. Київ : Знання, 2006. 490 с
4. Ihor Kulyniak, Lesya Kinash: THE EVALUATION OF THE ECONOMIC EFFECTIVENESS OF THE INVESTMENT PROJECT WITH RISK CONSIDERATION, URL: https://www.ue.katowice.pl/fileadmin/user_upload/wydawnictwo/SE_Artyku%C5%82y_381_400/SE_392/10.pdf ;
5. Will Kenton, Discounted Payback Period: What It Is, and How To Calculate It, URL: <https://www.investopedia.com/terms/d/discounted-payback-period.asp#:~:text=A%20discounted%20payback%20period%20gives,profitability%20of%20a%20given%20project> ;
6. В. В. Бобиль, д.е.н: Оцінка ефективності інвестицій в умовах ризику з урахуванням зв'язку рівнів доходності та ризику. Посилання: DOI: 10.32702/2307-2105-2021.6.4

*Шкурінський Д. П., ст. гр.072-20-2
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Дереза В.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Дослідження напрямів удосконалення фінансової діяльності комерційних банків в умовах нестабільного середовища, наразі здійснюються із особливим акцентом на впровадження інноваційних технологій. Фінансова діяльність комерційних банків має критичне значення для стабільності економіки України, особливо в умовах військового стану. У таких умовах ризику для банків зростають через загострення політичної та економічної нестабільності, зміну регулятивного середовища та поглиблення фінансових труднощів клієнтів. Така ситуація підкреслює необхідність постійного аналізу та удосконалення фінансової діяльності банків.

Фінансова діяльність комерційних банків є комплексним процесом збору, управління та розподілу ресурсів, який включає накопичення капіталу, використання фінансових інструментів та операцій для досягнення мети максимізації прибутку та забезпечення фінансової стійкості. Фінансова діяльність комерційного банку включає в себе ряд загальних (регулювання грошових потоків, формування капіталу, грошових доходів і фондів, використання капіталу, грошових доходів і фондів) та специфічних (інформаційна, диспозитивна) функцій, що відображають його роль у фінансовій системі та економіці загалом. Принципи фінансової діяльності комерційного банку визначають основні засади та цінності, які лежать в основі його функціонування та включають господарську самостійність, самофінансування, матеріальну зацікавленість та відповідальність, забезпечення фінансовими резервами. Ці функції та принципи взаємодіють і сприяють забезпеченню ефективності та стабільності фінансової діяльності банку, що є важливим елементом функціонування фінансової системи та підтримки економічного розвитку.

Напрями вдосконалення фінансової діяльності комерційного банку в умовах нестабільного середовища включають зменшення збиткових та малоприбуткових операцій, що сприятиме мінімізації ризиків і підвищенню фінансової стійкості. Покращення заходів щодо збільшення груп активів, які приносять відсотковий прибуток, спрямоване на оптимізацію доходів та підтримку фінансової рентабельності. Раціональне резервування та уведення лімітів на послуги надання позик допоможуть знизити ризики кредитного портфеля та забезпечать стабільність фінансового стану. Автоматичне регулювання політики управління ліквідністю та прибутковістю дозволить банку ефективно реагувати на конфлікти та забезпечить оптимальне управління ресурсами. Одним з головних напрямків вдосконалення фінансової діяльності комерційних банків є трансформація основних систем. Це означає перебудовування інфраструктурних елементів банківської діяльності з метою створення міцного фундаменту для подальшої інтеграції новітніх технологій. Ще одним важливим аспектом є використання провідних технологій, таких як штучний інтелект. Впровадження таких інновацій дозволяє банкам створювати нові рішення та готувати себе до майбутніх викликів, що може включати

гнучкість у стратегічному плануванні та забезпечити масштабованість та адаптацію до змін у фінансовому ландшафті.

Інноваційна стратегія АТ «РайффайзенБанк» визначається напрямом digital-трансформації, спрямованою на поєднання людського потенціалу та передових технологій. Застосування хмарних технологій та стандартів ISO 20022 у платіжних системах підкреслює високу швидкість та ефективність банківських операцій, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності та забезпечує відповідність до сучасних вимог ринку. Впровадження інноваційних продуктів та сервісів в умовах військових конфліктів демонструє гнучкість стратегічного управління та здатність АТ «РайффайзенБанк» адаптуватися до динамічних умов з метою задоволення потреб бізнесу та споживачів.

Варто зазначити, що інновації відіграють ключову роль у покращенні фінансових показників комерційних банків, але їх вплив може варіюватися в залежності від унікальних обставин та стратегій конкретного банку. Незважаючи на потенційні переваги, важливо пам'ятати про необхідність ретельного управління ризиками при впровадженні інноваційних рішень. Такий підхід дозволить банкам ефективно використовувати можливості цифрової трансформації для досягнення своїх стратегічних цілей та забезпечення стабільного фінансового розвитку.

Таким чином, фінансова діяльність комерційних банків стає критично важливою для підтримки економічної стійкості та забезпечення фінансової безпеки країни. Проведені дослідження виявили, що основними напрямками покращення фінансової діяльності комерційних банків є зниження ризиків, оптимізація управління активами та пасивами, а також впровадження інноваційних технологій. Цифрова трансформація, використання штучного інтелекту, великих даних та блокчейну дозволяють банкам підвищувати ефективність та гнучкість своїх операцій, адаптуватися до динамічних змін у фінансовому середовищі. Інтеграція цих стратегій в управління дозволить банкам ефективно реагувати на виклики нестабільного середовища та забезпечить їхнє успішне функціонування в умовах військового конфлікту.

Позитивний досвід впровадження інноваційних стратегій такими банками, як JPMorgan Chase та АТ "Райффайзенбанк", свідчить про значний потенціал цифрових технологій у покращенні фінансових показників. Водночас, необхідно зважати на ризики, пов'язані з впровадженням інновацій, та забезпечувати їх ретельне управління.

Список літератури:

1. Криховецька З. М., Кохан І. В. Проблеми та шляхи вдосконалення формування фінансових ресурсів банків // 2022. № 39. Режим доступу: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1344>
2. Zhu Y. How Does the Digital Transformation of Banks Improve Efficiency and Environmental, Social, and Governance Performance? // MDPI. 2023. №. 11. Режим доступу: <https://www.mdpi.com/2079-8954/11/7/328>
3. AI-bank of the future: Can banks meet the AI challenge? 2020. Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Industries/Financial%20Services/Our%20Insights/AI%20bank%20of%20the%20future%20Can%20banks%20meet%20the%20AI%20challenge/AI-bank-of-the-future-Can-banks-meet-the-AI-challenge.pdf>

Секція 2 Фінансові технології та інструменти розвитку бізнесу у післявоєнних умовах

Байбарак М.К.

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Приватний заклад вищої освіти
«Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова»,
кафедра економіки, обліку і оподаткування
Гончаренко Д.С.*

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Приватний заклад вищої освіти
«Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова»,
кафедра економіки, обліку і оподаткування*

ІНСТРУМЕНТИ КОРПОРАТИВНОГО ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ

В умовах швидкого розвитку технологій і цифрової трансформації сучасний бізнес стикається з безпрецедентними викликами і можливостями. Один з ключових аспектів успішного управління в цьому середовищі – ефективне управління часом. Це стає надзвичайно важливим у контексті, де інформаційний потік постійно зростає, а конкуренція на ринку набуває нових рівнів інтенсивності.

Інструменти корпоративного тайм-менеджменту стають невід’ємною складовою частиною стратегії управління, дозволяючи компаніям оптимізувати використання часу своїх працівників та ресурсів. Вони допомагають не лише ефективно планувати робочий день, але і пристосовуватися до змін, реагувати на виклики швидкозмінюючогося бізнес-середовища та досягати стратегічних цілей.

З впровадженням цифрових технологій в управління бізнесом з’являється безліч інструментів, які спрощують і автоматизують процеси тайм-менеджменту. Вони дозволяють працювати більш організовано, забезпечують доступ до інформації в будь-який час і з будь-якого місця, полегшують спільну роботу команд і встановлюють пріоритети в реальному часі.

Важливо розуміти, що вибір правильних інструментів корпоративного тайм-менеджменту повинен враховувати потреби конкретної компанії, її бізнес-процеси, а також структуру та культуру організації. Правильно підібрані інструменти можуть значно підвищити продуктивність, сприяти розвитку командної співпраці та забезпечити досягнення стратегічних цілей підприємства в умовах цифрової трансформації управлінських процесів.

Цифрові технології суттєво змінили підхід до управління часом в корпоративному середовищі. Наведемо деякі інструменти корпоративного тайм-менеджменту, які можуть бути корисними в умовах цифровізації управлінських процесів [1-4]:

1. Електронні календарі – це сучасні календарні програми, такі як Google Календар або Microsoft Outlook, що дозволяють зручно планувати зустрічі, встановлювати нагадування та ділитися графіком з колегами.
2. Засоби спільної роботи налічують платформи для спільної роботи, такі як Microsoft Teams, Slack або Asana, дозволяють командам працювати разом над проєктами, спілкуватися та встановлювати терміни виконання завдань.
3. Системи управління завданнями представляє інструменти, зокрема, Trello, Todoist або Jira, що дозволяють створювати, призначати та відстежувати завдання, допомагають підтримувати організованість і ефективність в робочому процесі.

4. Інструменти для відстеження часу – це програми, які дозволяють відстежувати час, витрачений на різні завдання, наприклад, RescueTime або Toggl, можуть допомогти аналізувати ефективність використання часу та виявляти області для покращень.

5. Електронні системи управління документами, такі як Google Диск або Dropbox Business, дозволяють легко організувати, зберігати та спільно працювати над документами, забезпечуючи доступ до них з будь-якого пристрою.

6. Електронні списки завдань і нагадувань – це додатки, як Evernote або Microsoft OneNote, дозволяють створювати списки завдань та нагадувань для підтримки продуктивності та організації.

7. Відеоконференційні платформи такі, як платформи, такі як Zoom або Skype for Business, дозволяють проводити зустрічі та наради в режимі онлайн, зменшуючи необхідність у фізичному присутності.

8. Інструменти аналізу продуктивності, а саме; аналітичні інструменти, які надають звіти щодо продуктивності команди та витрат часу, допомагають ідентифікувати та усувати бар'єри для ефективності.

9. Системи автоматизації рутинних завдань представлені платформами автоматизації бізнес-процесів, такі як Zapier або Microsoft Power Automate, дозволяють автоматизувати рутинні завдання, що звільняє час для стратегічних ініціатив.

10. Інтегровані інструменти аналізу часу – це додатки, які інтегруються з іншими програмами, наприклад, Clockify або Hubstaff, дозволяють детально аналізувати час, витрачений на різні завдання, і встановлювати пріоритети на основі цих даних.

11. Інструменти планування ресурсів підприємства є системи ERP, такі як SAP або Oracle ERP Cloud, дозволяють планувати та використовувати ресурси підприємства ефективніше, включаючи людські ресурси та час.

12. Інструменти розподілу завдань та пріоритетів відображають спеціалізовані додатки, які допомагають розподіляти завдання та встановлювати пріоритети на основі стратегічних цілей, наприклад, Eisenhower Matrix або Priority Matrix.

13. Мобільні додатки для тайм-менеджменту є зручні мобільні додатки, такі як Focus@Will або Forest, дозволяють зосередитися та ефективно використовувати час, навіть під час пересування.

14. Інструменти для відстеження проєктів і задач налічують додатки, які дозволяють відстежувати прогрес проєктів та завдань в реальному часі, наприклад, Monday.com або Basecamp.

15. Системи управління знаннями налічує платформи для зберігання, організації та розповсюдження знань в компанії, такі як Confluence або SharePoint, допомагають зберігати інформацію доступною та актуальною для всіх співробітників.

Розглянуті інструменти не лише допомагають управляти часом, але й сприяють поліпшенню комунікації, спільної роботи та ефективності управління проєктами в умовах цифрової трансформації, але й забезпечують підтримку управлінських процесів у цифровому середовищі, допомагаючи підвищити продуктивність та конкурентоспроможність підприємства.

Список літератури:

1. Гуцалюк О.М., Бондар Ю.А. Процеси цифровізації України на шляху до ЄС. *Європейський союз і Україна: передісторія, історія, сучасність: тези Міжнародної наукової конференції (м. Миколаїв, 16 червня 2023 р)*. Миколаїв: Чорноморський національний університет імені Петра Могили, 2023. С. 27-30.

2. Гуцалюк О.М., Бондар Ю.А., Григораш С.Ю. Вибір технологій управління корпоративною інтеграцією промислових підприємств. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2023. № 2 (28). С. 41-51.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ПРИБУТКУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В сучасному світі, де конкуренція на ринку стає все більшою, важливість ефективного управління прибутком та рентабельністю підприємства стає настільки великою, що визначає їхню життєздатність та конкурентоспроможність. Зростаюча складність економічних умов та швидкі зміни на ринку вимагають постійного удосконалення методів оцінки та управління фінансовою діяльністю. Розуміння та впровадження сучасних підходів до аналізу прибутку і рентабельності стає ключовим завданням для підприємств, які прагнуть зберегти свою конкурентну перевагу та забезпечити стабільний розвиток у динамічному бізнес-середовищі.

Враховуючи нестабільність економічного середовища, швидкі зміни технологій та зростаючий тиск конкуренції, розуміння та ефективне використання методів оцінки прибутку та рентабельності стає ключовим для успіху будь-якого підприємства. Надійні та актуальні засоби аналізу дозволяють зрозуміти сильні та слабкі сторони бізнесу, виявити нові можливості для оптимізації витрат та максимізації прибутку, що в свою чергу сприяє створенню стійкої та успішної стратегії розвитку підприємства в сучасних умовах. Метою даної роботи є виявлення та аналіз сучасних методів оцінки прибутку та рентабельності підприємств.

Поняття рентабельності тісно пов'язане з прибутком, проте, у відмінність від прибутку, який є абсолютним показником, рентабельність є відносним показником, що відображає ефективність діяльності підприємства. На практиці використовують різні показники рентабельності, залежно від інтересів різних контрагентів підприємства. Факторний аналіз, наприклад, надає можливість моделювати взаємозв'язки між результативними й факторними показниками, визначати їх вплив і розраховувати резерви для зростання рівня рентабельності [1].

У сучасному бізнес-середовищі існує різноманіття методичних підходів до оцінки прибутку підприємств. Ці методи включають в себе вертикальний та горизонтальний аналіз фінансових показників, аналіз рентабельності, факторний аналіз прибутку від реалізації продукції, а також оцінку взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток». Використання цих методів дозволяє підприємствам отримувати об'єктивну інформацію про фінансовий стан та ефективність їхньої діяльності, а також розробляти стратегії для підвищення прибутковості та конкурентоспроможності [1].

Прибуток – це узагальнюючий показник, що відображає кінцевий результат діяльності підприємства та його основну мету. Щоб здійснити аналіз прибутку, використовуються різноманітні методи, серед яких ключовими є вертикальний та горизонтальний аналізи показників доходів, витрат та прибутку, а також аналіз рентабельності, факторний аналіз прибутку від реалізації продукції та інші підходи, що дозволяють оцінити ефективність

фінансової діяльності підприємства [2].

Ці методи допомагають підприємствам здійснити аналіз та оптимізувати фінансові процеси, спрямовуючи їхні зусилля на досягнення кращих результатів. Вони дозволяють враховувати різноманітні аспекти діяльності, такі як асортиментна політика, витрати та обсяги виробництва, що допомагає приймати обґрунтовані рішення для підвищення рівня прибутковості та конкурентоспроможності підприємства [2].

Підприємство може самостійно вибирати методики аналізу прибутку згідно з поставленими цілями та стратегічними завданнями. Кожна з цих методик спрямована на збільшення прибутку та зменшення витрат діяльності. Збільшення прибутку можливе шляхом нарощування обсягів виробництва та реалізації товарів, мотивації працівників для підвищення продуктивності, зменшення витрат на виробництво, ефективного управління ціноутворенням, укладання юридичних угод з партнерами, поліпшення маркетингової стратегії, розширення асортименту продукції з високою рентабельністю, а також постійного моніторингу ринкових досліджень та поведінки конкурентів і споживачів [3].

Таким чином, в сучасних умовах оцінка прибутку та рентабельності підприємства базується на різноманітних методичних підходах. Використання вертикального та горизонтального аналізу фінансових показників, аналіз рентабельності та факторний аналіз прибутку є лише деякими з методик, які дозволяють оцінити фінансову ефективність підприємства. Постійне вдосконалення та адаптація цих методів до змінних економічних умов дозволяє підприємствам ефективно аналізувати свою діяльність та приймати обґрунтовані рішення для досягнення більш високого рівня прибутковості та конкурентоспроможності.

У зв'язку з постійною динамікою ринкового середовища та зростаючими вимогами до підприємств, важливо постійно вдосконалювати методику оцінки прибутку та рентабельності. Це може включати в себе застосування новітніх аналітичних інструментів та програмного забезпечення для більш точного аналізу фінансових показників та прогнозування майбутніх результатів.

Крім того, важливо враховувати не лише внутрішні фактори, а й зовнішні впливи, такі як зміни в законодавстві, технологічні інновації, зміни у споживчих уподобаннях та конкурентному середовищі. Адаптація методів оцінки до таких змін дозволяє підприємствам ефективно реагувати на нові виклики та можливості, забезпечуючи стабільний розвиток і успіх на ринку. Такий комплексний підхід до оцінки прибутку та рентабельності дозволяє підприємствам забезпечувати стійкий ріст та зберігати лідерські позиції у своїй галузі.

Список літератури:

1. Кошельок Г., Міндова О., Чернишова Л. Факторний аналіз рентабельності виробництва торговельних підприємств. Економіка та суспільство, 2023, (47).
2. Севастьянов В. Р. Методичні підходи до аналізу прибутку підприємства та шляхи збільшення. Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу: збірник тез Міжнародної наукової конференції, с. 5-6.
3. Іщенко Н. А. Факторний аналіз формування прибутку підприємства // Наукові праці Київського національного торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2010. Вип. 17. Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/33.pdf.

МЕХАНІЗМ СТВОРЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Малий бізнес відіграє важливу роль у світовій економіці та робить унікальний внесок у розвиток підприємництва та створення робочих місць. Однак в умовах нестабільності та високої конкуренції малий бізнес стикається з низкою економічних ризиків, які можуть суттєво вплинути на його ефективність та стійкість.

З іншого боку, враховуючи велику частку малих підприємств у загальній кількості суб'єктів господарювання, кризові явища на мікрорівні створюють передумови для негативних тенденцій у сфері економічної безпеки. Необхідність забезпечення економічної безпеки малих підприємств зумовлена складним зовнішнім середовищем та прагненням досягти поставлених цілей. У цьому контексті необхідно розуміти аспекти, складові та механізми дії загроз для малого бізнесу.

Тому існує потреба в розробці та впровадженні ефективного механізму створення економічної безпеки.

Головна мета формування економічної безпеки малого бізнесу – це забезпечення його стабільної та мінімально необхідної діяльності.

Основними цілями є:

- ✓ сприяння досягненню мети компанії;
- ✓ забезпечення ефективного використання ресурсів;
- ✓ уникнення руйнівного впливу зовнішнього середовища;
- ✓ забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності;
- ✓ забезпечення належного використання інформації;
- ✓ захист комерційної таємниці;
- ✓ забезпечення безпеки персоналу, активів та капіталу малого підприємства.

Етапи формування економічної безпеки малого бізнесу:

Для малих підприємств перший етап аналізу ризиків передбачає поглиблене вивчення економічних ризиків, які можуть вплинути на їхню діяльність. Сюди входить оцінка ринкових змін, фінансових труднощів, конкурентних факторів, а також законодавчих і регуляторних змін, які можуть вплинути на їхній бізнес. Завдяки поглибленому аналізу цих ризиків малі підприємства можуть виявити потенційні загрози своїй економічній безпеці та розробити стратегічний план для їх пом'якшення.

Другий етап аналізу передбачає розробку стратегії економічної безпеки на основі результатів аналізу ризиків. Ця стратегія повинна включати низку заходів, спрямованих на управління виявленими ризиками та їх пом'якшення. Ці заходи можуть включати такі методи управління ризиками, як управління запасами, створення резервів, страхування та покращення практики фінансового менеджменту. Впроваджуючи ці заходи, малі підприємства можуть

зменшити свою схильність до економічних ризиків та підвищити загальну економічну впевненість.

Третім етапом є оцінка фінансової стабільності бізнесу. Вона є важливим аспектом системи економічної безпеки, яка включає в себе забезпечення відповідального використання фінансових ресурсів, створення невеликих резервів для захисту від непередбачуваних витрат і розумне управління боргом. Впроваджуючи ці заходи, фізичні та юридичні особи можуть підтримувати фінансову стабільність та уникати неочікуваних фінансових потрясінь, які можуть вплинути на всю економіку.

Останнім етапом є аналіз управління ринковими ризиками та конкуренцією, що є ключовим аспектом успіху малого бізнесу. Це вимагає постійного вдосконалення маркетингових стратегій, глибокого аналізу ринку та здатності адаптуватися до змін у попиті та пропозиції. Щоб залишатися конкурентоспроможними, малі підприємства повинні постійно впроваджувати інновації та вдосконалювати процеси управління.

Створення економічної впевненості для малого бізнесу є багатогранним та складним процесом. Забезпечення стабільності та успішного розвитку цього бізнесу в умовах економічної невизначеності вимагає комплексного аналізу та впровадження комплексних стратегій фінансової стабільності, тактик управління ризиками та інноваційних підходів.

Загалом, механізм створення економічної безпеки для малого бізнесу вимагає комплексного та інтегрованого підходу, який включає фінансову стабільність, управління ризиками, інновації та стратегічне планування. Застосовуючи цілісний підхід до цих факторів, малий бізнес може краще протистояти викликам сучасної економічної нестабільності та досягти довгострокового успіху.

Потрібність розробки та впровадження ефективного механізму створення економічної безпеки для малого бізнесу набуває ще більшої актуальності в умовах сучасного економічного середовища, яке характеризується швидкими змінами та невизначеністю. Малі підприємства, які є одним із стовпів економіки, мають бути готовими до викликів із зовнішнього середовища, таких як економічні кризи, зміни ринкових умов, нові правові регуляції та технологічні інновації.

Забезпечення економічної безпеки малого бізнесу є складним завданням, що вимагає інтегрованого підходу та взаємодії різних сторін, включаючи державні органи, галузеві об'єднання, академічні установи та самих підприємців. Необхідно створити сприятливі умови для розвитку малого бізнесу, що включає в себе спрощення процедур реєстрації та ліцензування, підтримку доступу до фінансових ресурсів, надання консультаційної та освітньої підтримки, а також створення інфраструктури для співпраці та обміну досвідом.

Крім того, важливо підкреслити роль самого бізнесу в забезпеченні своєї економічної безпеки. Підприємці повинні бути готові до адаптації до змін, постійно вдосконалювати свої навички та знання, розвивати інноваційні підходи та ефективно управляти ризиками.

Список літератури:

1. Васильців Т. Економіка малого підприємства : навч. посіб. Київ : «Знання», 2013. 446 с.
2. Живко З. Економічна безпека підприємства: сутність, механізм забезпечення та управління : монографія. Львів : Ліга-прес, 2012. 256 с.
URL:<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/433/1/Живко%20економ%20безпека%20монограф.pdf> (дата звернення: 26.01.2024).

Головко К. Ю., ст. гр.072-20-1
 науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Штефан Н.М.
 НТУ «Дніпровська політехніка»,
 кафедра економічного аналізу і фінансів

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

Витрати на фінансування інноваційної діяльності українських підприємств наразі ледве перевищили рівень 2011 року. Найбільша абсолютна сума витрат на фінансування інноваційної діяльності була витрачена у 2016 році: 23 229.5 млн. грн. Але у більшості підприємств сума власних коштів недостатня для впровадження широкомасштабних інвестиційних проєктів. А саме власні кошти займають найбільш вагомую роль у фінансуванні діяльності промислових підприємств України, питома вага яких у 2015 році досягли максимуму – 97.2%. З того часу відбувається їх поступове зниження протягом досліджуваного періоду (20 років): до 85.4% у 2020 році (табл.1).

Таблиця 1- Структура джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України [3]

	Витрати на інновації млн.грн	У тому числі за рахунок							
		власних коштів підприємств		коштів державного бюджету		коштів інвесторів-нерезидентів		коштів інших джерел	
		млн.грн	у % до загального обсягу витрат на інновації	млн.грн	у % до загального обсягу витрат на інновації	млн.грн	у % до загального обсягу витрат на інновації	млн.грн	у % до загального обсягу витрат на інновації
2011	14333,9	7585,6	52,9	149,2	1,0	56,9	0,4	6542,2	45,6
2012	11480,6	7335,9	63,9	224,3	2,0	994,8	8,7	2925,6	25,5
2013	9562,6	6973,4	72,9	24,7	0,3	1253,2	13,1	1311,3	13,7
2014	7695,9	6540,3	85,0	344,1	4,5	138,7	1,8	672,8	8,7
2015	13813,7	13427,0	97,2	55,1	0,4	58,6	0,4	273,0	2,0
2016	23229,5	22036,0	94,9	179,0	0,8	23,4	0,1	991,1	4,3
2017	9117,5	7704,1	84,5	227,3	2,5	107,8	1,2	1078,3	11,8
2018	12180,1	10742,0	88,2	639,1	5,2	107,0	0,9	692,0	5,7
2019	14220,9	12474,9	87,7	556,5	3,9	42,5	0,3	1147,0	8,1
2020	14406,7	12297,7	85,4	279,5	1,9	125,3	0,9	1704,2	11,8

Другу позицію в структурі фінансування промислових підприємств займають «інші джерела», але на протязі досліджуваного періоду відбувається деяке зниження питокої ваги даного джерела.

Тому велика увага приділяється мобілізації капіталу на фінансових ринках.

Сучасний український ринок цінних паперів характеризується певними особливостями і суперечностями функціонування, що зумовлені специфікою національної економіки, впливом

державних регулюючих установ та інституційних учасників.

Проблеми розвитку вітчизняного ринку боргових фінансових інструментів це незначний обсяг капіталізації, неліквідність, відсутність відкритого доступу до інформації, нестача кваліфікованих кадрів, порушення прав інвесторів, низький рівень довіри, недосконалість законодавства і регуляторної інфраструктури, висока ступень ризикованості.

Основними борговими цінними паперами є різні види облігацій.

Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» [1] у обороті можуть бути такі види боргових цінних паперів - облігації підприємств, державні облігації України, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання України, ощадні (депозитні) сертифікати, векселі, облігації міжнародних фінансових організацій, облігації Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Екологічні загрози, пов'язані з глобальною зміною клімату та погіршенням стану довкілля, є одним з найбільш загрозливих ризиків світового розвитку. “Зелена” економіка в глобальному масштабі повинна стати базисом реалізації концепції сталого розвитку кожної країни.

Останні десять років випуск «зелених» облігацій набув неабиякої популярності у багатьох країнах світу, зростаючи в геометричній прогресії на світовому фінансовому ринку.

«Зелені» облігації – це борговий фінансовий інструмент для фінансування «зелених» проєктів. Недоліком “зелених” облігацій є доволі високі адміністративні витрати та відносно невеликі розміри проєктів.

Окрім «зелених» облігацій в якості фінансових інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки набувають популярності «зелені» кредити та «зелені» акції. По зеленим кредитам банки пропонують нижчу відсоткову ставку. [2]

Інвестування в “зелені” акції надає нові інвестиційні можливості та є менш ризиковим, порівняно з борговими фінансовими інструментами.

Але використання акцій характеризується значними трансакційними витратами. Крім того акціонери останніми отримують компенсацію у разі невдачі.

Потреба у пошуку нових способів індустриального виробництва зі збереженням навколишнього середовища потребує перегляду раніше встановлених пріоритетів і відповідних змін у законодавстві України.

Список літератури:

1. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23 лютого 2006 року № 3480-IV // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 31, ст. 268) . [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

2. Дима В. В. Фінансові інструменти стимулювання розвитку "зеленої" економіки в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 5-6. С. 182–187.

3. Статистична інформація. Економічна статистика України / Наука, технологія та інновації / Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств - [Електронний ресурс] – Режим доступу <https://www.ukrstat.gov.ua/>

*Диченко Л. С., ст. гр.072-22-1
науковий керівник: д.е.н., проф. каф. ЕАФ Єрмошкіна О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ «ЗЕЛЕНИХ» ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ ПІДТРИМКИ МАЛОГО І ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ

На сучасному етапі економічного розвитку надзвичайно важливим є наявність фінансових ресурсів на підприємствах у достатній мірі для ведення підприємницької діяльності. Малий і середній бізнес в Україні є однією з потужних соціально-економічних сил, яка забезпечує роботою більшість найманих працівників у економіці країни та генерує значну частку валового внутрішнього продукту.

Інформація щодо обсягів "зеленого" бізнесу в Україні майже відсутня і є дуже складною для обчислень.

По-перше, не існує систем збору статистичної інформації для відстеження стану цього інноваційного сектору, який швидко розвивається.

По-друге, спробам дослідити розмір сектору перешкоджає відсутність належної класифікації економічних видів діяльності. Уряд Канади також підтримує розвиток та використання зелених продуктів і послуг за допомогою цільових інвестиційних програм, спрямованих на розвиток зеленої інфраструктури. Продукти та послуги, що фінансуються, можуть надаватися МСП, що стимулює розвиток цього сектору.

Водночас Україна має величезний потенціал для розвитку зеленого бізнесу. Сьогоднішній стан економіки із застарілими технологіями, нагальною необхідністю скорочення ресурсної й енергетичної залежності основних галузей промисловості країни дає змогу оцінити потенціал зелених послуг і технологій у розмірі понад 120 млрд євро. Найбільшу питому вагу мають технології з енергозбереження, поводження з відходами та водоочищення.

Зелений бізнес створюється для задоволення потреб громади в продуктах і послугах, які чинять менший вплив на довкілля та покращують його стан. Ідеї розвитку зеленого бізнесу ґрунтуються на усвідомленні громадою важливості екологічних питань, що зі свого боку створює попит на екологічно чисту продукцію та послуги. Враховуючи, що рівень усвідомлення важливості екологічних питань із часом зростає, то попит на екологічно чисту продукцію та послуги також зростає разом із можливостями для розвитку підприємництва.

Малий бізнес в Україні працює в умовах високого ризику та невизначеності. Необхідною умовою розвитку стабільних кредитних відносин між малими та середніми підприємствами та банками є розумний розвиток кредитного механізму. Однак за результатами досліджень встановлено, що половина підприємств не виробляє екологічно чистих продуктів і навіть не мають наміру цього робити, через невиваженість зелених інвестицій.

Можемо сказати, що для розвитку зеленого бізнесу малих та середніх підприємств, буде збільшуватися попит на зовсім нові екологічно чисті продукцію та послуги, які прийдуть на зміну старим, менш екологічно чистим продуктам і послугам. Прикладом може стати використання відновлюваних джерел енергії для заміщення енергії, що виробляється тепловими електростанціями, а також попит на системи вторинної переробки для заміщення утилізації відходів. Та власники бізнесу дедалі більше розумітимуть, що вони мають демонструвати споживачам спрямованість на екологічно безпечну діяльність, якщо бажають втримати та розширити свою клієнтську базу. Нині компанії здебільшого воліють позиціонувати себе як «екологічно дружні» організації.

Розвиток зеленого бізнесу та підтримка малих та середніх підприємств в Україні є взаємопов'язаними завданнями, які потребують комплексного підходу та системної державної підтримки. Важливою передумовою для ефективного розвитку є створення сприятливого інвестиційного клімату, впровадження цільових програм та податкових пільг для зелених інвестицій, а також забезпечення доступності фінансових ресурсів для зелених проектів.

На сьогодні в Україні органічне сільське господарство, яке передусім впроваджується малими та середніми підприємствами, не є пріоритетним для країни внаслідок державної політики сприяння великому бізнесу. Крім того, немає офіційної державної статистики щодо органічного сільськогосподарського виробництва, а також неможливо мати повну картину органічного сектору на основі інформації від організацій, які проводять сертифікацію виробництва органічної продукції.

Успіх зеленого бізнесу залежить від його здатності привабити споживачів своїми перевагами – тобто гарною якістю, яку він надає споживачу та яка відрізняє такий бізнес від бізнесу конкурентів. Власники зеленого бізнесу шукатимуть шляхи, аби забезпечити споживача продукцією чи послугою, які цінуються не лише через свої товарні характеристики, але й тому, що виробництво цієї продукції або послуги мало менший вплив на довкілля.

Підприємці можуть розглянути можливість розвитку бізнесу, орієнтованого на зростаючу тенденцію щодо здорового способу життя, розумного споживання, органічних продуктів, відновлюваної енергії та інших «зелених» секторів. На цьому етапі бізнес-циклу ключовими є обговорення, проведення мозкового штурму та інша діяльність із генерування бізнес-ідей, разом із визначенням основних напрямів втілення ідей у реальність.

На стадії розвитку кожне підприємство має замислитися над тим, який потенційний вплив на довкілля воно чинитиме та якими є екологічні вимоги. Компаніям потрібна інформаційна й аналітична підтримка для визначення відповідності їхньої діяльності екологічним нормам та обрання заходів для зменшення впливу їхньої діяльності на довкілля.

Компанії повинні постійно шукати нових шляхів розвитку. Застосування більш екологічних методів у процесі виробництва може створити нові перспективи в продажах, вплинути на зміну позиції компанії на ринку або визначити нові можливості для розвитку продукту.

Однак представники зеленого бізнесу повинні детальніше розглянути свої переваги з погляду споживача, щоб зрозуміти, як споживач може сприйняти товар чи послугу та як необхідно побудувати маркетинг, аби переконати споживача використовувати ці продукти й послуги. Зокрема, співпраця між урядом, бізнесом та активістськими групами є важливим елементом для сприяння зеленому розвитку та забезпечення стійкого економічного зростання країни.

Список літератури:

1. Олександр Кучеренко, директор Проекту ПРОМІС/ Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2017. - 7 с
2. Аржевітін С. Проблеми та перспективи розвитку кредитування малого бізнесу комерційними банками України – Аналітичний центр «Академія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academia.org.ua>
3. Розумовий центр досліджень економіки та політики. (2019). Зелений інвестувальний ринок: український вимір [PDF]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf

*Єгорова К. Є., ст. гр. 071-21-1
науковий керівник: к.т.н., каф ЕАФ Штефан Н. М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу та фінансів*

ЗЕЛЕНІ ФІНАНСИ ДЛЯ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Унаслідок російського вторгнення в Україну міста та громади зазнали величезних руйнувань. Завдані інфраструктурі збитки вже зараз оцінюються в сотні мільярдів доларів США. І хоча кошти на відбудову планують отримувати з різних джерел, громади вже зараз шукають шляхи залучення фінансування.

У післявоєнні роки Україна потребуватиме постійного притоку грошей, тому способом залучення фінансування для забезпечення надійних шляхів післявоєнної відбудови міст може слугувати випуск зелених облігацій – один з основних способів підтримки Уряду України з боку ПРООН є ініціатива «зеленого фінансування». ПРООН активно сприяє активації державного та приватного «зеленого фінансування» через впровадження новаторських фінансових інструментів, таких як зелені облігації та сталі облігації. Крім цього, ПРООН підтримує різноманітні міжнародні та регіональні ініціативи, спрямовані на розвиток ринку зелених облігацій як у розвинених, так і у країнах, що розвиваються.

Зелені облігації – вид облігацій, випущених компаніями, установами або урядами з метою залучення фінансування для проектів, спрямованих на екологічно чисті технології, захист навколишнього середовища та боротьбу зі зміною клімату [3]. Головна відмінність зелених облігацій від звичайних полягає в тому, що кошти, залучені через їх емісію, повинні бути використані виключно на проекти зеленого характеру, що передбачено в їх проспекті або умовах емісії. Це може включати, наприклад, будівництво вітрових ферм, сонячних електростанцій, енергоефективних будівель, проекти з управління водними ресурсами, відновлення екосистем та інші екологічно орієнтовані ініціативи.

1 липня 2021 року в Україні набула чинності нова версія закону "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки", яка вводить "зелені" облігації як окремий вид цінних паперів. Україна вже має успішні приклади випуску "зелених" облігацій, таких як Національна електрична компанія "Укренерго" та ДТЕК ВДЕ [4]. Законом введено в обіг облігації та встановлено правила для учасників ринку, у тому числі для емітентів. Так, емітентом таких облігацій, серед інших, може бути територіальна громада в особі представницького органу місцевого самоврядування. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку схвалила Рекомендації щодо реалізації або фінансування проектів екологічного спрямування шляхом емісії зелених облігацій (рішення від 07.08.2021 №493). Цим рішенням Комісія роз'яснює, яким принципам має слідувати емітент, щоб залучати кошти у такий спосіб. На початку 2022 року урядом було схвалено Концепцію запровадження та розвитку ринку зелених облігацій в Україні, якою було визначено низку напрямів і завдань для сприяння, у тому числі щодо підтримки емітентів і запровадження відповідних стимулів.

Країни-лідери за випуском зелених облігацій у 2022 році представлені на рис.1. [1]

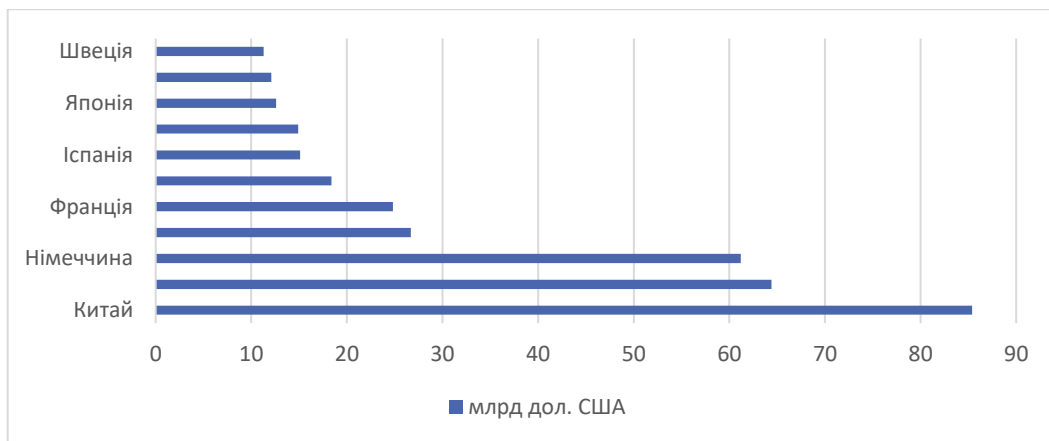

Рис.1 - Країни-лідери за випуском зелених облігацій.

Було передбачено, що до 2030 року Україна може привернути 36 мільярдів доларів шляхом випуску "зелених" облігацій. Потенціал українського ринку послуг у галузі енергоефективності та "чистої" енергетики оцінювався у 73 мільярди доларів за даними Міжнародної фінансової корпорації (IFC). У 2022 році Національна електрична компанія "Укренерго" випустила "зелені" облігації на суму 825 мільйонів доларів, а в листопаді 2022 року, незважаючи на воєнний стан, здійснила першу виплату відсотків у розмірі 28,4 мільйонів доларів за цими цінними паперами.

Місцеві органи самоврядування в Україні можуть розглядатися як одні з найбільш надійних емітентів зелених облігацій, адже вони мають високий потенціал для залучення кредитів і позитивний досвід випуску облігацій. За часів незалежності України 18 муніципалітетів виступили емітентами цінних паперів. Більшість місцевих запозичень використовувалися для реалізації екологічно орієнтованих проєктів, таких як впровадження енергозберігаючих ресурсів. Для органів місцевого самоврядування розвиток ринку зелених облігацій може мати значний вплив на залучення коштів для відновлення територій. Паралельно з цим у світі формується спільнота соціально відповідальних інвесторів, які віддають перевагу інвестиціям у "чисті" проєкти, уникаючи "забруднених". Це призводить до перерозподілу потоків капіталу в проєкти, які не завдають шкоди довкіллю.

Список літератури:

1. Leading countries in terms of green bonds issued in 2022 | Statista [Електронний ресурс] URL: <https://www.statista.com/statistics/1289016/green-bonds-issued-worldwide-by-country/>;
2. Презентаційні матеріали – Зелені облігації | Держенергоефективності [Електронний ресурс] URL: https://sae.gov.ua/sites/default/files/blocks/Prezentatsiya_green_bonds_lipen%CA%B9%202021%20%281%29.pdf;
3. What Is a Green Bond? – Green Bond: Types, How to Buy, and FAQs | Investopedia [Електронний ресурс] URL: <https://www.investopedia.com/terms/g/green-bond.asp#:~:text=Green%20bonds%20work%20just%20like,profit%20as%20the%20bond%20matures.>
4. «Зелені» облігації можуть допомогти у відновленні міст після війни | Укрінформ [Електронний ресурс] URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3625639-zeleni-obligacii-mozut-dopomogti-u-vidnovlenni-mist-pisla-vijniop.html>

Захарченко Ю. С., ст. гр. 075-21-4
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЗАСОБИ ЇХ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ

Сучасні реалії всього світу демонструють, що потреба у вивченні питань, безпосередньо пов'язаних з економічною безпекою підприємства в умовах воєнного стану, є вкрай актуальною. Військові конфлікти, геополітичні напруження та загальна нестабільність створюють безліч загроз, які можуть серйозно вплинути на економічний сектор та функціонування бізнесу загалом. Усвідомлення основних загроз, які можуть виникнути в умовах воєнного стану, та розробка ефективних стратегій їх нейтралізації стають необхідністю. Економічна безпека підприємства стає ключовим чинником забезпечення стабільності держави загалом.

Метою даного дослідження є виявлення загроз економічній безпеці підприємства в умовах військового положення та розробки стратегій для її нейтралізації

Можемо висунути декілька тез щодо загроз економічній безпеці підприємств в умовах воєнного стану:

Військовий стан створює серйозні виклики для функціонування підприємств, такі як зупинка виробництва та знищення інфраструктури, що не дає змоги підприємству функціонувати та надавати свої послуги. порушення поставок, обмежений доступ до ресурсів та зростання витрат. На даний момент значна кількість підприємств знаходиться на непідконтрольних Україні територіях або втратили значну кількість виробничого потенціалу, що призводить до неможливі збирання врожаю і зменшення обсягів виробництва. З початком повномасштабного вторгнення склалася проблема з експортуванням експортних вантажів українського зерна. За місяць війни він знизився з 6.1 млн. тон до 0.3 млн. тон, але завдяки підписанню зернової угоди, що дозволяє експортувати зерно у країни, які потерпають від голоду, цей показник значно збільшився та зріс до 6.4 млн. тон.

Наступним питанням є зростання потреби у розробці заходів спрямованих на нейтралізацію загроз економічній безпеці підприємств в умовах військового стану. Для нейтралізації таких загроз необхідно створювати заходи, які допоможуть укріпити підприємства. Це може включати стратегії управління ризиками, розвиток резервних планів та диверсифікацію поставок, а також створення можливостей для швидкого відновлення у кризових ситуаціях. На даний момент є сформований перелік загроз з урахуванням принципів репрезентативності (включені показники, які визначені Стратегією економічної безпеки України на період до 2025 року, затвердженою Указом Президента України від 11 серпня 2021 р. № 347/2021, а також інші, визначені експертами, які мають суттєвий вплив на рівень економічної безпеки), достовірності й регулярної доступності інформації (офіційні статистичні дані)

Третє питання, яке ми розглянемо буде стосуватися втрати кваліфікованих кадрів в умовах воєнного конфлікту, що може стати серйозною проблемою для підприємств. Це може

статися з кількох причин, таких як мобілізація та приз в до служби, евакуаційні ситуації, небезпечні умови на робочому місці. Втрата кваліфікованих кадрів за умов військового конфлікту може нести небезпеку підприємствам з кількох причин. По-перше, мобілізація та приз у службу можуть призвести до того, що досвідчені співробітники тимчасово або навіть постійно залишатимуть підприємство, щоб служити в армії або виконувати інші обов'язки під час воєнних дій. Евакуаційні ситуації також можуть змусити працівників залишати свої місця через загрозу для їхньої безпеки чи життя. Більше того, небезпечні умови на робочому місці в період воєнного конфлікту можуть призвести до травм, захворювань або навіть загибелі співробітників, що додатково зменшує кадровий потенціал підприємства. Ці чинники разом можуть призвести до зниження рівня розвитку підприємства, оскільки зменшується кількість кваліфікованих працівників, що ускладнює виконання виробничих процесів і послуг. А також збільшуються витрати на навчання нових співробітників, щоб заповнити прогалини, залишені працівниками. Це не тільки вимагає фінансових ресурсів, але й часу, який може бути необхідним для навчання нових співробітників для досягнення рівня професіоналізму, що відповідає вимогам підприємства. Збільшення числа недосвідчених працівників також збільшує ризик виникнення помилок під час виконання робочих завдань, що може позначити ся якості продукції чи послуг і спричинити додаткові витрати на виправлення помилок. Це може вплинути на зниження рівня розвитку підприємства, оскільки зменшується кількість кваліфікованих працівників, збільшуються витрати на навчання нових співробітників та збільшується можливість виникнення помилок при роботі.

І четверте питання це роль держави та міжнародного співтовариства. Роль держави та міжнародного співтовариства у забезпеченні безпеки підприємств в умовах війни розкривається через низку механізмів та ініціатив. Держава може активно втручатися в економіку, надаючи фінансову підтримку та пільги підприємствам, які страждають від воєнних дій. Вони також можуть розробляти та впроваджувати спеціальні програми для забезпечення безпеки виробництва та транспортних маршрутів. Міжнародна спільнота, у свою чергу, відіграє ключову роль у створенні стабільного та безпечного середовища для бізнесу шляхом сприяння у врегулюванні конфліктів, підтримці мирних переговорів та наданні гуманітарної допомоги. Воно також сприяє розробці міжнародних угод та нормативних актів, спрямованих на захист інтересів бізнесу за умов збройних конфліктів.

Підсумовуючи, в умовах військового стану підприємства стикаються з низкою серйозних загроз, які можуть завдати значної шкоди їхній діяльності. Однак за допомогою правильно спланованих заходів та засобів нейтралізації загроз можна мінімізувати ризики та забезпечити економічну безпеку. Важливою є активна взаємодія між державою, підприємствами та міжнародним співтовариством для ефективної протидії загрозам в умовах військового конфлікту.

Список літератури:

1. Ярославський А. О. Формування механізму управління економічною безпекою підприємств : дис. ... докт. філософії / 051 – економіка. Вінниця : Вінницький національний аграрний університет, 2020. 228 с.
2. Трекер економіки України під час війни - ЦЕС. *Центр економічної стратегії - Неурядовий дослідницький центр з питань економічної політики*. URL: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/> (дата звернення: 17.03.2024).
3. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/aktualni-vyklyky-ta-zahrozy-ekonomichniy-bezpetsi-ukrayiny-v> (дата звернення: 17.03.2024).

РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

У контексті глобального переходу до сталого розвитку та відновлення України після війни, зелене іпотечне кредитування виступає як ключовий інструмент для залучення інвестицій в енергоефективне житло. Зелене іпотечне кредитування — це фінансові механізми, що сприяють придбанню або модернізації житла з високими стандартами енергоефективності. Зелені іпотеки можуть відіграти важливу роль у відновленні України, забезпечуючи відбудову енергоефективними та екологічно безпечними методами.

Сучасні практики та теоретичні підходи підкреслюють необхідність гармонізації екологічних і фінансових стандартів на глобальному рівні, щоб ефективно реагувати на кліматичні зміни та сприяти екологічно стійкому економічному зростанню. Так країни ЄС активно впроваджують зелене іпотечне кредитування через Energy Efficient Mortgages. Ці іпотеки надаються під нижчі відсоткові ставки для будинків, що відповідають високим енергоефективним стандартам. Стандартизація енергоефективності і зеленого фінансування спрямована на зменшення вуглецевого сліду та підвищення вартості нерухомості [1].

В США програми зеленого іпотечного кредитування, такі як Energy Efficient Mortgage Program, дозволяють включення витрат на енергоефективність у загальну суму іпотечного кредитування. Федеральні стимули і податкові знижки для власників, що інвестують у зелені технології, сприяють розвитку зеленого житлового фонду. Країни Азії, зокрема Японія і Південна Корея, впроваджують іпотечні продукти, які стимулюють енергозбереження через державні субсидії та низькі відсоткові ставки. Це включає строгі екологічні стандарти для будівництва та реконструкції житла [1].

Аналіз потенціалу зеленого іпотечного кредитування в Україні, показав що зелена іпотека має ряд переваг для розвитку економіки, а саме:

- 1) економічні переваги. Зелене кредитування може зменшити енергетичну залежність та операційні витрати, підвищуючи доступність житла.
- 2) соціальні аспекти. Покращення житлових умов через енергоефективність підвищує якість життя і здоров'я населення.
- 3) екологічний вплив. Стимулювання екологічних інновацій в будівництві допоможе знизити викиди вуглецю [2].

Основні виклики при реалізації зеленого іпотечного кредитування в Україні можна класифікувати як інституціональні, економічні, та технологічні. Перший та найбільший виклик полягає в недостатності законодавчої бази та регулятивних рамок, що визначають стандарти зеленого будівництва та критерії для зелених іпотек. Це створює правову невизначеність для банків та інших фінансових інституцій, які ризикують вкладати гроші в проекти, що не відповідають міжнародним зеленим стандартам. Економічні виклики включають високу вартість зеленого будівництва порівняно з традиційним. Це обумовлено дорожчими матеріалами та

технологіями, які використовуються для забезпечення енергоефективності та екологічної стійкості будівель. Це може відштовхнути потенційних покупців від зеленого іпотечного кредитування через вищу початкову інвестицію, незважаючи на довгострокову економію від зниження витрат на енергію. Технологічні виклики пов'язані з недостатністю внутрішніх технологій та експертизи для проектування та будівництва зелених будинків. В Україні є обмежені можливості для навчання та сертифікації фахівців у цій галузі, що ставить під сумнів якість та ефективність впровадження зелених технологій на масштабному рівні. Для подолання цих викликів необхідно зосередити зусилля на розробці та прийнятті чітких законодавчих та технічних норм, що регулюють зелене будівництво і кредитування.

Стратегії зеленого іпотечного кредитування в Україні мають на меті інтегрувати екологічні стандарти в фінансову систему країни, щоб сприяти сталому розвитку. Основні напрями включають розробку та впровадження законодавчих ініціатив, що забезпечують податкові пільги і субсидії для проектів з енергоефективності, створення спеціальних зелених фондів для фінансування іпотечних кредитів на придбання енергоефективного житла. Важливим є також розвиток партнерства між урядом, фінансовими інститутами та розробниками житла для сприяння інвестиціям у зелене будівництво. Ці заходи спрямовані на зниження енергетичного споживання будівель, зменшення вуглецевого сліду, а також підвищення якості житла. Ці стратегії можуть сприяти ефективному використанню зелених іпотек як інструменту для економічного відродження та сталого розвитку України,

Для активації зеленого іпотечного кредитування в Україні потрібно впровадити комплексний підхід, який включає законодавчі ініціативи для встановлення чітких критеріїв енергоефективності та створення фінансових стимулів через податкові пільги для інвесторів і забудовників. Важливо розробити спеціалізовані банківські продукти, які б враховували енергетичну ефективність об'єктів при наданні іпотек. Технологічна інтеграція через платформи для оцінки і моніторингу енергоефективності та використання інноваційних технологій, таких як блокчейн, для забезпечення прозорості та надійності фінансових операцій також є критичною. Ці механізми вимагають комплексного підходу, включаючи участь держави, фінансових інститутів, та приватного сектору, для створення ефективної системи зеленого іпотечного кредитування в Україні [3].

Таким чином, інтеграція екологічних стандартів у фінансові моделі, особливо через іпотечні продукти, сприяє сталому розвитку, знижує екологічний вплив і підвищує довгострокову вартість активів. Важливість такої інтеграції підкріплена дослідженнями, що демонструють зниження фінансових ризиків для кредиторів та покращення якості житла для кредитувальників. Впровадження зеленого іпотечного кредитування в Україні може стати ключовим елементом сталого розвитку житлового сектору та економіки в цілому. Забезпечення правової та фінансової підтримки, розвиток інноваційних технологій та формування сприятливих умов для інвесторів і забудовників можуть значно покращити енергоефективність житла та знизити вуглецевий вплив.

Список літератури:

1. What You Need to Know About Green Loans URL: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2021/10/04/what-you-need-to-know-about-green-loans>
2. Green Finance Institute on Various Green Mortgage Products: URL: <https://www.greenfinanceinstitute.com/programmes/ceeb/green-mortgages/>
3. Як розвивається іпотечне кредитування під час війни URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/03/8/710873/>

Лавріщева А. С., ст. гр. 072-20-2
науковий керівник: к.е.н., доц. каф ЕАФ Букрєєва Д.С.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ, ЯК ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ

Сучасний світ повен викликів та ризиків, він вимагає швидкої реакції та адаптації до поточних подій. Це актуально, як для звичайної людини, так і для бізнесу. Швидкий темп збільшення економіки й ринку товарів та послуг вимагає нових механізмів та інструментів, що зможуть впоратись з великими обсягами інформації та ресурсів. Інновації є основним елементом розв'язання цієї задачі. За даними Мінфіну за останні 10 років ВВП України з 2013 року (1,45 трлн. грн) до 2023 року (5,19 трлн. грн.) зріс на 358%, що означає невинне зростання потреб в інноваціях, які будуть допомагати бізнесу обслуговувати обсяг ринку. [1]

Інноваційні фінансові інструменти – це спектр інструментів, послуг або процесів, які були винайдені або вдосконалені з метою їх подальшого застосування у фінансовій діяльності. Основна мета інноваційних фінансових інструментів полягає у покращенні ефективності та результативності роботи усіх учасників ринку. Їх основні характеристики полягають у новизні, ефективності та впливі. Новизна інноваційних фінансових інструментів визначається тим що їх раніше не існувало або ж вони суттєво відрізняються від наявних аналогів. Ефективність визначається спроможністю вивести діяльність учасника ринку на новий рівень, наприклад спростивши вирішення фінансових завдань або знизивши витратну частину компанії. Завдяки здатності інноваційних фінансових інструментів змінити структуру фінансового ринку, а також поведінку його учасників визначається третя ознака – вплив.

Наразі на ринку фінансових інструментів щороку з'являється велика кількість інноваційних продуктів, які допомагають бізнесу адаптуватись до нових реалій сьогодення, таких як вплив коронавірусної хвороби на світ та початок повномасштабної війни в Україні. Найпопулярніші серед них це: деривативи, цифрова валюта, блокчейн-технології, краудфандинг, інтернет-трейдинг, застосування штучного інтелекту. Ці приклади інноваційних фінансових інструментів можуть допомогти підприємствам покращити ефективність управління фінансами, знизити ризики та збільшити конкурентоспроможність на ринку. [2]

Використання інноваційних фінансових інструментів для бізнесу відкриває широкий спектр можливостей для підвищення ефективності та конкурентоспроможності. Завдяки цим інструментам компанії можуть оптимізувати управління ресурсами, знижувати витрати та мінімізувати фінансові ризики. Доступ до інноваційних методів фінансування, таких як краудфандинг чи венчурне фінансування, дозволяє бізнесам залучати додатковий капітал для розвитку проєктів та ініціатив. Більшість інноваційних фінансових інструментів спрямовані на підвищення ліквідності, зниження фінансових витрат та стимулювання інновацій. Це створює сприятливу атмосферу для розвитку бізнесу, забезпечуючи йому необхідні ресурси для здійснення стратегічних кроків та впровадження новаторських рішень. Разом з тим, інноваційні

фінансові інструменти стають ключовим фактором у зміцненні фінансової стійкості та розвитку бізнесу в умовах змінного економічного середовища.

Переваги використання інноваційних фінансових інструментів є достатньо очевидними, проте обираючи інноваційний продукт також слід звернути увагу на його недоліки. Основний виклик при використанні інноваційних інструментів для бізнесу полягає у відсутності чіткого та визначеного регуляторного законодавства у сфері нових технологій та можливі майбутні зміни в законодавстві, що негативно вплинуть на діяльність компанії. Як і для будь-яких інновацій є проблема високої вартості та ризиків. Нові моделі зазвичай першими опановують великі компанії, що мають достатній запас коштів, часу та інших ресурсів та готові йти на ризики. На жаль, застосування інноваційних фінансових інструментів в Україні, зокрема під час війни, може супроводжуватись проблемою недостатньої фінансової грамотності та кібербезпеки. Зараз є великі ризики для бізнесу втратити великий масив даних та зіткнутись з частими збоями у роботі системи, що може призвести до втрати клієнтів і як результату прибутку. [3]

Аналізуючи світовий досвід використання інноваційних фінансових інструментів слід виокремити успіхи провідних компаній. Одними з перших інноваційні фінансові інструменти почали використовувати американські компанії: Tesla, Amazon та Airbnb. Ці компанії використовували різні інноваційні фінансові інструменти, проте усі досягли покращення ефективності та рентабельності компаній. Так впровадження конвертованих облігацій, які дають власникам право на акції Tesla, якщо ціна акцій досягне певного рівня допомогли компанії залучити додатково понад 2 млрд. дол. нового капіталу та збільшити прибутки на акцію. Створення власної платіжної системи Airbnb Payments, яка обробляє платежі за бронювання сприяло збільшенню прибутку компанії та підвищенню контролю над фінансовими потоками. Програма Amazon Lending, яка надає кредити малим та середнім підприємствам, які продають свою продукцію на платформі Amazon, збільшила обсяг продажів на платформі та підвищила лояльність продавців.

Отже, аналізуючи світовий досвід використання інноваційних фінансових інструментів визначено, що їх впровадження є необхідним для сучасного українського бізнесу в не залежності від галузі діяльності та розміру бізнесу. Застосування таких інструментів стає ключовим фактором для підвищення конкурентоспроможності та стійкості у глобальному економічному середовищі. Однак, для успішного використання необхідно уважно враховувати регуляторні ризики, кібербезпеку, фінансову грамотність та інші фактори, які можуть впливати на їхню ефективність та безпеку використання. Загалом активне впровадження сприятиме стійкому та стабільному розвитку не лише бізнесу, а й всієї економіки України.

Список літератури:

1. Міністерство фінансів України. "Динаміка ВВП України". URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>
2. Радинський, С. "Сутність та класифікація фінансових інновацій". Електронний ресурс. - Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2022. - С. 125-127. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/39280/2/FMNEscps_2022_Radynskiy_S-Essence_and_classification_125-127.pdf
3. Литвиненко А.В., "Сучасні фінансові інститути та інструменти". Електронний ресурс. - Харків: Харківський національний економічний університет, 2023. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/29603/1/4.pdf>

*Латиніна Н. Д., ст. гр. 072-20з-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Оцінка якості кредитного портфеля важлива для фінансової стійкості банку чи фінансової установи. Вона включає в себе аналіз рівня ризику, відшкодування кредитів, забезпечення виконання платежів та здатність позичальників повернути кредит.

В умовах воєнного стану потребує особливої уваги до ризиків, пов'язаних зі змінами в економічному середовищі та платіжних звичках клієнтів. Банк повинен удосконалювати процеси моніторингу кредитів, вдосконалювати моделі ризик-менеджменту та вживати заходів для зменшення можливих втрат. Ключовими аспектами можуть бути вчасне виявлення проблемних кредитів, перегляд умов позик, збільшення резервів на покриття можливих збитків та підтримка клієнтів у складний період.

Важливо враховувати фактори впливу воєнного стану на кредитний портфель банку. Рівень неплатежів за кредитами в банківському секторі значно зріс. Це пов'язано зі зниженням доходів населення, втратою роботи, руйнуванням бізнесів та іншими негативними наслідками. Також зростає частка проблемних кредитів у портфелі банку, це робить його більш ризикованим. Українські банки, змушені значно збільшити резерви на можливі погіршення якості кредитів, що призводить до зниження прибутковості.

Завдяки негативному впливу на платоспроможність позичальників та загальну економічну ситуацію, банк вживає низку заходів для покращення якості кредитного портфеля. До таких заходів належать реструктуризація кредитів, що є важливим інструментом для підтримки клієнтів у складний період. Пропозиції ПриватБанку, такі як пролонгація термінів погашення, зниження процентних ставок або відстрочка платежів, можуть допомогти клієнтам зменшити фінансове навантаження та зберегти фінансову стійкість під час воєнного стану. Це також сприяє збереженню доброї репутації банку та підтримці взаємовідносин з клієнтами у складний час. Також ефективна робота з проблемними позичальниками допомагає банку зменшити ризик втрат та покращити якість свого кредитного портфеля. Дії, які включають судові позови та продаж проблемних активів, можуть допомогти відновити частину заборгованості. При цьому важливо враховувати індивідуальні обставини клієнтів та намагатися знайти оптимальні рішення для всіх сторін. Такий підхід допомагає банку зберегти свою фінансову стійкість та добре співвідношення з клієнтами. А підвищення вимог до кредитування є розумним заходом для зменшення ризиків у складній економічній ситуації. При цьому важливо зберегти баланс між зменшенням ризиків та забезпеченням доступу до фінансових послуг для тих, хто дійсно потребує кредитування. Загалом в умовах воєнного стану, оцінка якості кредитного портфеля банку потребує системного підходу, що враховує різноманітні аспекти фінансової та геополітичної обстановки.

Бойові дії в Україні створили безпрецедентні виклики для банківської системи, змусивши банки переглянути підходи до оцінки та управління кредитними ризиками. Ефективна оцінка кредитного портфеля включає глибокий аналіз ризиків, що дає оцінку впливу воєнного стану на фінансове становище позичальників у різних галузях та регіонах. А також посилений моніторинг, ретельне відслідковування затримок у платежах, реструктуризації та дефолтів для оперативної реакції. Виявлення змін у фінансовому поведінці клієнтів та проведення стрес-тестів кредитного портфеля для оцінки його стійкості до негативних сценаріїв. Також вдосконалення методів оцінки, яке включає оновлення кредитних моделей з урахуванням нових військових ризиків. Використання методів машинного навчання, штучного інтелекту та аналітики великих даних допомагає забезпечити точнішу оцінку кредитоспроможності та ризиків. А стратегічне планування, визначає пріоритети кредитування та встановлює нові кредитні стандарти, розробку різних сценаріїв розвитку подій та оцінку їх впливу на кредитний портфель, забезпечує ліквідності та реагування на можливі негативні події. Співпраця з регуляторами, ведення відкритого та регулярного діалогу щодо поточних ризиків та вжитих заходів, розробка та впровадження рішень для забезпечення стійкості фінансової системи. Дотримання регуляторних вимог та рекомендацій управління кредитними ризиками в умовах воєнного стану. Це все комплексні підходи завдяки яким, банки можуть ефективно управляти кредитними ризиками та зберегти стійкість кредитних портфелів навіть в умовах воєнного стану.

Оцінка якості кредитного портфеля комерційного банку стає надзвичайно важливим завданням, що вимагає комплексного підходу та уважного аналізу. Військовий конфлікт може суттєво вплинути на фінансову стабільність та платоспроможність позичальників, що може призвести до зростання ризику неповернення кредитів. Комерційні банки повинні вживати заходів для підвищення якості кредитного портфеля, включаючи реструктуризацію кредитів, роботу з проблемними позичальниками та підвищення вимог до кредитування. Додатково, важливо вдосконалювати методи оцінки кредитного ризику, використовуючи сучасні технології та аналітику для прогнозування ризиків та прийняття обґрунтованих рішень. В умовах нестабільності та неспокою банки мають бути особливо уважними та гнучкими, щоб забезпечити свою фінансову стійкість та захистити інтереси клієнтів.

Попри труднощі, державні банки залишаються лідерами за темпами зростання кредитної підтримки малого бізнесу. ПриватБанк став першим серед українських ТОП-5 банків-кредиторів МСБ протягом 9 місяців року. Зростання кредитування малих та середніх підприємств є позитивним сигналом для української економіки. Це свідчить про збільшення активності малого бізнесу, що може сприяти створенню нових робочих місць та економічному зростанню. Загалом, перспективи для сектору МСБ залишаються обіцяючими завдяки зростанню кредитування, активності банків та сприятливій державній політиці.

Список літератури:

1. Головна сторінка АТ КТ Приватбанк. Режим доступу до сайту: <https://privatbank.ua/news/2023/11/6/2075>
2. Головна сторінка Національного Банку України. Режим доступу до сайту: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivskiy-sektor-za-9-misyatsiv-2023-roku-otrimav-110-mlrd-grn-pributku>

*Матейко О. М., ст. гр.072-21-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

«ЗЕЛЕНІ» ФІНАНСИ ДЛЯ ВІДБУДОВИ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ

Зелене фінансування стає все більш важливим у сучасних економічних системах, оскільки зростає усвідомлення серйозності екологічних проблем, які існують на нашій планеті. Концепцію зеленого фінансування не можна віднести до традиційних інвестицій, оскільки вона стає чітким напрямком поєднання фінансового сектора зі сталим розвитком. З початком повномасштабного вторгнення ризику для навколишнього середовища дуже зросли через постійні руйнування, спричинені бойовими діями. У зв'язку з цим наша планета стикається зі зростаючими ризиками для екології. До цього призводять утворення небезпечних відходів внаслідок руйнування будівель, забруднення водоймищ шляхом розливу нафтопродуктів тощо.

Зелені фінанси є важливим інструментом, який сприятиме сталому розвитку та захисту глобальних екосистем. Тоді ж постає питання у визначенні природи зелених фінансів та їхнього функціонування в умовах воєнного стану. Зелені фінанси постають як взаємодія фінансових інструментів та ресурсів, що направлені на проекти, безпосередньо пов'язані з екологією та спрямовані на економічне благополуччя.

Поняття «зелені фінанси» включає в себе велике різноманіття різних фінансових продуктів, починаючи від інвестицій, а завершуючи страхуванням, які спрямовуються на мінімізацію впливу людини на навколишнє середовище та сприяють забезпеченню екологічної стабільності шляхом збереження природних ресурсів [1].

Одним із напрямків інвестування зелених фінансів є розвиток відновлюваних джерел енергії, від цього є як економічні, так і суспільні переваги.

Наприклад, у 2021 році електроенергія, що була отримана з відновлювальних джерел склала 8,1% від усієї. Найбільше було згенеровано за рахунок сонячного випромінювання аж 56%, 33% припало на енергію вітру, 8% було одержано спалюванням біомаси та біогазу та 3% за рахунок малої гідроенергетики. У 2021 році всі електростанції з відновлювальних джерел енергії виробили 12 804 млн кВт•год, що на 17,8% перевищило минулорічні показники.

За рахунок успішної реалізації проектів у сфері відновлюваної енергетики в Україні станом на 2021 рік щорічні викиди вуглекислого газу в атмосферу скоротилися більш ніж на 10,3 млн тонн, що рівноцінно викидам понад 2,2 млн автомобілів.

Гарним досягненням у 2021 році в цьому напрямку можна вважати випуск п'ятирічних зелених єврооблігацій сталого розвитку. Сума склала 825 мільйонів доларів з дохідністю 6,875%. Дані облігації були випущені НЕК «Укренерго» під повну державну гарантію та направленням коштів для виробників електроенергії з відновлюваних джерел. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку в Україні у грудні 2021 року дозволила обігу даних облігацій в Україні, а тому інвестувати можуть і українці, бо до цього мали право тільки міжнародні інвестори [2].

Герман Галущенко, міністр енергетики України, на конференції у Лондоні представив стратегію до 2050 року, в якій зазначалося, що можливості щодо нових енергетичних потужностей складають 383 млрд доларів. Головним завданням в цій стратегії визначено створення України енергетичним хабом Європи, який має допомогти відмовитися від російського палива шляхом вироблення чистої енергії в Україні. Вказано, що наша країна має великий потенціал в цьому напрямку, а саме до 2050 року наростити потужності вітрових станцій – до 140 ГВт, сонячних – до 94 ГВт, накопичувачів енергії – до 38 ГВт, біоенергетичних потужностей – до 18 ГВт та гідрогенерації – до 9 ГВт [3].

Для післявоєнної відбудови дуже важливими є «зелені фінанси», бо збитки завдані енергетичній інфраструктурі через воєнні дії склали 8,3 млрд дол. Збитки завдані екології через руйнування Каховської ГЕС сягають 1,5 млрд доларів, а збитки меліоративних систем і каналів оцінюються майже у 4 млрд. доларів.

Україна, будучи кандидатом на членство в Європейському Союзі, може використати можливості механізмів debt-for-climate swaps та debt-for-nature swaps фінансуючи «зелену» реконструкції і тим самим зменшуючи свій борговий тягар.

Виходячи з сучасного рівня розвитку «зеленого» фінансування в Україні, необхідними діями є:

- розробка стратегії зеленого фінансування на загальнонаціональному рівні, яка буде спрямована на повоєнне відновлення;
- вдосконалення нормативно-правового забезпечення щодо впровадження «зеленого» фінансування (сьогодні законодавча база, що регулює механізми зеленого курсу в Україні недостатньо розроблена);
- забезпечення прозорості інформації для інвесторів, що спрямовують власні кошти на зелений курс України;
- сприяння розробці та впровадженню нових зелених фінансових продуктів, таких як «зелені» облігації, «зелені» позики, «зелене» страхування тощо; створити ефективні механізми для контролю за «зеленими» інвестиціями.

Наведені вище напрями щодо вдосконалення функціонування «зелених» фінансів в Україні дозволять ефективно застосовувати «зелене» фінансування, що неодмінно матиме величезний вплив на розвиток в економічному плані нашої країни та екології на нашій планеті [4].

Список літератури:

1. Шкварук Д., Дончак Л. Зелені фінанси: теоретичний аспект та особливості функціонування в Україні //Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences. – 2024. – Т. 326. – №. 1. – С. 123-127.
2. Омельченко В. Сектор відновлювальної енергетики до, під час та після війни. 11 листопада 2022р. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/sektor-vidnovlyuvanoyi-energetyky-ukrayiny-do-pid-chas-ta-pislya-viyny>
3. ГО «Діксі Груп». Крайні практики «зеленого» фінансування та повоєнного «зеленого» відновлення: можливості для України. 16.08.2023. URL: https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2023/08/debt4climate_q2_2023_dixi-group.pdf
4. Чугунов, І., Канева, Т., & Любчак, І. Фінансові інструменти реалізації європейського зеленого курсу в Україні. Економіка та суспільство, № 56, 2023 р. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-141>

*Морозова А. Д., ст. гр. 072-20-1
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Букреева Д.С.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Відомо, що для всіх суб'єктів господарювання основним узагальнюючим показником фінансової діяльності є прибуток. Він, зазвичай, розглядається як головна мета функціонування підприємства та є показником, що свідчить про ефективність ведення фінансово-господарської діяльності. Також необхідно відзначити, що саме наявність прибутку створює усі можливості для сталого розвитку суб'єкта господарювання, визначає його фінансовий стан, кредитоспроможність та інвестиційну привабливість. [1]

До настання воєнного стану, основними факторами, що впливали на прибутковість промислових підприємств, були ефективність операційної діяльності, оптимізація витрат, управління асортиментом та збутом продукції, доступ до фінансових ресурсів. Підприємства мали можливість планувати свою діяльність у відносно стабільних ринкових умовах, співпрацювати з традиційними постачальниками та клієнтами, нарощувати обсяги виробництва. Вони постійно вдосконалювали та модернізували виробництво, впроваджуючи новітнє обладнання та технології. Це дозволяло підвищувати продуктивність, знижувати собівартість продукції та, як результат, збільшувати прибуток. Значна увага також приділялася розвитку збутової мережі, просуванню продукції та роботі з клієнтами, що забезпечувало нарощування обсягів реалізації. Доступ до фінансових ресурсів дозволяв реалізовувати масштабні інвестиційні проекти з модернізації виробництва, підвищуючи конкурентоспроможність. На нашу думку, до початку воєнних дій промислові підприємства могли планувати свою діяльність у більш передбачуваних умовах, враховуючи традиційні фактори формування прибутку. Проте ситуація кардинально змінилася з початком війни. [2]

В умовах воєнного стану питання аналізу формування прибутку підприємства та визначення оптимальної політики його розподілу набуло особливої важливості, адже раціональне управління фінансовими ресурсами є запорукою виживання і забезпечення безперервності діяльності бізнесу.

Основною відмінністю в формуванні прибутку промислового підприємства є скорочення обсягів виробництва та реалізації продукції через порушення виробничих процесів, втрату традиційних ринків збуту та необхідність пошуку нових каналів реалізації. Тепер ключовим фактором, що визначає прибутковість, є здатність адаптуватися до кардинально нових умов господарювання. Швидке реагування на постійні зміни у виробничих процесах, логістиці, ринках збуту та фінансовому забезпеченні стає вирішальним. Підприємствам доводиться оперативно перепрофілювати виробництво, шукати альтернативні джерела сировини та збуту, переглядати договірні відносини з контрагентами. Для пристосування до нових умов підприємствам доводиться диверсифікувати асортимент продукції, оперативно налагоджуючи випуск потрібної в умовах війни продукції.

Також варто відзначити, що особливо гостро постає питання доступу до фінансових ресурсів. Порушення банківського кредитування, зниження інвестиційної активності зумовлюють необхідність пошуку нестандартних рішень, таких як залучення державної підтримки, пошук нових інвесторів чи реструктуризація боргів. [3]

Візьмемо, як приклад, ПАТ "Інтерпайп НТЗ". На жаль, через стан війни компанія зазнала значного погіршення своїх фінансових показників, зокрема прибутковості. Значного впливу зазнали такі показники:

- Зниження обсягів виробництва та продажів. Через руйнування інфраструктури, логістичні проблеми та скорочення попиту на внутрішньому ринку, компанія змушена була значно зменшити виробничі потужності та обсяги реалізації продукції.
- Зниження обсягів реалізації на внутрішньому ринку. Через погіршення економічної ситуації в Україні, скорочення інвестицій та попиту на продукцію машинобудування, компанія вимушена була значно знизити обсяги продажів на вітчизняному ринку.
- Зростання виробничих витрат. Ускладнення постачання сировини, матеріалів та запчастин, а також підвищення цін на електроенергію та інші ресурси призвело до суттєвого збільшення собівартості продукції.
- Втрата або призупинення експортних ринків. Через військові дії, санкції та логістичні проблеми, "Інтерпайп" змушений був скоротити або припинити поставки своєї продукції на ключові експортні ринки, такі як Росія, Білорусь, Казахстан.
- Збільшення витрат на забезпечення безпеки. Компанія вимушена була значно посилити заходи безпеки на виробничих майданчиках, організувати евакуацію персоналу та нести додаткові витрати на підтримку діяльності в умовах війни.

Відновлення прибутковості компанії буде залежати від подальшого розвитку ситуації, термінів закінчення бойових дій, а також її здатності адаптуватись до нових умов ринку та оптимізувати виробничі й фінансові процеси.

Таблиця 1 - Порівняльна таблиця факторів, які впливали на формування прибутку до воєнного стану та після

До воєнного стану:	Після воєнного стану:
Ефективність операційної діяльності	Різке скорочення обсягів реалізації
Оптимізація витрат	Зростання виробничих витрат
Обсяги та структура реалізації продукції	Збільшення операційних витрат
Доступ до фінансування	Втрата або призупинення експортних ринків

Отже, функціонування промислових підприємств в умовах воєнного стану ставить перед ними низку викликів щодо формування прибутку. Насамперед, висока невизначеність та мінливість ринкової ситуації вимагають від керівництва підприємств надзвичайної гнучкості та оперативного реагування на зміни. Крім того, зростання виробничих витрат, перебоїв в логістиці та дефіцит ресурсів негативно впливають на собівартість продукції, а отже, й на прибуток. [4]

Список літератури:

1. Богацька Н.М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки, 2019.
2. Стащук О.В., Шептицька Л.Р., Крижанівський С.О. Особливості формування прибутку на підприємстві, 2020.
3. Стащук Олена, Жигар Наталія Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану, 2022.
4. Костенко Ю.О., Короленко О.Б., Гудзь М.М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану, 2022.

*Парфененкова А. С., ст. гр.072-20-2
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Дереза В. М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ, ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Фінансовий ринок, як економічна категорія, є невіддільною складовою суспільно-економічного розвитку будь-якої країни. Шляхом забезпечення фінансування для розвитку підприємств, підтримки банківської системи, а також сприянню умов для збереження та нарощування капіталу, фінансовий ринок сприяє створенню сприятливих умов для суб'єктів господарювання та стимулює економічний розвиток. У свою чергу, успішна робота всієї екосистеми залежить від злагодженої діяльності учасників, що базується на взаємній відкритості та повазі.

У свою чергу, успішна робота всієї екосистеми залежить від злагодженої діяльності учасників, що ґрунтується на взаємній відкритості та повазі. Мета учасників фінансової екосистеми - задоволення потреб кінцевих споживачів фінансових послуг, адже саме вони є рушійною силою економічного розвитку. Фінансовий ринок України базується на скоординованій діяльності чотирьох основних «стовпів» фінансового сектора: Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Міністерства фінансів України та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

На жаль, війна в Україні завдає великої шкоди економіці країни, спричиняючи значні руйнування та збитки. Так збитки банків від знищення нерухомості сягнули 750 млн грн уже на кінець 2022 року. За очікуваннями НБУ, втрати банків унаслідок війни можуть зрости до 20% довоєнного працюючого портфеля [1].

Важливо відзначити, що Інфраструктура ринків капіталу та організованих товарних ринків є неефективною та потребує вдосконалення. Повномасштабне вторгнення значно обмежило операції на фондовому ринку до серпня 2022 року. Наразі більшість обмежень знято, але операції з корпоративними цінними паперами залишаються поодинокими і більше 95% операцій проводиться з державними цінними паперами. Чинні законодавчі ініціативи націлені на покращення роботи цих ринків і в подальшому приведення українського законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, так як і фокус спрямований на впровадження ефективних методів привертання інвестицій у приватний та державний сектори посприяють подальшому розвитку [1].

Але попри негативні наслідки, було розроблено Стратегію розвитку фінансового сектора України до 2025 року, яка визначає візію українського фінансового сектору як стійкої, ефективної та конкурентоспроможної галузі, що інтегрована в міжнародний простір та здатна відповідати викликам часу. Місія фінансового сектору України, відповідно до цієї стратегії, полягає у забезпеченні регулювання, що сприяє накопиченню, розподілу та обігу фінансових ресурсів на

основі принципів фінансової стабільності та інклюзії. Основні напрямки включають забезпечення кібербезпеки та впровадження передових технологій для підтримки економічного відновлення України та забезпечення благополуччя громадян. Стратегія визначає п'ять ключових напрямків розвитку фінансового сектора, кожен з яких має свої стратегічні цілі та цільові заходи (рис.1).

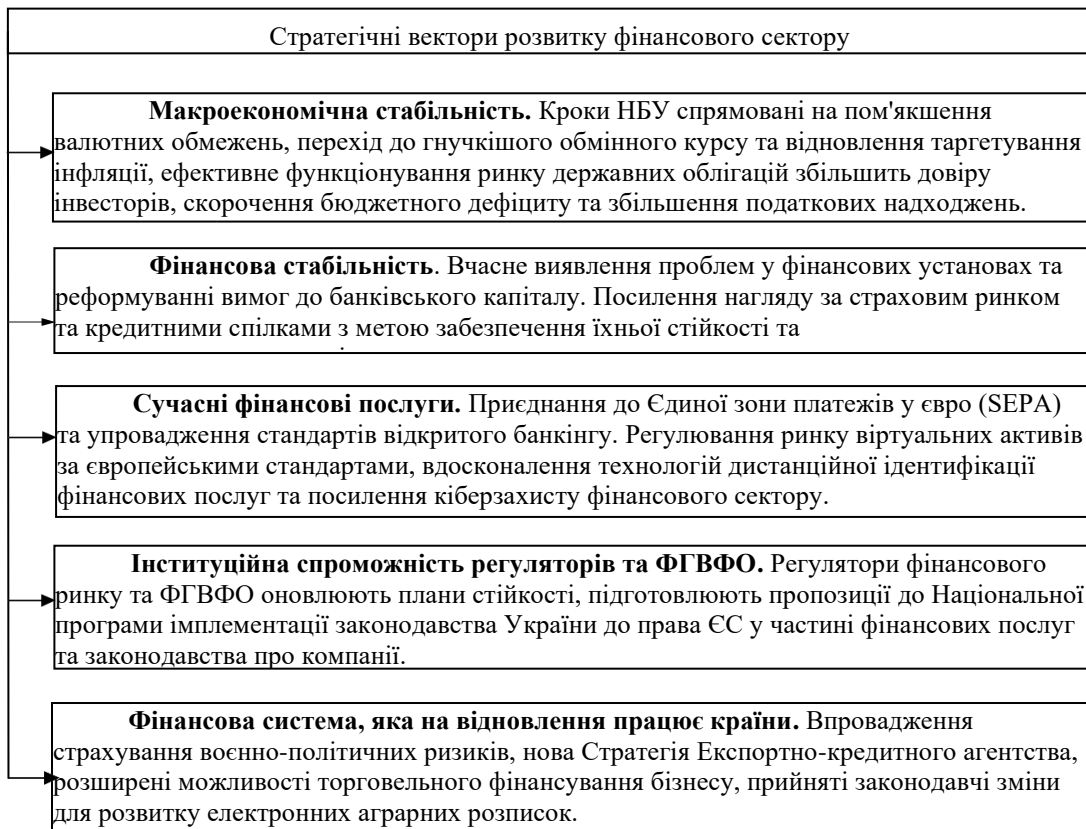

Рис.1- Стратегічні вектори розвитку фінансового сектору [2].

Фінансові реформи – це не просто шлях до успіху, це ключ до стійкого розвитку України. Завдяки їм ми зможемо не лише зміцнити обороноздатність країни, але й створити умови для динамічного зростання економіки після війни. Стратегія реформування фінансової системи має чітку мету – зробити її стійкою до будь-яких викликів, інтегрувати Україну до європейського простору та забезпечити вільний рух фінансових послуг з ЄС.

Реалізація Стратегії призведе до забезпечення макрофінансової стабільності, сприятиме сталому економічному зростанню України, підвищенню надійності та технологічності фінансової системи, досягнення європейських стандартів на фінансовому ринку, підвищенню довіри до фінансового ринку, виконанню Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та інших міжнародних договорів України.

Список літератури:

1. Поточний стан фінансового сектору України. Візія і місія банківського сектору України: <https://bank.gov.ua/ua/files/wjgsbntmxZukvbx>
2. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Березень 2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitkufinansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686>
3. Б. 2021–2022: Яка ситуація в економіці та на фінансових ринках. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3388110-20212022-aka-situaciav-ekonomici-ta-nafinansovih-rinkah.htm>

Савран Д. С., ст. гр.072-20з-1
науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Цуркан І.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИБУТКУ ЯК ОСНОВНОГО ФІНАНСОВОГО ПОКАЗНИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах невизначеності та ризику прибуток виступає одним з основних та значущих результуючих показників діяльності виробничого підприємства, тому питання його визначення посідає основне значення. Розуміння природи та сутності прибутку тісно пов'язане з певним етапом розвитку економічних та виробничих відносин у суспільстві. Проблеми виявлення джерел, обліку та використання прибутку складні та багатогранні.

Прибуток є дуже складною економічною категорією, тому можливі різні його визначення, інтерпретації, уявлення. Протягом кількох років представники економічної думки досліджували і висували безліч теоретичних аспектів розуміння та формування прибутку [2].

Ось кілька загальновизнаних теоретичних підходів до визначення прибутку [1]:

1. Класичний підхід. Згідно з класичною економічною теорією, прибуток визначається як різниця між витратами на виробництво та доходами від продажу товарів або послуг. Це включає витрати на працю, капітал, землю та підприємницький дохід. Представники класичної школи (А. Сміт, Т. Мальтус) не проводили чіткого розмежування між прибутком та відсотком, але й не ототожнювали їх, при цьому розглядаючи прибуток як деяку винагороду управителя за ризик. Такий підхід багато в чому був опосередкований економічними умовами, в яких він формувався – керуючими на підприємствах виступали, як правило, самі власники, а отримуваний дохід безпосередньо залежав від організації виробництва та управління ним.

2. Неокласичний підхід. В рамках неокласичної економічної теорії, прибуток розглядається як винагорода за ризик та навик управління підприємством. Він включає в себе підприємницький дохід, який компенсує ризики та нестабільність у сфері бізнесу. До даної економічної школи відносяться такі економісти, як Альфред Маршалл, який розробив теорію попиту та пропозиції, а також вперше ввів поняття еластичності та Леон Вальрас, швейцарський економіст, який розробив загальну рівновагу на ринку, включаючи концепцію «обміну» в рамках його теорії.

3. Кейнсіанський підхід. Згідно з кейнсіанською економічною теорією, прибуток може виникати не лише через виробництво товарів та послуг, але й через фінансові операції, такі як інвестиції та фінансові спекуляції. Представником цієї теорії є Джон Мейнард Кейнс, британський економіст, чії ідеї були сформульовані в його книзі «Загальна теорія зайнятості, відсотків та грошей». Він підкреслював роль державного втручання у регулюванні економіки через фіскальну та монетарну політику.

4. Інституціональний підхід. Цей підхід акцентує на ролі соціальних та інституційних

факторів у формуванні прибутку. Він розглядає вплив законодавства, правил гри на ринку, культурних звичаїв та інших соціальних чинників на формування прибутку. Прихильником даного підходу був Дуглас Норт, американський економіст, який отримав Нобелівську премію з економіки в 1993 році за свої дослідження стосовно впливу інституцій на економічний розвиток. Він досліджував, як правила інституційної гри впливають на економічні результати.

Як бачимо, різні економічні школи розглядають прибуток із різних точок зору: як додаткову працю найманих працівників; ренту; відсоток на вкладений капітал; плату за надані фактори виробництва; винагорода за підприємницьку діяльність та запровадження технічних нововведень; нагороду за ризик та невизначеність, і, нарешті – «монопольний дохід». Дані підходи можуть варіювати залежно від того, яка теоретична модель або економічна школа використовується для аналізу.

У сучасній економічній літературі, також не простежується єдиний підхід до визначення такої складної категорії як прибуток. Проте більшість із них, як правило, не суперечать, а в основному збігаються або доповнюють один одного. Так, Іван Присяжний у своїх працях аналізував прибуток як показник ефективності виробництва, що залежить від організації виробництва, якісної оцінки ресурсів та рівня технологічного розвитку.

Василь Іноземцев розглядає прибуток в контексті трансформації економіки, вказуючи на важливість підприємництва та інновацій для забезпечення сталого розвитку та економічного зростання.

Науковець, М. Огітчук у своїх працях звертав увагу на роль підприємців у формуванні прибутку та його вплив на соціально-економічний розвиток країни.

За результатами проведеного дослідження існуючих трактувань можна узагальнено охарактеризувати прибуток як різницю між доходами та витратами на виробництво і реалізацію продукції з урахуванням збитків від господарських операцій.

Як бачимо, прибуток має багатофункціональні призначення за різними групами суб'єктів, кожен із яких може виділяти пріоритетні показники прибутку. Це обумовлено, тим, що у діяльності організації, у тому числі й у розподілі генерованого нею валового доходу, беруть участь різні групи осіб, які мають безпосереднє відношення до цієї фірми.

Таким чином, інтерпретовано зміст прибутку господарюючого суб'єкта, що для розуміння його суті дозволить забезпечити необхідну універсальність та науковість. Наявність безлічі визначень, видів прибутку забезпечує формування концепції багатоваріантного прибутку.

Список літератури:

1. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
2. Огітчук М.Ф. Сутність прибутку та підходи до методики його визначення. *Економіка АПК*. 2009. № 6. С. 31-45.

*Сіра Н. В., ст.гр 072-20з-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО БАНКІНГУ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

В умовах воєнного стану, екологічні та сталі ініціативи часто відходять на другий план через нагальні потреби у безпеці та відновленні інфраструктури. Проте, зелений банкінг в Україні набуває нового значення, адже забезпечення екологічної стабільності стає не лише питанням сталого розвитку, а й частиною національної безпеки. Інвестиції в «зелені» проекти, такі як відновлювальна енергетика та екологічне будівництво, можуть сприяти швидшому відновленню економіки та зменшенню залежності від імпортованих ресурсів.

Зелений банкінг у світовій практиці розглядається як інструмент сталого розвитку, що сприяє екологічній стабільності та використанню відновлюваних ресурсів через фінансові послуги та продукти. В Україні, попри значний потенціал, розвиток зеленого банкінгу знаходиться на початковому етапі, і сучасні виклики та потреби вимагають активізації цього напрямку.

Вовченко О.С. і Рахівський П.Ю. розглядають зелений банкінг як ключовий елемент у стратегії екологічного відновлення України. Банки мають стати активними учасниками у фінансуванні проектів, що сприяють переходу країни до збалансованого використання ресурсів та зменшення екологічного впливу [1]. Зелений банкінг охоплює фінансування проектів, що знижують викиди вуглекислого газу, покращують енергетичну ефективність та сприяють використанню відновлюваних джерел енергії. Згідно з дослідженням [1], зелене фінансування може значно сприяти економічній стабілізації в постконфліктний період.

У дослідженні Крилової О.В. та колег [2] аналізуються основні проблеми, з якими стикається зелений банкінг в Україні, зокрема недостатня законодавча база, складнощі у визначенні критеріїв «зеленості» проектів, та відсутність фіскальних стимулів для зелених інвестицій. Розвиток цього напрямку банкінгу може сприяти не лише екологічному, а й економічному відновленню України, особливо у поствоєнний період.

До початку воєнних дій Україна активно розвивала зелені фінансові інструменти. Банки почали впроваджувати спеціалізовані програми кредитування зелених проектів, таких як встановлення сонячних панелей, модернізація систем опалення, та інші ініціативи з енергозбереження. В умовах воєнного стану банківська система України зіткнулася з рядом викликів, які включають потребу в швидкому відновленні інфраструктури, нестабільність фінансових ринків та перерозподіл капіталу на невідкладні потреби. Незважаючи на це, зелений банкінг може відіграти стратегічну роль у відновленні економіки, сприяючи впровадженню енергоефективних технологій і відновлювальної енергетики.

Розвиток зеленого банкінгу в Україні вимагає комплексного підходу, що включає законодавчі зміни, розвиток фінансових інструментів, та освітні кампанії для підвищення обізнаності споживачів. Держава має стимулювати зелені інвестиції через податкові пільги, гарантії для інвесторів у зелені проекти, та сприяння створенню зелених стартапів. Такі заходи

дозволять Україні не тільки відновити свою економіку, а й значно покращити екологічний стан у майбутньому.

Основними викликами для зеленого банкінгу під час воєнного стану та після є:

- фінансова нестабільність. Воєнні дії суттєво впливають на фінансову систему, зокрема через зниження довіри інвесторів, відтік капіталів та зменшення банківських депозитів.

- переорієнтація банківських ресурсів на нагальні потреби, такі як відновлення пошкодженої інфраструктури та підтримка військових витрат, що може обмежити доступність фінансування для екологічних проектів.

- законодавчі бар'єри у недостатньому регулюванні та відсутність специфічних законодавчих стимулів для зелених інвестицій в умовах кризи.

Але інвестиції в зелену енергетику не тільки сприяють енергетичній незалежності, але й стимулюють економічний розвиток. Зосередження на цьому напрямі може стати критичним для швидкого відновлення країни після воєнних дій.

Підтримка інновацій через зелені банківські продукти, такі як кредити на придбання екологічно чистих технологій, може стимулювати внутрішнє виробництво та зменшити екологічний вплив. Розробка та впровадження чітких регулятивних рамок для зеленого фінансування, включно з податковими пільгами для зелених інвестицій та облігацій, сприятиме залученню національних та міжнародних інвесторів.

Національний банк України вживає заходів для стимулювання зелених інвестицій, включаючи рефінансування кредитів для зелених проектів та розробку регулятивних стандартів для зелених облігацій. Це, як зазначено в [3], включає співпрацю з міжнародними фінансовими інститутами для залучення інвестицій в сталий розвиток. Національний банк України відіграє ключову роль у формуванні умов для розвитку зеленого банкінгу через:

- регулятивні положення, так як може спростувати нормативні вимоги для кредитування зелених проектів, знижуючи резервні вимоги для зелених кредитів.

- податкові стимули, шляхом розробки податкових ініціатив для підтримки зелених інвестицій, зокрема податкових кредитів для компаній, що інвестують у сталі технології.

- міжнародне співробітництво - співпраця з міжнародними фінансовими інституціями для залучення додаткових ресурсів і знань у сфері сталого фінансування.

Зелений банкінг в Україні стоїть перед значними викликами, особливо в умовах воєнного стану, але також пропонує значні можливості для сталого розвитку та економічного відновлення. Ефективна імплементація зелених банківських стратегій вимагатиме співпраці між урядом, фінансовими інститутами та міжнародними партнерами для створення стимулів, законодавчого забезпечення та інноваційних рішень, що зможуть забезпечити відновлення та розвиток України у поствоєнний період.

Список літератури:

1. Вовченко О.С. Роль банків у «зеленому» відновленні України / О.С. Вовченко, П.Ю. Рахівський // Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій : матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 15 черв. 2023 р. – Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2023. – С. 143–144.

2. . Крилова О.В., Замковий О.І., Горяча О.І., Федорова О.Г. Проблеми розвитку «зеленого» банкінгу в Україні. Економічний вісник. 2023, №1. С. 68-75. https://ev.nmu.org.ua/docs/2023/1/EV20231_068-075.pdf

3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПЛАНУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ"

У сучасному динамічному бізнес-середовищі, де глобалізація, швидкий розвиток технологій та зміна ринкових умов стали нормою, ефективне управління власним капіталом є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства. Акціонерне товариство "Креді Агріколь", одне з провідних підприємств у сфері фінансових послуг, не є винятком.

Актуальність цього обумовлена не тільки зростаючою конкуренцією на ринку фінансових послуг, але й необхідністю забезпечення стійкості та сталого розвитку підприємства. Ефективне планування власного капіталу дозволяє не тільки оптимізувати витрати та збільшити прибуток, але й забезпечує можливість швидкого реагування на зміни ринкових умов, мінімізуючи ризики та максимізуючи можливості для зростання.

Вивчаючи питання інноваційних технологій планування власного капіталу, необхідно звернути увагу на теоретичні основи, які лягли в основу їх розробки та впровадження. Серед основних концепцій, що вплинули на формування сучасних підходів до планування капіталу, можна виділити теорію фінансової стійкості, теорію оптимального капіталу та концепцію вартості капіталу [1]. Ці теоретичні підходи дозволяють визначити оптимальний рівень та структуру капіталу, необхідні для забезпечення фінансової стійкості та максимізації вартості компанії.

Практичне застосування інноваційних технологій планування власного капіталу в АТ "Креді Агріколь" передбачає використання сучасних інструментів та методик, що дозволяють ефективно прогнозувати, моніторити та керувати капіталом [5]. Серед таких інструментів можна виділити системи автоматизованого планування капіталу, засновані на методах машинного навчання та штучного інтелекту, а також інтегровані системи управління ризиками та капіталом, які забезпечують комплексний підхід до управління фінансовими ресурсами компанії [3], [4].

Поглиблений аналіз існуючих методів та інструментів планування власного капіталу, які використовуються в АТ "Креді Агріколь", є необхідним для виявлення їх переваг та недоліків, а також можливостей для вдосконалення. На сьогоднішній день, в АТ "Креді Агріколь" використовуються такі методи та інструменти планування власного капіталу [5]:

1. Метод фінансового планування, який передбачає розробку детального плану фінансових потоків, включаючи прогноз прибутку, платіжний баланс, план фінансування та інвестицій. Цей метод дозволяє визначити потребу в власному капіталі та джерела його формування, а також проаналізувати вплив різних факторів на фінансовий стан банку.

2. Метод стрес-тестування, який передбачає моделювання різних несприятливих сценаріїв розвитку економічної ситуації та оцінку їх впливу на фінансовий стан банку. Цей метод

дозволяє визначити рівень стійкості банку до різних ризиків та визначити необхідний обсяг власного капіталу для забезпечення фінансової стабільності.

3. Інструмент "Капітальне планування", який є складовою частиною автоматизованої системи управління ризиками банку. Цей інструмент дозволяє здійснювати моніторинг та прогнозування рівня власного капіталу, а також планувати його використання та формування.

На основі цього можна запропонувати методи щодо покращення системи планування власного капіталу в АТ "Креді Агріколь". Вони будуть спрямовані на оптимізацію існуючих методів планування, впровадження інноваційних технологій, підвищення ефективності використання власного капіталу та зменшення ризиків. Отже, ось запропоновані методи:

1. Впровадження інноваційних технологій: Для покращення ефективності планування власного капіталу, необхідно впровадити інноваційні технології, такі як симуляційне моделювання, ризик-менеджмент та використання штучного інтелекту. Це дозволить проводити більш точний аналіз ринкових умов, прогнозувати можливі ризики та оптимізувати витрати.

2. Оптимізація існуючих методів планування: Необхідно провести аналіз діючих у АТ "Креді Агріколь" методів планування власного капіталу, визначити їх переваги та недоліки, та внести необхідні зміни для їх оптимізації. Це може включати в себе покращення системи фінансового аналізу, бюджетування та прогнозування.

3. Підвищення ефективності використання власного капіталу: Для максимізації прибутку та зменшення ризиків, необхідно забезпечити ефективне використання власного капіталу. Це може бути досягнуто шляхом диверсифікації інвестицій, оптимізації структури капіталу та збільшення ліквідності.

4. Зміцнення системи ризик-менеджменту: Для зменшення ризиків, пов'язаних з інвестиціями та діяльністю підприємства, необхідно зміцнити систему ризик-менеджменту. Це може включати в себе впровадження нових методів оцінки ризиків, створення резервів на випадок непередбачених обставин та розробку стратегій мінімізації ризиків.

Проведений аналіз системи планування власного капіталу в АТ "Креді Агріколь" показав, що незважаючи на наявність ефективних методів планування, існують можливості для її покращення. Впровадження інноваційних технологій, оптимізація існуючих методів планування, підвищення ефективності використання власного капіталу та зміцнення системи ризик-менеджменту можуть значно покращити діяльність підприємства та забезпечити його стійкість та сталий розвиток. Отримані результати мають не тільки теоретичне, але й практичне значення, оскільки вони дозволяють розробити конкретні рекомендації для покращення системи планування власного капіталу в АТ "Креді Агріколь". Це, у свою чергу, може сприяти збереженню та зміцненню лідерських позицій підприємства на ринку фінансових послуг.

Список літератури:

1. Теорія фінансової стійкості: монографія / за ред. О.В. Кузьміна. – К.: Знання, 2019. – 320 с.
2. Оптимальний капітал банку: теорія та практика: монографія / за ред. О.В. Кузьміна. – К.: Знання, 2020. – 280 с.
3. Кузьмін О.В., Шевченко О.В. Управління ризиками в банківській сфері: навчальний посібник. – К.: Знання, 2018. – 240 с.
4. Вартість капіталу: теорія та практика: монографія / за ред. О.В. Кузьміна. – К.: Знання, 2021. – 360 с.
5. Офіційний сайт АТ "Креді Агріколь". [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.credit-agricole.ua/>

РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ В ПІСЛЯВОЄННИХ УМОВАХ

Ринок фінансових послуг є одним з ключових сфер економіки будь-якої держави. Говорячи про український ринок фінансових послуг, ми бачимо, що ця сфера зазнає трансформації внаслідок військових конфліктів та геополітичної нестабільності. Значні збитки в економіці країни, що спричиненні повномасштабним вторгненням на територію нашої держави, спонукають фахівців до перегляду та удосконалення існуючих підходів до організації та регуляції операцій ринку фінансових послуг. Після війни уряд та підприємства будуть відчувати потребу у фінансуванні для відновлення зруйнованих інфраструктурних об'єктів, соціальних програм та підтримки економіки. Розвиток ринку фінансових послуг може забезпечити доступ до різних форм фінансування, включаючи кредитування, емісію облігацій, інвестиційні програми, тощо. Це ж стосується і громадян країни, які також можуть опинитися в скрутному фінансовому положенні в післявоєнний час, адже забезпечення ефективного використання фінансових інструментів та забезпечення функціонування процесів всіх секторів ринку фінансових послуг допоможе стабілізувати рівень довіри та запобігти ризикам фінансових коливань. Ринок фінансових послуг є важливою темою дослідження протягом багатьох десятиліть, спроби зрозуміти сутність, структуру, шляхи удосконалення, аналізу та оцінки поточного стану за допомогою статистичних даних в динаміці, і багато іншої інформації можна знайти в наукових роботах, підручниках і статтях вітчизняних та зарубіжних авторів, наприклад: Шклярук С. Г., Арутюнян С.С., Іоргачова М.І., Слав'юк Н. Р., Мойсеєнко І. П., Д. Блек, Р. Рассел, Г. Армстронг.

Відповідно до Закону України Про фінансові послуги та фінансові компанії наведемо основні визначення подальшого дослідження: 1) фінансова послуга - операція або декілька операцій, пов'язаних однією правовою метою, з фінансовими засобами, що здійснюються в інтересах інших осіб, ніж надавач такої фінансової послуги, а також послуги, прямо визначені спеціальними законами як фінансові послуги; 2) ринок фінансових послуг - сукупність учасників ринку фінансових послуг та відносин між ними, пов'язаних з наданням та отриманням фінансових та супровідних послуг; [1] До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, капіталу та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів.

Розглядаючи економічну сутність визначення «ринок фінансових послуг» варто зазначити, що є дві найпоширеніші точки зору, а саме: 1) ринок фінансових послуг – це самостійний сегмент фінансового ринку; 2) ринок фінансових послуг – це інша назва фінансового ринку.[2]

Автори другої теорії вважають, що поняття «ринок фінансових послуг» і «фінансовий ринок» ідентичні, але розглянуті під різними кутами. Як на мене, фінансовий ринок – це загальне поняття усіх фінансових потоків та процесів з капіталами в економіці країни, в той час як ринок

фінансових послуг є сегментом, концепція якого зосереджена на зв'язку економічних сфер через надання фінансових послуг. Іншими словами ринок фінансових послуг виконує роль посередника, та спеціалізується на певних фінансових послугах, що не є основною задачею фінансового ринку.

Як в роки воєнного стану, так і увесь час до нього фінансовий ринок України безперервно та динамічно розвивається. Проте, статистика показує недостатній рівень розвитку як ринку фінансових послуг, так і фінансового ринку загалом. Ця ситуація вважається характерною для країн з перехідною економікою та є наслідком недостатнього функціонування законодавчого регулювання та негативного впливу зовнішніх чинників.

На сьогодні, до найбільш розвинутих інституцій ринку фінансових послуг відносяться комерційні банки, що є представниками банківської системи. Продуктом, що обертається на ринку фінансових послуг, є фінансові активи, на кшталт гроші, депозити, цінні папери, тверда валюта в вигляді золота або інших дорогоцінних металів та каміння, нерухомість і т.д.

Повертаючись до стану ринку фінансових послуг в сучасних умовах та спираючись на звіт про фінансову стабільність, а також статистичні дані, варто відмітити, що банки країни проявляють значну адаптивність, а НБУ показав свою готовність до непередбачуваних подій та швидко реакцію, що дозволило знизити очікувані негативні наслідки та втрати. Наразі, НБУ перейшов до політики регуляторного послаблення, що характеризується відміною багатьох регулятивних впливів на банки. Фінансова система потребує прозорості та чесного відображення фінансових результатів діяльності фінансових установ, що забезпечить побудову реалістичних планів по відновленню фінансового сектору. [3]

Розбираючи передумови для відновлення економіки України та ринку фінансових послуг, можемо виділити необхідність наявності надійних гарантій безпеки, які унеможливають вірогідність поновлення бойових дій на території нашої держави. На думку експертів щодо перспектив відбудови економіки країни після війни, стійке економічне зростання може бути побудоване лише на міцному та безпечному фундаменті, а відновлення і поживлення діяльності ринку фінансових послуг буде сприяти реалізації перспективних планів післявоєнної відбудови України. [4]

Список літератури:

1. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України № 1953-IX від 14.12.2021. // Верховна Рада України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n1134>
2. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. та ін.; за заг. ред. С.С. Арутюнян, М.І. Іоргачова. – Харків: «Діса плюс», 2020. – 312 с.
3. Фінансова система успішно протистоїть викликам війни. – Звіт про фінансову стабільність. 2022// Національний банк України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-sistema-uspishno-protistoyit-viklikam-viyeni---zvit-pro-finansovu-stabilnist>
4. Відбудова економіки: напрямки, важелі, інститути. 2022// Економічна правда. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/25/686208/>

*Сухина Є. С., ст. гр.072-22-1
науковий керівник: д.е.н., проф. каф. ЕАФ Єрмошкіна О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ПОЛІТИКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ДЛЯ «ЗЕЛЕНИХ» ІНВЕСТИЦІЙ

Державна фінансова політика інноваційного розвитку підприємництва «зеленої» діяльності в Україні та країнах Європи залежить від динамізму та багатогранності та багатоваріантність процесів структурної перебудови податкових відносин, організація першотворних елементів трансформації моделі прибуткового оподаткування, інтенсивний розвиток промисловості регіону політика, своєчасне поповнення державного фонду регіонального розвитку та мотивація ефективного використання бюджетних коштів на місцевому рівні.

Постійний аналіз наповнення бюджету та упереджене ставлення до нераціональних випадків витрата грошей дозволяє визначити зміни в системі власності оподаткування за механізмом коригування ціни (аукціонний продаж), і таким чином компенсувати «фіскальний маневр» податку на прибуток, підвищення передбачуваності частки доходів місцевих домогосподарств у ВВП «зеленої» землі, спрощення системи оподаткування податком на майно, зниження корупції рівень земельних відносин і прискорення економічного зростання суб'єктів господарювання в цілому.

У більшості країн Єврозони діє модель класичного оподаткування прибуток, що розподіляється компаніями у вигляді дивідендів інакше вилучаються з податкової системи штатів [2, С. 20]. Найвищий ступінь нижче країн Єврозони в рейтингу конкурентоспроможності податкових систем (International Tax Competitiveness Index) посідає Естонія. Це через те, що, по-перше, ставка корпоративного податку 20% поширюється виключно на розподілену частину отриманого прибутку; по-друге, це єдина ставка податку на індивідуальний дохід; по-третє, існують також варіанти оподаткування нерухомості особливості – оподатковується тільки вартість «зеленої» землі; по-четверте, 100% іноземні доходи від вітчизняних корпорацій виключаються оподаткування.

На початок 2020 р. середня ставка податку на прибуток підприємств «зеленого» підприємництва в країнах Європи становило 21,5%. В середньому за 2000-2022 р ставка податку впала на 33%, його питома вага в структурі ВВП - на 14%. Водночас у таких країнах, як Австрія, Бельгія, Кіпр, Хорватія, Латвія, Словенія, Словаччина, зниження податкової ставки призвело до збільшення податкової частини структури ВВП країн. Греція та Фінляндія звільнені від податків надходження від податку на прибуток зменшилися більш ніж удвічі, а ставка податок – на 27,5% і 31,03% відповідно. У період з 2008 по 2017р більшість європейських країн не просто знизили ставку «зеленого» податку на прибуток для державних комерційних операцій, але також майже всі існуючі добавки на місцевому чи регіональному рівні.

У Німеччині, наприклад, ставка податку на державні збори впала до 30,2% рівні до 15,8% (понад 40%), на місцевому рівні – до 14,4%, т.е. приблизно на 15%. Це позитивно вплинуло на процеси активації підприємницької діяльності, прискорили процеси децентралізації, що

підтверджується структурним розподілом податкових надходжень до бюджету Німеччина. При цьому податкові надходження розподіляються між державою і приблизно так само за міськими бюджетами [3, с.74-79].

Відповідно до податкового законодавства різних країн світу зменшення прибутку до оподаткування для компаній можливий за рахунок прискорена або одноразова амортизація. Зокрема, це дозволено у Франції прискорена амортизація об'єктів «зеленої» робототехніки протягом двох років, а не протягом термін їх корисного використання. Австралія запровадила опцію одноразово амортизація для компаній з одночасним затвердженням розподілу витрат активи до 20 000 австралійських доларів на 1 рік. У корейських компаніях, що інвестувати інноваційно та зі зростання реальних активів продуктивність, енергозбереження та соціальна захищеність застосувати інвестиційний податковий кредит для працівників 3-10% своїх капітальних витрат.

Україна зацікавлена у підвищенні ефективності адміністрування податків та зустрічі бізнес-одиниць, які показують високу та динамічну темпи зростання власних доходів, джерела та резерви їх наповнення за рахунок результати реалізації «зеленого» податку на виведений капітал, метою якого є відновлення діяльності бізнесу в країні. Механізм дії податку похідний капітал, зміст якого містить інвестиційну «зелену» складову, стимулює реінвестування оборотних коштів і розширення виробництва (збільшення капіталу) і тим самим прискорює зростання рівня ведення «зеленого» бізнесу встановлює прості та прозорі правила оподаткування, усуває дискреційні повноваження, припиняє відтік капіталу з країни, зменшує фіскальний тиск на компанії помітно позитивно впливає на економіку України у вигляді стабільного економічного розвитку.

Деякі експерти вважають можливим оподаткування виведеного «зеленого» капіталу створити умови для «внутрішнього переміщення» за рахунок фізичних осіб-підприємців з єдиним податком. Слід зазначити, що щорічно з України в офшори 250-300 мільярдів гривень буде перерозподілено між юрисдикціями. через ліцензійні збори, фінансова підтримка, кредити материнських структур [1].

Вирішення проблеми зміни класичної системи доходів оподаткування власників малого «зеленого» бізнесу податком на виведений капітал, по-перше, допоможе зменшити адміністративне навантаження на обліковий запис обмежений перелік операцій, які не є платниками податків виведення капіталу різними способами з податкової системи; по-друге, покращення доступу до кредитних коштів за відсутності необхідних коштів маніпулювання показниками фінансової звітності з метою оптимізації податкові платежі; по-третє, позитивний вплив на підприємницьку діяльність шляхом надання їм можливості самостійно приймати рішення.

Список літератури:

1. Стратегічні пріоритети і завдання податкової реформи в Україні / Інститут стратегічних досліджень України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/podatkova_ref-21822.pdf
2. Таптунова І. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал / І. Таптунова // Європейський інформаційно-дослідницький центр. – Київ, 2021. – 43 с.
3. Шаров О. Процес створення фіскального союзу країн ЄС / О. Шаров // Міжнародна економічна політика. – 2021. – № 1. – С. 74-99.

*Путько А. О., ст. гр.072-21-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ: МЕХАНІЗМ, СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Економічна безпека бізнесу є однією з ключових складових успішної діяльності підприємств, особливо в умовах воєнного стану, коли економічні ризики можуть бути посилені. Економічна безпека підприємства означає стан, в якому підприємство може ефективно працювати в умовах економічних труднощів, криз і ризиків. До основних складових економічної безпеки відносять: гарантування стійкості фінансових показників підприємства під впливом військових подій; збереження безперервного функціонування бізнес-процесів навіть в умовах економічної нестабільності, спричиненої воєнним конфліктом; мінімізація втрат та ризиків, пов'язаних з військовими діями, шляхом ретельного планування та стратегічного управління. У сучасному світі бізнес-середовище постійно змінюється і стає все більш складним, і концепція економічної безпеки для підприємств стала вирішальною. Економічна безпека бізнесу охоплює ряд заходів і стратегій, спрямованих на мінімізацію ризиків і забезпечення стабільності бізнесу в умовах невизначеності та конкуренції. Однією з основних складових економічної безпеки є фінансова стійкість бізнесу. Це означає наявність достатніх фінансових ресурсів для покриття накладних витрат, оплати праці працівників, виконання податкових зобов'язань і обслуговування боргу. Крім того, фінансова стабільність передбачає відповідне управління фінансовими ризиками та раціональне використання ресурсів. Іншим аспектом економічної безпеки є управління ризиками. Підприємства повинні постійно аналізувати зовнішнє та внутрішнє середовище, визначати потенційні загрози та розробляти стратегії їх уникнення або мінімізації. Це може включати диверсифікацію бізнесу, страхування, контракти на постачання та інші заходи. Правова безпека також є ключовим елементом економічної безпеки. Підприємства повинні дотримуватися всіх законів і нормативних актів у своїй діяльності, тим самим зменшуючи ризик конфлікту з владою чи іншими сторонами. Крім того, належний юридичний супровід включає захист інтелектуальної власності та укладення договорів із клієнтами та партнерами. Не менш важливим аспектом економічної безпеки є інформаційна безпека. Підприємства повинні забезпечити захист конфіденційної інформації про їх діяльність, клієнтів і партнерів від несанкціонованого доступу. Це може включати використання сучасних методів шифрування, захист від хакерських атак і регулярні перевірки безпеки інформації. Тому економічна безпека підприємств є важливим фактором успішної діяльності підприємств у сучасних умовах. Це вимагає комплексного підходу та постійного моніторингу, щоб запобігти можливим загрозам і зберегти стабільність бізнесу в умовах невизначеності та конкуренції.

Механізм економічної безпеки — це комплекс заходів, методів, спрямованих на захист економічних інтересів підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечення його стабільного розвитку, фінансової стійкості, незалежності та конкурентоспроможності. Механізм забезпечення економічної безпеки в умовах воєнного часу базується на таких принципах: аналіз

ризиків включає проведення комплексного аналізу можливих економічних ризиків, які можуть виникнути внаслідок війни, це включає оцінку загроз фінансової стабільності, можливостей логістичних перешкод; розробка стратегій контролю ризиків включає розроблення стратегій для мінімізації впливу ризиків на діяльність підприємства, це може включати забезпечення резервного постачання сировини, розробку альтернативних логістичних маршрутів; фінансова стійкість включає забезпечення достатньої фінансової стійкості для подолання можливих складних ситуацій, це може включати накопичення резервних фондів, залучення додаткового фінансування, перегляд і оптимізацію бюджету тощо; управління логістикою і постачанням включає розробку планів дій для забезпечення продовольства та необхідних ресурсів. Структура, що забезпечує економічну безпеку, включає різні компоненти, які допомагають протистояти різноманітним викликам і загрозам: фінансовий блок включає фінансовий аналіз, планування та контроль; правовий блок включає зосередженість на дослідженні та застосуванні законодавства для захисту прав та інтересів підприємств; операційний підрозділ забезпечує ефективне управління та оптимізацію витрат виробничого процесу; інформаційний підрозділ включає системи моніторингу, аналізу та обміну інформацією для реагування на зміни у виробничому та економічному середовищі. Здійснюючи комплексні заходи щодо забезпечення економічної безпеки, бізнес може підвищити свою стійкість до економічних труднощів і забезпечити стабільність своєї діяльності.

Забезпечення економічної безпеки в умовах воєнного часу вимагає від підприємства гнучкості, стратегічного мислення та ефективного управління ресурсами для забезпечення його виживання та успішного функціонування у складних умовах. Сутність економічної безпеки підприємства полягає в реалізації здатності підприємства ефективно функціонувати та розвиватися в умовах економічної нестабільності та ризику. Стійкість до ризику та фінансова стабільність є важливими аспектами суб'єкта господарювання. До структур забезпечення економічної безпеки належать фінансовий, правовий, операційний та інформаційний блоки. Кожен із цих модулів успішно відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності та стабільності бізнесу. Побудувавши механізм і враховуючи характер і структуру всіх аспектів, компанія може ефективно управляти ризиками, адаптуватися до змін у операційному середовищі та забезпечити стабільний розвиток. Ефективне забезпечення економічної безпеки залежить від глибокого розуміння внутрішніх і зовнішніх факторів і здатності бізнесу швидко реагувати на зміни та виправляти можливі недоліки. Забезпечення економічної безпеки бізнесу в умовах воєнного часу є складним завданням, що вимагає комплексного підходу та ефективного управління ресурсами. Впровадження механізмів забезпечення економічної безпеки, розробка стратегій та планів дій дозволяють підприємствам зберегти стабільність та конкурентоспроможність навіть в умовах найбільш складних економічних та політичних випробувань.

Список літератури:

1. Економічна безпека підприємства: сутність, структура та механізм забезпечення. Режим доступу: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/386
2. Економічна безпека підприємства. Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/55883/1/Shashyna_Tulchynska_np_ebp.pdf
3. Теоретичні та методологічні аспекти економічної безпеки підприємств. Режим доступу: <https://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/40964/1/10.313882519-884X-2023-47-106-115.pdf>
4. Особливості економічної безпеки підприємства. Режим доступу: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/42529>

ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

Передусім існування та розвиток бізнесу пов'язаний з невизначеністю, різноманітними ризиками та іноді негативними явищами, які і впливають безпосередньо на діяльність. Основна мета бізнесу це завжди комерція, що виступає позитивним результатом для самої діяльності.

Бізнес, як і будь-яка інша економічна діяльність існує в умовах конкуренції, водночас конкуренція не завжди може бути чесною, кримінальні зазіхання, професійне шахрайство та інше може стати проблемою у вигляді матеріальних чи моральних збитків бізнесу. Тому саме правові основи економічної безпеки бізнесу урегульовують закономірність та правомірність вище зазначених факторів.

Забезпечення економічної безпеки бізнесу акцентують на протистоянні, захисту від різних економічних злочинів, таких як шахрайство, пограбування, недобросовісна конкуренція, шпигунство тощо.

Економічна безпека бізнесу та підприємства – економічний стан підприємства, сталий по відношенню до внутрішніх і зовнішніх змін фінансово-господарської діяльності, не пов'язаний з форс-мажорними обставинами.

Головна мета економічної безпеки бізнесу є:

- Гарантія стабільного та максимально ефективного функціонування всіх ланок бізнесу;
- Система захисту економічної безпеки бізнесу. (захист навколишнього середовища; захист персоналу; захист інтелектуальної власності; захист матеріальних цінностей тощо)

Бюро економічної безпеки України виконує правоохоронну, аналітичну, економічну, інформаційну та інші функції.

У статті 4 Закону України «Про бюро економічної безпеки України» визначено основні завдання Бюро економічної безпеки України, якими є:

- Виявлення зон ризиків у сфері економіки шляхом аналізу структурованих і неструктурованих даних;
- Оцінювання ризиків і загроз економічній безпеці держави, напрацювання способів їх мінімізації та усунення;
- Надання пропозицій щодо внесення змін до нормативно-правових актів з питань усунення передумов створення схем протиправної діяльності у сфері економіки;
- Забезпечення економічної безпеки держави шляхом запобігання, виявлення, припинення, розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави;
- Збирання та аналіз інформації про правопорушення, що впливають на економічну безпеку держави, та визначення способів запобігання їх виникненню в майбутньому;
- Планування заходів у сфері протидії кримінальним правопорушенням, віднесеним

законом до його підслідності;

– Виявлення та розслідування правопорушень, пов'язаних з отриманням та використанням міжнародної технічної допомоги;

– Складання аналітичних висновків і рекомендацій для державних органів з метою підвищення ефективності прийняття ними управлінських рішень щодо регулювання відносин у сфері економіки.

Правові основи забезпечення економічної безпеки бізнесу не дивлячись на різноманітні виклики будуть актуальними і потрібними, бо бізнес-середовище зазнає впливу від економічних, політичних та соціальних факторів.

Правове забезпечення економічної безпеки бізнесу є вирішальним фактором для підтримання високого рівня правової та юридичної безпеки, яка на ринку є одним із найважливіших складових систем економічної безпеки бізнес-структур. Сучасне правове забезпечення економічної безпеки повинно ще пройти великий шлях до удосконалення, задля функціонування без проблем.

Економічна безпека є критичним фактором для стійкості бізнесу, особливо в умовах постійних змін і нестабільності, тим паче в час повномасштабної війни. Економічна безпека важлива не лише для самого бізнесу, а й для економічного розвитку країни в цілому. Чітке розуміння ризиків і загроз, а також вчасні заходи для їх уникнення або мінімізації, є ключовими завданнями для забезпечення економічної безпеки.

У сучасному світі, де технології розвиваються на швидкісній шкалі, а глобальні виклики, такі як зміни клімату або кіберзлочинність (яка лише збільшилася через спроби ворога підірвати безпеку), стають все більш важливими, необхідність ефективних та гнучких систем економічної безпеки стає ще більш актуальною.

Зокрема, управління ризиками, забезпечення кібербезпеки, захист інтелектуальної власності та розробка стратегій протидії фінансовим злочинам є лише деякими з важливих аспектів, які потребують уваги. Крім того, співпраця з урядом і правоохоронними органами, а також вдосконалення законодавства є ключовими для успішної боротьби з загрозами.

Відтак, необхідно продовжувати вдосконалювати правові основи для забезпечення економічної безпеки, розробляти нові стратегії та інструменти для протидії сучасним викликам, тим самим забезпечуючи стійкість та процвітання бізнесу та економіки в цілому. Тому в цілому нам потрібен постійний розвиток і адаптація правових механізмів, які забезпечують економічну безпеку бізнесу.

Список літератури:

1. Економічна безпека підприємства: сутність, зміст та основи оцінки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/1145/3/%D0%95%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0.pdf>
2. Андрушків Б. М. Економічна та майнова безпека бізнесу / Б.М. Андрушків, Л.Я. // ТНТУ, 2020. – 180 с.
3. Правове забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/4_04_uk/9.pdf
Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» . – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ТА РИЗИКАМИ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Факторний аналіз - це метод, спрямований на оцінку впливу різних факторів на зміну чистого прибутку підприємства у кількісному виразі. Його головна мета - виявлення та вимірювання впливу кожного чинника на ефективність підприємства протягом певного періоду. Факторний аналіз ґрунтується на методі, відомому як метод елімінування. Цей підхід дозволяє виділити вплив окремого фактора шляхом виключення впливу інших факторів. Таким чином, використання факторного аналізу допомагає визначити, які фактори найбільше впливають на зміну чистого прибутку підприємства та зрозуміти їхню значимість у відповідному періоді.

При здійсненні факторного аналізу прибутку підприємства слід використовувати для розрахунку впливу факторних показників на прибуток дану модель [1]:

$$П = В - С + ІОД - АВ - ВЗ - ІОВ - ФД - ФВ - ПНП \quad (1)$$

де: П – прибуток підприємства;

В – виручка від реалізації, тис. грн;

С - собівартість реалізованої продукції, тис. грн;

АВ - адміністративні витрати, тис. грн;

ВЗ - витрати на збут, тис. грн;

ІОД – інші операційні доходи, тис. грн;

ІОВ - інші операційні витрати, тис. грн;

ФД - фінансові доходи, тис. грн;

ФВ - фінансові витрати, тис. грн;

ПНП - податок на прибуток від звичайної діяльності, тис. грн.

Отже, розкриваючи цю формулу для аналізу факторів, що напряму впливають на формування прибутку підприємства, можемо виділити такі фактори:

1. Зміна у рівні обсягу реалізації відображає важливі аспекти впливу на дохід підприємства. Збільшення продажів товарів, які приносять прибуток, може позитивно позначитися на загальному доході, в той час як скорочення обсягів продажу менш ефективних товарів може знизити дохід.

2. Зміни в асортименті також можуть мати велике значення для доходу підприємства. Зростання частки прибуткової продукції у загальному обсязі продажу може призвести до збільшення загального доходу та прибутку.

3. Контроль над витратами також впливає на дохід. Підвищення витрат може зменшити дохід, тоді як їх зниження може підвищити його.

4. Зміни у цінах товарів також можуть суттєво впливати на дохід. Підвищення цін може призвести до зростання доходу, тоді як їх зниження може зменшити його.

4. Склад і кількість персоналу має значення для продуктивності та відповідно доходу. Наявність достатньої кількості кваліфікованих працівників може сприяти збільшенню доходу.

5. Ефективна система мотивації працівників може позитивно вплинути на їх продуктивність і, відповідно, на дохід підприємства.

6. Сучасне технічне обладнання може підвищити продуктивність праці та, відповідно, дохід підприємства.

Для проведення факторного аналізу на підприємстві існують декілька підходів, сутність та методика яких наявна в таблиці 1 [2].

Таблиця 1 - Методи факторного аналізу

Назва методу	Сутність методу
Ланцюгових підстановок	Заміна базових значень кожного факторного показника на фактичні дані звітного періоду. Порівняння результату з попереднім дозволяє визначити вплив окремих факторів на результат
Абсолютних різниць	Факторний вплив розраховують, множачи абсолютний приріст аналізованого фактора на базову величину факторів праворуч і на фактичну величину факторів ліворуч
Відносних різниць	Використовуються відносні відхилення фактичних показників від базового періоду або планових показників. Використовується, коли обчислені відносні відхилення окремих факторів, що розраховуються у відсотках відносно бази порівняння
Індексний	Основою є відносні показники динаміки, що відображають співвідношення факторного рівня у звітному періоді до його рівня у базисному періоді
Інтегрування	Найточніший метод, так як додатковий приріст приєднується не до останнього фактора, а ділиться порівну між ними
Логарифмування	Розподіляє результат пропорційно впливу кожного фактора на результативний показник

На мою думку, для проведення найбільш якісного факторного аналізу слід звернутися до методу інтегрування, так як він дозволяє врахувати вплив різних факторів одночасно і розглядати їх у комплексі. В свою чергу, для більшої зрозумілості слід звернутися до індексного методу, так як він дозволяє стандартизувати порівняння між періодами, що зробить їх простішими для сприйняття. Якщо ж важлива простота та швидкість розрахунків, то найкращим вибором буде метод ланцюгових підстановок та абсолютних різниць. Названі методи не потребують жодних складних перетворень чи обчислень. Тож, вибір методу проведення факторного аналізу залежить від поставлених цілей і повинен обиратися індивідуально для певних обставин.

Таким чином, в умовах сьогодення, коли більшість підприємств перебувають в складній економічній ситуації, факторний аналіз може мати значний вплив у формуванні прибутку підприємства. Підприємства вимушені шукати методи зниження витрат та підвищення доходів, та фактори, які впливають на це. Шляхом ідентифікації цих факторів можна приймати якісно обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на оптимізацію виробничих процесів, зниження витрат та підвищення ефективності. Підприємство може реагувати на зміни у факторах, що впливають на прибуток, шляхом адаптації стратегій управління, маркетингу та фінансів. Такий аналіз допоможе підвищити фінансову стійкість підприємства, адаптуватися до змін у конкурентному середовищі та забезпечити стабільність та успішність у мінливому середовищі ринкової економіки.

Список літератури:

1. Лобачева І. Ф., Коцюбинська К. А., Василенко Ю. В. Аналіз факторів, що впливають на прибуток підприємства. Економічні науки 10/Економіка підприємства [Електронний ресурс], - Режим доступу: https://www.rusnauka.com/11_EISN_2011/Economics/10_85046.doc.htm
2. Склярук І. Теоретичні аспекти факторного аналізу прибутку [Електронний ресурс], - Режим доступу: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/130_22.pdf

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНІ

Кредиторська заборгованість – це позичені підприємством в інших юридичних і фізичних осіб грошові кошти, оцінені в гривнях, щодо яких у підприємства існують зобов'язання погашення у певний строк.[3]

Кредиторська заборгованість є важливим показником фінансового стану будь-якого підприємства і вимагає системного та комплексного підходу до управління. Перш за все, варто зазначити, що кредиторська заборгованість складається з обов'язкових платежів перед постачальниками, кредиторами, державними органами тощо. Це включає в себе оплату товарів, послуг, податків, кредитів та інших зобов'язань. Ефективне управління кредиторською заборгованістю дозволяє підприємству зберігати свою фінансову стійкість, уникати простроченої заборгованості та збільшувати довіру з боку бізнес-партнерів. [2]

Таблиця 1 - Переваги та недоліки формування кредиторської заборгованості підприємства[3]

Напрямок впливу	Кредиторська заборгованість
Позитивний вплив на діяльність підприємства	– додаткове фінансування оборотних коштів і нарощування економічного потенціалу; – здобуття додаткового прибутку; – зниження витрат на залучення капіталу; – зниження ризику втрат від інфляції та ін.
Негативний вплив на діяльність підприємства	– підвищення розміру зобов'язань; – виникнення втрат від недоотримання знижок на продукцію, товари, послуги, що купуються; – виникнення ризику втрати платоспроможності і фінансової стійкості та ін.

В останні роки спостерігається зростання обсягів кредиторської заборгованості на підприємствах, що зумовлює зменшення їх платоспроможності. Залучення позикових засобів в основному спрямоване на погашення зобов'язань перед іншими кредиторами. Кредиторська заборгованість є тимчасово притягненими суб'єктом у власне користування грошовими коштами, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі. Розрізняють нормальну і прострочену кредиторську заборгованість. Нормальна виникає в межах діючих термінів її оплати. Заборгованість, не погашена з настанням термінів оплати, є простроченою. [1]

При розумному управлінні кредитними ресурсами кредиторська заборгованість може стати додатковим та відносно дешевим джерелом залучення ресурсів. Важливим напрямом управління кредиторською заборгованістю є визначення джерел погашення короткострокових фінансових зобов'язань підприємства. При цьому здійснюється порівняння величини погашення

короткострокових зобов'язань із сумою виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Наступним напрямом є визначення ефективності використання в обороті підприємства залучених та позикових коштів. Таким чином, ефективність управління кредиторською заборгованістю характеризується правильністю вибору форми заборгованості з метою мінімізації відсоткових виплат на покупку матеріальних цінностей, встановленням найбільш зручної форми банківського чи комерційного кредиту та його строку, недопущенням утворення простроченої заборгованості. [3]

Управління кредиторською заборгованістю передбачає застосування організацією найбільш підходящих і вигідних форм і термінів розрахунків із контрагентами, й у найзагальнішому вигляді зводиться для збереження фінансової стабільності фірми за незначного зниження дефіциту оборотних засобів. [3]

Контроль за станом кредиторської заборгованості є необхідною передумовою стійкого фінансового стану підприємства, адже перш ніж надати кредит або здійснити фінансові вкладення, з особливою ретельністю аналізують бухгалтерську звітність клієнтів, у тому числі і їхні боргові зобов'язання. Багато банків та інвестиційні компанії мають у своєму штаті фінансових і кредитних аналітиків або користуються послугами сторонніх фахівців. [3]

Для досягнення успішного управління кредиторською заборгованістю підприємство може використовувати різноманітні стратегії та інструменти. Ось деякі з них включають:

Оптимізація умов оплати - перегляд умов оплати з постачальниками та спрощення процесу розрахунків може допомогти знизити кредиторську заборгованість.

Управління оборотними коштами - ефективно управління оборотними коштами дозволяє підтримувати оптимальний рівень ліквідності, що в свою чергу впливає на здатність погашення заборгованості вчасно.

Перегляд процесів закупівель - вдосконалення процесів закупівель може сприяти ефективнішому управлінню запасами та зниженню кредиторської заборгованості.

Автоматизація фінансових процесів - використання сучасних фінансових систем автоматизації може полегшити облік та контроль за кредиторською заборгованістю.

Взаємодія з кредиторами - важливо підтримувати відкритий діалог з кредиторами щодо умов платежів та можливостей врегулювання заборгованості. [5]

Українські підприємства мають можливість використовувати ці стратегії та інструменти для ефективного управління кредиторською заборгованістю. Проте важливо пам'ятати, що кожне підприємство має свої унікальні особливості та потреби, тому важливо враховувати конкретну ситуацію при виборі стратегій управління заборгованістю. [2]

На завершення, хочу нагадати про важливість постійного моніторингу фінансового стану підприємства та своєчасного реагування на зміни. Тільки такий підхід до управління кредиторською заборгованістю дозволить підприємству забезпечити стабільність та успішний розвиток.

Список літератури:

1. Балабанова І.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2018.
2. Карпов О.Г. Фінансовий менеджмент підприємства: Навч. посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2020.
3. Пшінський В.М. Управління оборотними активами та пасивами підприємства. - К.: КНЕУ, 2019.
4. Шевченко О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2022.
5. Галушко Л.М. Фінансове планування підприємства: Теорія і практика. - К.: Центр учбової літератури, 2021.

*Феленко В. П., ст. гр. 072-20-1
науковий керівник: д.е.н., проф. каф. ЕАФ Єрмошкіна О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу та фінансів*

ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ: ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

Тема "Фінансові технології та інструменти для відновлення та розвитку після війни: формування капіталу та ефективне управління" є актуальною, оскільки після воєнного конфлікту багато підприємств потребують фінансової підтримки та управління, щоб знову стати успішними.

Метою цього дослідження є вивчення того, як фінансові технології можуть допомогти в цьому процесі.

Основний матеріал роботи включає розгляд цифрових платіжних систем, блокчейну та інших інноваційних інструментів, які допомагають у поверненні капіталу та ефективному управлінні ресурсами підприємств.

Коли післявоєнні підприємства стикаються з проблемою постконфліктної реконструкції та розвитку, фінансові технології та інструменти стають невід'ємною частиною стратегії відновлення. Після воєнного конфлікту вирішальним є забезпечення потоків капіталу та ефективного управління, які є ключовими елементами успішної реконструкції та зростання. Обмежена банківська інфраструктура та низький рівень ліквідності створюють серйозні виклики для підприємств у післявоєнних умовах. У таких обставинах використання сучасних фінансових технологій стає необхідністю, щоб забезпечити необхідні фінансові ресурси та підтримку для подальшого розвитку та відновлення бізнесу.

По-перше, використання фінансових технологій, таких як цифрові платіжні системи та електронні гроші, може сприяти відновленню потоків капіталу та ліквідності, забезпечуючи миттєві та безпечні транзакції. Це особливо важливо в післявоєнних умовах, коли інфраструктура зруйнована, а традиційні фінансові інструменти, такі як банківські кредити, обмежені або недоступні. Крім того, цифрові валюти (наприклад, біткойн) і мобільні гроші уможливають безперешкодні транскордонні платежі та полегшують доступ до фінансових послуг у районах, де банківська інфраструктура скомпрометована.[1]

По-друге, впровадження фінансової аналітики та аналізу великих даних за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення може допомогти компаніям ефективно управляти капіталом і прогнозувати майбутні тенденції. Таким чином, вони можуть точніше розподіляти капітал, виявляти потенційні ризики (наприклад, коливання валютних курсів або цін на товари) та знаходити нові інвестиційні можливості.

Іншим важливим аспектом є використання краудфіндингових платформ та цифрових інвестиційних інструментів для залучення та збору коштів від широкого кола інвесторів та швидкого для продовження виробництва або запуску нових проектів. Альтернативні джерела

фінансування включають державно-приватні партнерства для інвестицій у відновлення інфраструктури, гранти (наприклад, від Світового банку та ООН), а також міжнародну допомогу для підтримки МСП у постраждалих районах. [2]

Використання технології блокчейн для управління фінансовими процесами та бухгалтерського обліку може забезпечити високий рівень безпеки та прозорості фінансових операцій, що є важливим фактором відновлення довіри після війни або збройного конфлікту. Загалом, впровадження цифрових систем аудиту, моніторингу грошових потоків та дотримання Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) сприяють підвищенню прозорості та довіри інвесторів. [3]. Отже, цифрова трансформація фінансових процесів, таких як автоматизація банківських операцій, бухгалтерського обліку та управління активами, підвищує ефективність, знижує операційні витрати та оптимізує використання капіталу.

Україна, яка стала свідком військового конфлікту та окупації частини своєї території, зазнала серйозних викликів у відновленні своєї економіки та підтримці підприємств. Воєнний стан, введений у деяких регіонах, створив додаткові перешкоди для економічного відновлення. Українські підприємства, особливо ті, що знаходяться в зоні конфлікту, потребують не тільки фінансової підтримки, але і доступу до інноваційних фінансових інструментів для забезпечення своєї ліквідності та розвитку. Зокрема, використання цифрових платіжних систем та електронних грошей може стати важливим кроком для забезпечення миттєвих та безпечних фінансових транзакцій, навіть у зоні конфлікту. [4]. Крім того, впровадження фінансової аналітики та аналізу великих даних допомагає українським компаніям ефективно управляти капіталом, передбачати ризики та знаходити нові можливості для інвестицій у відновлення та розвиток. Залучення інвестицій через краудфандингові платформи та альтернативні джерела фінансування може також стати важливим джерелом підтримки для українських підприємств.

Україна також активно працює над цифровою трансформацією свого фінансового сектору, що сприятиме підвищенню ефективності та доступності фінансових послуг для підприємств. Разом з традиційними фінансовими інструментами, використання сучасних фінансових технологій стає ключовим для успішного відновлення та розвитку української економіки після військового конфлікту. [5]

Таким чином, фінансові технології та сучасні фінансові інструменти відіграють важливу роль у відновленні та розвитку повоєнних підприємств. Вони можуть забезпечити гнучкість, ефективність та доступ до різноманітних джерел фінансування, які необхідні бізнесу для процвітання в складних умовах післявоєнної відбудови та економічного зростання.

Список літератури:

1. Хассан Ф. та ін. (2019). "The Role of Digital Financial Services in Post-Conflict Reconstruction and Development".
2. Лі С. та ін. (2021). "Crowdfunding and Digital Investment Instruments in Post-Conflict Reconstruction".
3. Чжан М. та ін. (2022). "Blockchain Technology for Post-Conflict Financial Reconstruction".
4. Лі Ю. та ін. (2023). "Digital Transformation in Post-Conflict Financial Systems".
5. Петрова Н. та ін. (2021). "Challenges of Economic Reconstruction in Post-Conflict Ukraine".

ПРОБЛЕМИ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

На сьогодні існує доволі вагомий вплив кредитування на фінансові результати та діяльність банків. Причиною є те, що у структурі активних операцій найбільшу частку займають саме кредитні операції, що робить їх основним напрямком діяльності комерційних банків. Проаналізувавши суть, значення та функції кредиту можна зробити висновок, що кредит – відносина, які виникають між фізичними та юридичними особами під час перерозподілу грошових коштів між позичальником і кредитором за умови строковості та повернення.

Провівши аналіз діяльності АТ КБ «ПриватБанк» можна зробити висновок, що банк є універсальним, та може здійснювати свою діяльність як на території України, так і за її межами, також варто виокремити те, що основною клієнтурою банку є активні користувачі кредитних карток. Банк здійснює кредитування як фізичних, так і юридичних осіб, надаючи широкий вибір кредитних послуг.

З початком введення воєнного стану, «ПриватБанком» було змінено кредитну політику та внесено зміни у кредитні програми, що забезпечило значне покращення роботи банку, призупинила відтік клієнтів, надавши пільги клієнтам, зокрема, це стосується кредитних канікул, реструктуризації кредитних договорів. Також було збільшено резерви під очікувані кредитні ризики, для того, щоб попередити небажані збитки, зважаючи на загальне збільшення рівня непрацюючих кредитів. Національний банк України пом'якшив ряд нормативів у роботі комерційних банків, що сприяло стабілізації їх роботи, стимулюванню змінювати та покращувати власні бізнес-моделі, а також концентрації наявних ресурсів на користь кредитування пріоритетних для української економіки галузей, у тому числі за підтримки держави.

Проте, зважаючи на сьогоднішню ситуацію, вітчизняна банківська система й досі має ряд недоліків, які необхідно виправити для підвищення конкурентоспроможності банківського сектору на міжнародному ринку, а також для зміцнення української економіки.

Зокрема, серед основних проблем, які потребують вирішення, але які не стосуються воєнних дій, варто виділити: підвищення облікової ставки для надання кредиту, збільшення частки непрацюючих кредитів, довгий процес для отримання позики, тощо.

Так само важливим є кредитування інноваційних та новостворених підприємств, зменшення облікових ставок, для того, щоб зробити кредити більш доступними, розширювати кредитний портфель та підвищити їх ефективність, постійно удосконалювати нормативно-правове забезпечення діяльності комерційних банків, а саме розширення понятійного апарату вітчизняного законодавства. Не менш важливим, є запозичення досвіду розвинених країн, зокрема це стосується регулятивних та інституційних норм, а також захисту прав споживачів, відмиванню коштів, тощо.

Необхідність кредитування обумовлена також комерційною організацією управління умовах ринку, коли для кожного підприємства в умовах кругообігу капіталу виникає додаткова потреба у коштах. За допомогою кредитного механізму підприємства одержують кошти, необхідні їм для нормальної роботи.

Таким чином, кредитування є суттєвим джерелом інвестицій, сприяє безперервності та прискоренню відтворювального процесу, зміцненню економічного потенціалу суб'єктів

господарювання та здатне зайняти основне місце в сукупності банківських операцій, що приносять дохід.

Виділимо деякі напрямки, в яких проявляється вплив кредиту на економічне зростання країни:

1) перерозподіл матеріальних ресурсів на користь розвитку виробництва та реалізації продукції за допомогою операцій з надання позичок та залучення коштів юридичних та фізичних осіб;

2) вплив на безперервність процесів відтворення шляхом надання позичок, які забезпечують усунення затримок у таких процесах;

3) участь у розширенні виробництва, у тому числі за допомогою видачі позикових коштів на збільшення основних фондів, виконання лізингових операцій тощо;

4) економічне використання позичальниками як власних, так і позикових коштів, чому значною мірою сприяють процеси надання позикових коштів, і навіть стягування плати за користування позиковими ресурсами;

5) прискорення отримання споживачами товарів, послуг та житла (за рахунок надання позикових коштів);

6) регулювання випуску в обіг та вилучення з обігу готівки на основі застосування кредиту та забезпечення безготівкового грошового обігу платіжними коштами.

Кредит відіграє велику роль у задоволенні тимчасової потреби у засобах, обумовленої сезонністю виробництва та реалізації певних видів продукції. Використання позикових коштів дозволяє утворити сезонні запаси та проводити сезонні витрати підприємствами та організаціями сезонних галузей господарства. У цьому випадку важливо створити сприятливі умови не тільки для успішної роботи підприємств і організацій сезонних галузей економіки, а й для ефективного використання ресурсів, оскільки ці підприємства і організації можуть здійснювати свою діяльність при мінімальному розмірі власних коштів, а також за рахунок зменшення резервів, у тому числі їх грошової частини.

Разом з цим, завдяки перерозподілу коштів між різними позичальниками створюється можливість скорочення сукупного обсягу коштів, наданих позичальникам. Необхідною передумовою надання позикових коштів задоволення сезонних потреб є те, що обсяг потреби у коштах обумовлений дійсно сезонними чинниками. Це суттєво, оскільки недотримання такої вимоги може призвести до надмірного надання позикових коштів та несвоєчасного їх повернення

Банківська система є однією із найважливіших складових вітчизняної економіки, а особливо на період воєнного стану та у післявоєнному відновленні. Саме тому підтримка банківського сектору та сприяння його розвитку для Національного банку України та уряду є пріоритетом.

Список літератури:

1. Особливості аналізу фінансових результатів комерційного банку в умовах воєнного стану Режим доступу: <https://japfd.donnu.edu.ua/article/view/13828>
2. Кредитування економіки під час війни як двигун для повоєнної відбудови. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3452500-kredituvanna-ekonomiki-pid-cas-vijni-ak-dvigun-dla-povoennoi-vidbudovi.html>
3. Проблеми ринку кредитування України в умовах воєнного стану. Режим доступу: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/276675>

УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Податкова безпека є комплексним поняттям, яке визначається як стан захищеності фінансово-господарської системи, включаючи підприємства, від ризиків і загроз, пов'язаних із податковою діяльністю. Це стосується як самого підприємства, так і держави в цілому.

Фактори, які впливають на податкову безпеку підприємства, можуть бути різноманітними і охоплюють різні аспекти фінансово-економічної діяльності, проте можна виділити наступні:

1. Економічна та фінансова стабільність: стан економіки та фінансова стабільність країни можуть суттєво впливати на податкову політику та регулювання. Нестабільність може призвести до змін у податковому законодавстві, що в свою чергу впливає на підприємства.

2. Зміни в податковому законодавстві: часті зміни в податковому законодавстві можуть створювати нестабільність та ризики для підприємства. Важливо бути завчасно інформованим та адаптувати податкову стратегію до нових правил та вимог.

3. Глобалізація та міжнародна податкова конкуренція: умови глобального ринку можуть впливати на податкові обов'язки підприємства. Міжнародна конкуренція може стимулювати зміни в податковому законодавстві для приваблення іноземних інвестицій.

4. Рівень корупції та ефективність податкових органів: корупція та неефективна робота податкових органів можуть створювати невизначеність та ризики для підприємства. Високий рівень корупції може призводити до непрозорості в податкових процесах.

5. Технологічні та інноваційні зміни: зміни в технологіях та інноваціях можуть впливати на бізнес-моделі підприємств і, відповідно, на їхню податкову стратегію. Важливо враховувати ці зміни при плануванні податкових обов'язків.

6. Політична стабільність та правова система: політичні та правові фактори також можуть впливати на податкову безпеку. Політичні нестабільності та непередбачуваність можуть призвести до змін у податковому законодавстві та негативно впливати на бізнес-середовище.

7. Податкові пільги та стимули: наявність податкових пільг та стимулів може значно впливати на податкову стратегію підприємства. Розуміння і використання цих можливостей може допомогти зменшити податкове навантаження.

8. Конкуренція та ринкові умови: рівень конкуренції та ринкові умови можуть впливати на цінову політику підприємства та, відповідно, на його податкові обов'язки.

Аналіз податкових ризиків є критично важливим етапом управління податковою безпекою підприємства, оскільки дозволяє визначити та ефективно управляти можливими загрозами для фінансової стабільності та легальності податкових зобов'язань. Одним із основних ризиків є помилки у податковому обліку, які можуть виникати внаслідок неправильного класифікування транзакцій, невірною застосування податкових ставок або неправильного облікового ведення. Підприємства повинні регулярно проводити аудит свого внутрішнього податкового обліку для виявлення та виправлення можливих помилок. Ще одним важливим ризиком є невідповідність податковому законодавству, яка може виникнути внаслідок змін у законодавстві або неправильного тлумачення податкових правил. Податкові аудити представляють інший серйозний ризик, оскільки невідповідність податкової звітності може призвести до санкцій та штрафів. Брак ефективного внутрішнього контролю є ще однією загрозою, яка може призвести до невчасного виявлення та управління податковими ризиками. Впровадження систем внутрішнього контролю, таких як регулярні аудити та перевірки, допомагає підтримувати високий рівень контролю над податковими питаннями. Недостатнє використання податкових

пільг та стимулів є ще однією областю ризику, яка може призвести до збільшених податкових обов'язків. Аналіз податкових пільг та їхнє використання для оптимізації податкового навантаження допомагає зменшити цей ризик.

Забезпечення податкової безпеки включає в себе використання різних методів та інструментів, спрямованих на запобігання податковим ризикам та забезпечення відповідності податковим вимогам. Розглянемо, як внутрішні контрольні процедури використовуються як метод та інструмент забезпечення податкової безпеки:

Аудит внутрішнього податкового обліку: внутрішні контрольні процедури включають проведення систематичних аудитів внутрішнього податкового обліку. Цей аудит дозволяє перевірити правильність та повноту облікових записів, класифікацію транзакцій та відповідність їхнього обліку податковим вимогам.

Сегрегація обов'язків: важливою складовою внутрішніх контрольних процедур є сегрегація обов'язків, що передбачає розділення функцій між працівниками. Це допомагає запобігти конфліктам інтересів та забезпечує надійність облікових даних.

Контроль за рухом грошових коштів: внутрішні контрольні процедури включають ефективний контроль за рухом грошових коштів. Це передбачає ретельний облік та перевірку операцій, що забезпечує відповідність податковим нормам та уникнення можливих втрат чи невідповідностей.

Використання інформаційних технологій (ІТ) у податковому управлінні є також важливим методом та інструментом забезпечення податкової безпеки підприємства. Сучасні технології допомагають автоматизувати та оптимізувати податкові процеси, забезпечуючи ефективність, точність та високий рівень відповідності податковим вимогам. Розглянемо, як використання ІТ є методом та інструментом для забезпечення податкової безпеки:

Електронний облік та звітність: використання спеціалізованих програм для електронного обліку і звітності дозволяють точно та ефективно вести облік фінансових та податкових операцій, а також швидко генерувати відповідні податкові звіти, дотримуючись встановлених стандартів.

Електронні платіжні системи: використання електронних платіжних систем дозволяє підприємствам автоматизувати оплату податків та інших фінансових зобов'язань. Це забезпечує точність та швидкість фінансових операцій, сприяючи своєчасному виконанню податкових зобов'язань. Аналітичні інструменти та бізнес-інтелект: використання таких інструментів дозволяє підприємствам проводити детальний аналіз фінансових та податкових даних. Це сприяє виявленню тенденцій, ідентифікації можливих ризиків та прийняттю інформованих управлінських рішень.

Управління податковою безпекою підприємства є невід'ємною складовою його фінансового здоров'я та стійкості на ринку. Адаптивність до змін в законодавстві, постійне вдосконалення контрольних механізмів та інвестиції у навчання персоналу дозволять підприємству успішно маневрувати в умовах податкового середовища.

Список літератури:

1. Крамаренко К. М., Сахно І. В., Електоре наукове фахове видання «Ефективна економіка», «Податкова безпека в управлінні фінансовою безпекою держави», УДК 336.225, DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.52
2. Вікторія Анатоліївна, Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави. Харків, 2018, «Фактори, що впливають на економічну безпеку підприємства» УДК 399.9, електронний доступ - https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/30_11_2018/pdf/140.pdf
3. Голиков С. С., Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство «Перспективи розвитку податкової безпеки як складника фінансової безпеки України», УДК 336.22, електронний доступ - http://www.visnyk-ekonom.uzhnu.uz.ua/archive/14_1_2017ua/14.pdf
4. Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б., Бухгалтерський облік, аналіз та аудит, «Податкові ризики як елемент податкової політики підприємств» Випуск 67. 2022 УДК 338.2 (005.2) DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct67-40>
5. Іващенко Г. А., «Забезпечення податкової безпеки», Електоре наукове фахове видання «Ефективна економіка», УДК: 330.3:338.4:745, DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.54.

Шаповал Т. О., ст. гр.072-21-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Штефан Н. М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу та фінансів

ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СФЕРІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Штучний інтелект (ШІ) стрімко розвивається, проникаючи в усі аспекти життя, і сфера фінансових послуг не стала винятком. Впровадження ШІ-технологій несе в собі значні можливості для банків, страхових компаній, інвестиційних фондів та інших фінансових установ, трансформуючи їхню роботу та надаючи нові конкурентні переваги. Штучний інтелект (ШІ) стрімко інтегрується у сферу фінансових послуг, трансформуючи роботу банків, страхових компаній, інвестиційних фондів та інших фінансових установ. Ось детальний опис основних напрямків використання ШІ у цій галузі:

Автоматизація: обробка платежів (ШІ-алгоритми автоматизують рутинні завдання з обробки платежів, такі як ведення рахунків, перекази, списання коштів, що економить час та ресурси.); ведення бухгалтерського обліку (ШІ автоматизує бухгалтерські процеси, такі як ведення журналів, складання звітів, аналіз даних, що значно спрощує роботу бухгалтерів.); перевірка кредитної історії (ШІ-системи аналізують кредитні звіти, оцінюють ризики та приймають рішення щодо кредитування, роблячи процес швидшим та більш об'єктивним); обслуговування клієнтів (чат-боти з ШІ надають цілодобову підтримку клієнтів, відповідають на запитання, вирішують проблеми, що покращує доступність та якість обслуговування.).

Персоналізація: рекомендації продуктів (ШІ аналізує дані про клієнтів, їхні вподобання та поведінку, щоб пропонувати персоналізовані продукти та послуги, такі як кредитні картки, інвестиційні портфелі, страхування, що відповідають їхнім потребам.); персоналізовані консультації (чат-боти та віртуальні помічники надають персоналізовані консультації з фінансових питань, допомагаючи клієнтам приймати кращі фінансові рішення.); персоналізований маркетинг (ШІ використовується для створення персоналізованих маркетингових кампаній, що ґрунтуються на інтересах та поведінці клієнтів, підвищуючи їхню зацікавленість та конверсію.).

Покращення прийняття рішень: аналіз даних (ШІ аналізує великі обсяги даних про ринки, клієнтів, транзакції, щоб виявляти закономірності, прогнозувати ризики та тенденції, допомагаючи приймати кращі бізнес-рішення.); оцінка ризиків (ШІ-алгоритми оцінюють кредитні ризики, ризики інвестування, ризики шахрайства, надаючи банкам та іншим фінансовим установам кращу оцінку потенційних втрат.) прогнозування цін (ШІ використовується для прогнозування цін на акції, валюти, товари, що допомагає інвесторам приймати кращі рішення щодо купівлі/продажу активів.).

Боротьба з шахрайством: виявлення шахрайських транзакцій (ШІ-алгоритми аналізують транзакції в режимі реального часу, щоб виявляти шахрайські дії, такі як використання викрадених карток, відмивання грошей, фішингові атаки.); прогнозування шахрайства (ШІ використовується для прогнозування потенційних шахрайських дій, ґрунтуючись на історичних

даних та поведінці клієнтів, що допомагає запобігти шахрайству до його виникнення.); розслідування шахрайства (ШІ використовується для аналізу даних про шахрайство, виявлення зв'язків та ідентифікації шахраїв, що допомагає правоохоронним органам розслідувати та притягувати до відповідальності зловмисників.)[1].

Впровадження штучного інтелекту (ШІ) у сферу фінансових послуг несе в собі низку значних переваг, трансформуючи роботу банків, страхових компаній, інвестиційних фондів та інших фінансових установ. Ось детальний опис ключових переваг. Зниження витрат (втоматизація рутинних завдань та оптимізація процесів значно економлять витрати на персонал та операційні витрати.); підвищення ефективності (ШІ прискорює обробку даних, прийняття рішень та виконання транзакцій, що веде до кращої продуктивності та економії часу.); покращення обслуговування клієнтів (персоналізований підхід, цілодобова підтримка та якісні консультації завдяки ШІ-системам підвищують лояльність та задоволеність клієнтів.); зниження ризиків (кращий аналіз даних та прогнозування ризиків допомагають мінімізувати фінансові втрати та приймати більш обґрунтовані рішення.[2]

Впровадження штучного інтелекту (ШІ) у сферу фінансових послуг, хоча й несе в собі значні переваги, також пов'язане з низкою ризиків, які потребують ретельного аналізу та вжиття заходів для їхнього мінімізації. Ось детальний опис ключових ризиків. безробіття (Автоматизація може призвести до скорочення робочих місць у деяких сферах фінансового сектору.); етичні питання (упередженість алгоритмів ШІ, дискримінація та порушення конфіденційності даних становлять етичні ризики, які потребують ретельного регулювання та контролю.); кібербезпека (ШІ-системи можуть стати мішенню для кібератак, що може призвести до витоку даних, фінансових втрат та репутаційних ризиків.[3]

Штучний інтелект володіє значним потенціалом для трансформації сфери фінансових послуг, пропонуючи низку переваг, таких як зниження витрат, підвищення ефективності, покращення обслуговування клієнтів та кращий контроль ризиків. Однак важливо усвідомлювати й ризики, пов'язані з ШІ, та вживати заходів для їхнього мінімізації. Відповідальне та прозоре впровадження ШІ-технологій з урахуванням етичних норм та кібербезпеки може стати ефективним рішенням цієї проблеми.

Список літератури:

1. Застосування ШІ на роботі та в побуті. Режим доступу: <https://www.softkey.ua/ua/useful/articles/zastosuvannya-shi-na-roboti-ta-v-pobuti/>
2. Forbes: Як ШІ трансформує фінансові послуги. Режим доступу : <https://forbes.ua/innovations/shi-dopomagae-vsiami-navit-shakhrayam-yak-shtuchniy-intelekt-stimulyuvav-aferi-na-8-mlrd-19092023-16102>
3. КІБЕРБЕЗПЕКА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ// Інформаційно-аналітичний дайджест №12. Режим доступу: https://eaf.nmu.org.ua/ua/naukova_diyalnist/Інформаційний_лист_конференції_2024.pdf

*Шинкарьук А. В., ст.гр 072-20з-1
науковий керівник: к.е.н., проф. каф. ЕАФ Соляник Л.Г.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ЗЕЛЕНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Воєнний стан в Україні поставив перед країною безпрецедентні виклики, включаючи економічні та екологічні проблеми. Зелене фінансування може стати одним з ключових інструментів у відновленні та переорієнтації економіки країни на сталий розвиток. Зелене фінансування включає інвестиції в проекти та технології, які сприяють екологічній сталості, зменшенню викидів вуглекислого газу та підтримці біорізноманіття. Це охоплює широкий спектр діяльностей, від відновлювальної енергетики до сталого сільського господарства та управління водними ресурсами.

Фінансові інструменти зеленого фінансування відіграють ключову роль у підтримці проектів, що сприяють сталому розвитку і зменшенню впливу на довкілля. Серед них, зелені облігації стоять на передньому краї, дозволяючи корпораціям та урядам залучати капітал для фінансування ініціатив, від енергоефективності до чистих транспортних систем. Ці цінні папери видаються з обіцянкою використання отриманих коштів на екологічно чисті проекти і часто мають податкові пільги, що робить їх привабливими для інвесторів. Кліматичні гранти, які надаються міжнародними організаціями та урядами, також формують значну частину зеленого фінансування, фінансуючи проекти з адаптації та пом'якшення наслідків кліматичних змін, зокрема, в розвиваючихся країнах. Екологічні кредити та лізинг дозволяють підприємствам впроваджувати сталі технології з меншими початковими інвестиціями, сприяючи ширшому впровадженню відновлюваної енергетики та енергоефективних рішень. Ці фінансові інструменти в сукупності формують фундамент для переходу економік на сталий шлях розвитку, особливо в умовах, що вимагають термінових дій щодо зміни клімату та екологічної кризи. Зелене фінансування в умовах воєнного стану [1].

Виклики зеленого фінансування в умовах воєнного стану в Україні є значними і многогранними. Перш за все, інфраструктурні руйнування, спричинені воєнними діями, вимагають великих капіталовкладень для відновлення енергетичних установок, водопостачання та інших критичних об'єктів. Це створює тиск на зелене фінансування, яке повинно конкурувати з більш традиційними напрямками вкладень у відновлення інфраструктури. Економічна нестабільність, яка супроводжує воєнний стан, ускладнює приваблення інвестицій, адже інвестори часто вагаються вкладати кошти в регіони з високим рівнем політичних та економічних ризиків. Крім того, логістичні проблеми, такі як перерви в ланцюгах поставок і збільшення вартості транспортування, значно ускладнюють впровадження зелених технологій, які часто вимагають складної інтеграції та великої кількості ресурсів для розгортання. Все це вимагає від урядів, міжнародних організацій, та приватного сектору знайти ефективні шляхи для адаптації зеленого фінансування до умов воєнного стану, що може включати розробку нових фінансових інструментів, більшу державну підтримку, та інноваційні підходи до залучення капіталу.

Можливості зеленого фінансування в умовах воєнного стану в Україні розкривають унікальні шляхи для сталого відновлення та розвитку країни. Величезний інтерес з боку міжнародних донорів, інвестиційних фондів та урядів інших країн до допомоги Україні створює сприятливе середовище для залучення коштів на зелені проекти. Така підтримка може стати каталізатором для швидкого впровадження відновлюваної енергетики, енергоефективних технологій та інших екологічних ініціатив, які не тільки допоможуть відновити пошкоджену інфраструктуру, але й зменшити залежність від викопного палива та знизити викиди CO₂. В умовах, коли традиційна енергетична інфраструктура постраждала, відновлювані джерела енергії можуть запропонувати більш гнучкі та стійкі рішення для забезпечення енергією. Крім того, воєнний стан актуалізує потребу в інноваційних рішеннях для водопостачання, утилізації відходів та захисту біорізноманіття, відкриваючи двері для зелених інвестицій у ці сфери. Враховуючи глобальний рух до сталого розвитку, Україна має всі шанси використати момент для переходу на зеленішу та більш стійку модель розвитку, що створить основу для довгострокового економічного зростання та збільшення якості життя населення [2].

Перш за все, необхідно створити сильну інституційну основу, яка б включала в себе ясні законодавчі та регулятивні рамки для зелених інвестицій. Уряд має прийняти відповідні закони, які б спростили процедуру реєстрації зелених проектів, забезпечили б податкові стимули для інвесторів, та встановили б чіткі критерії для класифікації зелених облігацій та інших фінансових інструментів.

Другий важливий аспект стратегії – технологічне оснащення. Україні потрібно інвестувати у впровадження сучасних, енергоефективних технологій, що можуть швидко масштабуватися та адаптуватися до місцевих умов. Особлива увага має бути приділена розвитку відновлювальної енергетики, такої як сонячна та вітрова, які можуть забезпечити децентралізоване енергопостачання в умовах постійних загроз інфраструктурі.

Третій елемент стратегії – активізація міжнародного співробітництва. Залучення міжнародних партнерів не тільки збільшує фінансові ресурси, але й сприяє передачі знань та досвіду. Україна може використовувати існуючі міжнародні фонди, такі як Зелений кліматичний фонд, та ініціативи ЄС зі сталого розвитку, для фінансування своїх зелених проектів.

Ці стратегічні кроки дозволять Україні не тільки відновити пошкоджену інфраструктуру, але й покласти надійний фундамент для сталого розвитку економіки в майбутньому, зменшивши екологічний вплив та покращивши якість життя населення. Такий підхід вимагає скоординованих зусиль усіх рівнів управління та активної участі приватного сектору, що разом формують сталу екологічну та економічну політику.

Список літератури:

1. Тверезовська, О., & Гриценко, Л. (2022). Роль зеленого проектного фінансування в економічному розвитку України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 6(47), 124–138. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3933>
2. Дзюбак К. М. Фінансові інструменти формування зеленої економіки.. *ModernEconomics*. 2023. № 39. С. 26-32. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V39\(2023\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V39(2023)-04).

*Яценко А. А., ст.гр. 072-20-2
науковий керівник: к.е.н., проф. каф. ЕАФ Соляник Л.Г.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВІТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ПРИНЦИПАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ

Банківська система працює в умовах стресу та невизначеності через початок військових дій в Україні в лютому 2022 року. Водночас банки продовжують свою роботу, намагаючись виконувати всі свої зобов'язання та дотримуватися нормативних вимог. Національний банк України активно підтримує стабільність банківської системи, впроваджуючи ряд нормативних актів, включаючи постанови НБУ про особливості підтримання ліквідності банків під час воєнного стану та про діяльність банківської системи в умовах війни. Також регулятор прийняв низку рішень, спрямованих на підтримку фінансової стабільності та регулювання фінансового сектора. Ці рішення включають обмеження операцій банків на валютному ринку, припинення відтоку іноземної валюти та встановлення лімітів на готівкові операції.

Структура банківського сектору України в умовах воєнного стану суттєво не змінилася. Станом на 1 травня 2022 року в Україні працювало 69 банків, у тому числі 4 державні, 16 банків іноземних банківських груп і 49 приватних банків. 14 банків є системно важливими. У відповідь на агресію росії в лютому 2022 року було ліквідовано два дочірні банки російських фінансових корпорацій з державним капіталом – АТ «Міжнародний резервний банк» і ПАТ «Промінвестбанк», які на початок 2022 року мали 2 % чистих активів вітчизняний банківський сектор [1]. На 3 березня 2022 року частка діючих відділень системно важливих банків у регіонах становила 55 % (2 761 відділення). На 1 квітня 2022 року частка діючих відділень системно важливих банків у регіонах становила вже 69 % (3 415 відділень). Наприкінці квітня 2022 року банки намагалися відновити роботу своїх відділень; системно важливі банки м. Києва, Сумської, Чернігівської, Київської областей активно розпочали роботу своїх мереж [1]. Після початку повномасштабної війни умови функціонування банківського сектора зазнали трансформацій.

На кінець березня чисті активи платоспроможних банків зменшилися на 2,2 %.

Найбільше скорочення спостерігалось за двома складовими активів: депозитними сертифікатами НБУ. Динаміка кредитних портфелів є незбалансованою, але в цілому зросла. За квартал чисті кредити підприємствам у гривні зросли на 4,8%, а кредити в іноземній валюті збільшилися на 2,2% у доларовому еквіваленті. Державні банки показали найшвидші темпи зростання кредитів, перевищуючи 10% у гривні протягом кварталу. Основний ріст кредитного портфеля припав на перші два місяці кварталу, тоді як у березні чисті кредити в гривні зменшилися на 0,6%, а в іноземній валюті — на 1,9%. Порівняно з відповідним періодом минулого року чистий кредитний портфель збільшився на 39,7 % у гривні та на 18,4 % в іноземній валюті (у доларах США). Найактивніше залучали кредити державні підприємства. Чисте роздрібне кредитування зросло на 5,8 % за перші два місяці року. Уряд також затвердив низку

програм, спрямованих на фінансову підтримку бізнесу через банківські кредити. Слід зазначити, що такі програми реалізують і приватні банки, зокрема: Розширена програма «5-7-9 %» – всі раніше створені підприємства, більшість бенефіціарів яких українці, можуть отримати до 60 млн грн під відсотки. ставка 0 %, яка після війни буде збільшена до 5 %. Інвестиційні кредити та кредити рефінансування надаються на термін до 5 років, фінансування оборотних коштів – до 3 років. Часткові державні гарантії для українських банків за кредитними портфелями МСП (до 80 % від загальної вартості). Компенсація процентних ставок за кредитами (тіло кредиту до 50 млн грн) для малого та середнього сільськогосподарського бізнесу (річний оборот до 20 млн. євро) на проведення посівної кампанії [2].

Готівка Кошти в НБУ та інших банках ДКО Депозитні сертифікати Корпоративні кредити Роздрібні кредити Інше 34 Цифровізація банків в умовах воєнного стану є дуже важливою, оскільки під час бойових дій має забезпечити звичну «довоєнну» функцію постійного доступу до банківських послуг для всіх груп клієнтів незалежно від їх місцезнаходження. Варто зазначити, що під час війни банки намагаються полегшити окремі операційні процеси для зручності своїх клієнтів. Одна з найпоширеніших проблем, з якою клієнти звертаються до банків з початку війни, — це закінчення терміну дії платіжної картки. Відповідно, багато українських банків автоматично продовжили термін дії платіжних карток. Отже, можна зробити висновок, що завдяки скоординованим зусиллям регулятора та банків, національна банківська система працює достатньо стабільно та забезпечує безперервне функціонування фінансових установ під час воєнного стану. Згідно з даними НБУ, втрати фінансового сектора в умовах воєнного стану є помірними. Незважаючи на військові ризики, банки мають досить високий рівень ліквідності, що дозволяє надалі безперервно здійснювати безготівкові розрахунки та інші зобов'язання. У майбутньому основним фактором негативного впливу на фінансовий стан банків буде кредитний ризик, який може суттєво знизити рівень банківського капіталу через втрати частини кредитного портфеля.

Список літератури:

1. Огляд банківського сектору НБУ. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogosektoru-traven-2022-roku> (дата звернення: 14.11.2022) 2
2. . Стан фінансового сектору України та заходи НБУ щодо забезпечення його безперебійної роботи в умовах воєнного стану (2022 р.). Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 14.11.2022).

Секція 3 Цифровізація публічних фінансів у забезпеченні сталого розвитку

*Харитонова Н. Г., ст. гр. 072-20-1
науковий керівник: ст. викл. каф. ЕАФ Горяча О.І
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИДАТКАМИ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ ЯК НАПРЯМОК ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ

Актуальним напрямом розбудови економіки країни є запровадження цифрових технологій, що сприяє підвищенню якості управління, формування цілей, трансформує підходи підприємств, установ і організацій у сфері виробництва товарів та надання послуг. Цифровізація публічних фінансів сприяє автоматизації фінансових процесів, підвищує ефективність, рівень прозорості і відкритості управління фінансовими ресурсами перед громадськістю. Зважаючи на це, доцільно зосередитись на дослідженню аспектів цифровізації управління доходами та витратами бюджетних установ як напрям підвищення ефективності системи управління і цільового використання фінансових ресурсів.

Фінанси бюджетних установ – це система економічних відносин, пов'язаних із формування, розподілом і використанням децентралізованих фондів грошових коштів, які надходять із бюджетів різних рівнів і позабюджетних джерел із метою реалізації управлінських повноважень і завдань, виконання функцій, спрямованих на задоволення суспільних потреб. Мета управління фінансами - сформувати фінансові ресурси для забезпечення діяльності бюджетної установи. Формування доходів і розподіл витрат бюджетної установи є частиною процесу управління фінансовими ресурсами бюджетної установи, що потребує цифровізації задля підвищення рівня його ефективності.

Першочергово, бюджетна установа є первинною ланкою бюджетної системи, яка бере участь в управлінні доходами і видатками певної частини бюджету. Бюджетна установа орієнтована на некомерційний характер діяльності у сфері виконання управлінської, соціально-культурної, освітньої, наукової або інших функцій. Для того, щоб ефективно управляти доходами й видатками бюджетна установа повинна діяти до бюджетних повноважень, установчих документів та нормативно-правової бази України. Окрім цього управління доходами і видатками ґрунтується на функціональних обов'язках бюджетної установи до впроваджуваної діяльності. Доходи і видатки бюджетної установи визначаються фінансово-планованим документом – кошторисом, який містить норми розподілу та перерозподілу доходів і видатків згідно визначеним бюджетним повноваженням.

Як визначає Шеліхевич О.М. «Процес надання послуг є новим найскладнішим видом діяльності бюджетних установ та супроводжується як витрачанням матеріальних і фінансових ресурсів – нарахуванням заробітної плати, придбанням і використанням основних засобів, запасів тощо, так і отриманням плати за надання цих послуг» [1]. Посилаючись на дане формулювання, є зрозумілим, що діяльність бюджетної установи завжди супроводжується процесом управління доходами і видатками та оцінюванням ефективності використання фінансових ресурсів за

допомогою відповідних показників.

Більш розгорнуто, доходи бюджетної установи – це надходження грошових коштів, отриманих за рахунок бюджетних надходжень, та отриманих з інших джерел для виконання затвердженого кошторису. Зокрема, вітчизняні дослідники розрізняють доходи за кошторисом по загальному і спеціальному фондах, що є доволі конструктивним баченням, враховуючи відмінність функціонального забезпечення фондів. Наприклад, доходи загального фонду стосується надходжень у вигляді бюджетних коштів на виконання основних функцій бюджетної установи. До складу спеціального фонду входять власні надходження (спеціальні кошти, кошти на виконання окремих доручень, інші власні надходження), субвенції, одержані з бюджетів іншого рівня, та інших доходів спеціального фонду [2].

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: «Доходи - збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власника)».

Управління бюджетною установою неможливо без видатків, пов'язаних із здійсненням основної діяльності та наданням нематеріальних послуг. Видатки бюджетної установи - це кошти, спрямовані на реалізацію програм і заходів, які фінансуються відповідними бюджетами. Видатки бюджетних установ також можна поділити на видатки загального та спеціального фондів. Видатки бюджетної установи здійснюється до наданих бюджетних асигнувань, які забезпечують функціонування за кодами економічної класифікації видатків та вони поділені на групи, підгрупи та статті. Зокрема в кошторисі видатки бюджетної установи поєднують із наданням кредитів (за вирахуванням погашень). Крім економічної класифікації видатків існує розподіл за функціональними, відомчими та програмними ознаками.

Відповідно до НП(с)БОДС 101: «Витрати - зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу шляхом його вилучення або розподілення власником)».

Таким чином, цифровізація процесів управління доходами і видатками бюджетної установи впливає на рівень ефективності її функціонування як учасника бюджетного процесу, тобто на реалізацію її прав та обов'язків згідно до бюджетних повноважень за рахунок фінансування з державного та місцевого бюджету. Крім того, рівень прозорості та публічності управління доходами і видатками бюджетної установи впливає на ефективність діяльності, що здійснюється до установчих документів (переліку платних послуг до функціональних повноважень бюджетної установи) шляхом надання відповідних послуг та сервісів у процесі господарської (виробничої) діяльності. Оптимізація видатків бюджетної установи постає пріоритетним напрямком цифровізації управління публічними фінансами.

Список літератури:

1. Шеліхевич О.М. Доходи і видатки бюджетних установ, як об'єкти бухгалтерського обліку» / О.М. Шеліхевич // Збірник наукових праць студентів кафедри обліку в державному секторі економіки та сфері послуг // Випуск 1, 2016 р. – С.1-3.
2. Кравченко О.В. Доходи і видатки бюджетних установ у вітчизняній та міжнародній практиці / О.В. Кравченко // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія Економічні науки - 2009 р. - № 4(50) - С. 67-70.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. - №1629

Секція 4 Розвиток крипто валют і блокчейн та майбутнє фінансових систем

Пелих О. С., здобувачка групи АФ-41Б

науковий керівник: к.е.н., доц.,

доцент кафедри банківського бізнесу та фінансових технологій Орехова К. В.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

ННІ «Каразінський банківський інститут»

КРИПТОВАЛЮТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ГЛОБАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ

На сучасному етапі розвитку світової економіки та фінансових ринків віртуальні валюти стали основною темою обговорення як серед фахівців, так і серед широкої громадськості. Як відомо, криптовалюти – це цифрові гроші, які засновані на технології блокчейн. У криптовалюти немає централізованого органу, який підтримує та керує їх вартість, таку роль виконують користувачі цифрових грошей через Інтернет. Блокчейн – це неперервний ланцюг блоків. Він характеризується тим, що інформація, яка закодована в ньому, зберігається на різних комп'ютерах, які не залежать один від одного. Стрімкий розвиток криптовалют пояснюється тим, що дана концепція є новітньою для ринку, оскільки такі операції неможливо ні контролювати, ні відслідковувати оскільки такі операції здійснюються виключно між двома користувачами. Вивчення ринку криптовалют та його регулювання як обчислювального та платіжного інструменту зменшить ризик втрати грошового потоку для існуючих установ і матиме позитивні наслідки для фінансової системи [1]. Незважаючи на військовий стан та її катастрофічні наслідки для нашої держави, особливо для економіки, останнім часом Україна впевнено демонструє прогрес у розвитку сфери віртуальних активів. Країна активно впроваджує цифровізацію практично в усіх сферах державного управління та бізнесу.

Правовий статус криптовалют в Україні ґрунтується на регулюванні ринку криптовалют. Закон України «Про віртуальні активи», прийнятий 17 лютого 2022 року, офіційно легалізував обіг біткойнів в Україні. Згідно з цим законом, криптовалюта офіційно визнана нематеріальним активом, який має власну цінність. Крім того, закон встановив, що цифрові активи є об'єктом цивільних прав. Це означає, що в Україні створюється відповідне правове середовище, яке дозволяє легально та офіційно функціонувати іноземним та українським криптовалютним біржам; банківським установам у національній юрисдикції відкривати рахунки для криптокомпаній; громадяни України потенційно можуть захистити свої інвестиції у віртуальні активи; держава сприятиме захисту власників криптовалют та забезпечуватиме правовий захист прав на віртуальні активи. Таким чином, Закон встановлює «правила гри та поведінки» для основних учасників ринку віртуальних активів – держави, постачальників послуг та інших учасників. Закон створює об'єктивну основу для формування в майбутньому цілісного ринку віртуальних активів в Україні. Тому прогресивне регулювання сфери віртуальних активів в Україні, а також гнучка система оподаткування потенційно можуть зацікавити іноземних інвесторів і позитивно вплинути на розвиток вітчизняних стартапів і національної цифрової економіки в цілому [2].

Банки є одними з перших учасників економічного процесу, на якого вплинула нова цифрова валюта. Сьогодні центральні банки та приватні банки багатьох різних країн уважно стежать за розвитком ринку криптовалют, головним чином обмінних курсів і транзакцій з біткойнами, і намагаються адаптуватися до нього або брати участь у його розвитку шляхом створення власних цифрових валют, подібних до національної валюти. Найбільші банки світу такі

як Barclays (UK), Credit Suisse (Switzerland), Canadian Imperial Bank of Commerce, HSBC, MUFG (Японія) і State Street (США) планують запускати нову форму валюти: технологія розподіленого реєстру використовуватиметься для миттєвих розрахунків і клірингу операцій з цінними паперами. Швейцарський банк UBS об'єднався з Clearmatics Technologies для створення нової криптовалюти під назвою Utility Settlement Coin.

Новітність та поширеність криптовалют привернула до себе увагу багатьох компаній та корпорацій, діяльність яких пов'язана з Інтернетом та високими технологіями. Криптовалюти функціонують на ринку як офіційні грошові системи і приймаються деякими компаніями як засіб платежу. Наприклад можна оплатити авіаквитки компанії Virgin або купити автомобіль у офіційних дилерів Jeep, університет Нікосії, найбільший приватний університет Кіпру, почав приймати плату за навчання в біткоінах [3]. Так звані цифрові активи мають ряд переваг, а саме: на оборот криптовалют не впливають банки чи державні органи, власники цифрових грошей застраховані від розкриття своєї конфіденційної інформації, оскільки немає посередників, транзакції відбуваються швидше ніж у банківській системі, всі транзакції з криптовалютами записуються в блокчейн, який є загальнодоступним реєстром, забезпечуючи тим самим прозорість. Тим не менш, криптовалюти також мають свої недоліки. Курс криптовалют, таких як біткоїн, може дуже швидко змінюватися, що робить їх вкрай нестабільними для інвестування. Такі різкі коливання можуть призвести до значних втрат для інвесторів та нестабільності ринку. Важливо зазначити, що багато криптовалютних ринків залишаються малорегульованими або нерегульованими взагалі. Це може створювати ризики для безпеки інвесторів, а також сприяти зловживанням та шахрайствам. На даний момент віртуальні валюти не приймаються до оплати за товари та послуги так само широко, як традиційні валюти, отже це обмежує їхню практичність і застосування в повсякденному житті. Недоліком є й те, що криптовалюти, які зберігаються в цифрових гаманцях або обмінниках, піддаються ризику кібератак та втрати злочинною діяльністю, тож недостатнє забезпечення та захист може призвести до втрати криптовалютних активів [4].

Отже, криптовалюти сьогодні визначають нові перспективи для глобальної економіки та фінансових ринків. Їхній вплив стає все більш помітним, забезпечуючи не лише нові можливості для інвестицій та фінансових операцій, але й викликаючи виклики та ризики. Розвиток криптовалют і блокчейн-технологій відображає технологічний прогрес та постійно змінює обличчя сучасної економіки. Проте, для того щоб максимізувати позитивний вплив криптовалют на глобальну економіку, необхідно уважно регулювати їхнє використання, вирішувати проблеми та враховувати недоліки, що виникають у процесі їх впровадження. Збалансований підхід до використання криптовалют може сприяти створенню більш стабільної, ефективної та інклюзивної економіки на міжнародному рівні.

Список літератури:

1. Гуменюк І. Л., Білик Т. Л. Вплив криптовалюти на міжнародні фінансові ринки. *Інклюзія і суспільство*. 2023. Випуск 1. С. 7-12.
2. Захарків В. Т. Регулювання ринку криптовалют: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 53. С. 1-7.
3. Забчук Г., Пащук І. Роль криптовалюти у розвитку економіки. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Випуск 3-4. С. 113-119.
4. Орехов М. О., Орехова Т. В. Цифрові валюти у світовій фінансовій системі: переваги, недоліки, ризики, регулювання. *Економіка і організація управління*. 2020. №4 (40). С. 27-42.

*Фетісов О. О., аспірант
науковий керівник: д-р екон. наук, проф. Засанський В.В.
Приватний вищий навчальний заклад
«ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»,
кафедра менеджменту та інноваційного провайдингу*

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Блокчейн - це надзвичайно інноваційна концепція, що створює фундаментальні зміни у світі технологій та фінансів. Він уособлює собою зростаючий список записів, відомих як блоки, які взаємодіють між собою з використанням криптографічних методів. Кожен блок утримує в собі не лише дані про проведені транзакції та час їх виконання, а й зв'язок з попереднім блоком у послідовності, завдяки надійному криптографічному хешу.

Описаний як "цифрова розподілена книга для транзакцій", блокчейн відзначається своєю бездоганною властивістю незмінності даних. Інформація, що занесена в цей механізм, недоступна для будь-яких модифікацій, забезпечуючи надійну і безпекову збереженість даних. Зберігаючи відкритий та розподілений характер, блокчейн дозволяє ефективно реєструвати операції між різними сторонами у надійний, довірчий та стійкий спосіб. [1, с. 12]

Згідно [2] виділимо ключові галузі застосування блокчейн-технологій для управління безпекою підприємства.

Payments. Платежі, здійснені через блокчейн, легко перевірити, оскільки в системі в будь-який момент є запис необхідної інформації. Блокчейн-транзакції також ефективні проти хакерів або будь-яких спроб фальсифікувати певний запис, оскільки зміни видно по всій мережі. Якщо дані в одному блоці будуть підроблені, це буде легко виявлено в усіх блоках. Перехресна перевірка інформації також сприятиме швидкому виявленню зловживань.. Блокчейн забезпечує відстеження всіх транзакцій і відстеження активів.

Smart contracts. Смарт-контракти також працюють так само, як і платежі та перекази, оскільки вони усувають потребу в веденні документації вручну. Розробка цифрових процесів для скорочення ручної передачі та зберігання документів підвищує безпеку та захищає, а також економить час і кошти, необхідні для створення ручних контрактів.

Digital identities. Управління цифровою ідентифікацією стає надзвичайно актуальним у сучасному світі, оскільки зростаюча кількість приватної інформації стає об'єктом постійного цілеспрямованого або навіть кримінального використання. Підприємства змушені збирати інформацію про своїх працівників, клієнтів та партнерів для ефективного ведення бізнесу. Однак, зі збільшенням обсягу цифрової інформації, зростає і загроза для її безпеки. Тому забезпечення захисту цих даних від несанкціонованого доступу та зловживання стає важливим завданням для підприємств у всіх галузях.

Це особливо важливо в контексті інноваційної економіки де особисті дані можуть бути збережені та оброблені в електронному форматі. Порушення безпеки цих даних може мати

серйозні наслідки, включаючи фінансові втрати, порушення конфіденційності та втрату довіри. Тому застосування надійних механізмів управління цифровою ідентифікацією стає пріоритетом для організацій у всіх галузях, що дозволить ефективно захищати цінну особисту інформацію та забезпечувати високий рівень конфіденційності для всіх зацікавлених сторін.

IoT (Internet of Things). Пристрої IoT (Інтернет речей) збирають дані з моніторів, датчиків, метадані, особисту інформацію та інші показники для аналізу. Застосування блокчейну в безпеці IoT (Інтернету речей) координує підключені пристрої та забезпечує їх функціонування як єдиної системи, покладаючи на кожен зацікавлену сторону відповідальність за захист конфіденційних даних. [3]

Big Data. (Великі дані). Робота з великими обсягами вимагає величезної обчислювальної потужності, яку неможливо отримати за допомогою централізованого рішення для зберігання. Однак, оскільки обчислення розподіляються між системами зберігання з іта обробкою даних середовищі блокчейн, будь-який великий обсяг даних може бути оброблений, навіть у звичайній мережі.

Supply Chain. Управління ланцюгом постачання включає багато процесів, які варіюються від постачання продукції до керування постачальниками та прогнозування попиту. Впровадження системи блокчейну допомагає підприємству отримати наскрізну видимість та прослідковуваність процесу поставок, а постійний аудит і дотримання вимог стають безперервними процесами.

Отже як висновок відзначимо, що в найближчому майбутньому блокчейн стане незамінною частиною широкого спектру промислових застосувань для ведення бізнесу, одночасно захищаючи всі конфіденційні дані. Очікуємо впровадження блокчейн-технологій у кібербезпеку підприємств, систему платежів, захищене керування цифровою ідентифікацією, відстеження активів, узгодження інформації, розумне відстеження.

Зважаючи на швидкі темпи розвитку та широкий спектр застосувань, передбачається, що блокчейн також знайде застосування у сферах медицини, логістики, нерухомості та голосування. Його безперервний розвиток і поширення сприятимуть створенню більш прозорих, безпечних та ефективних систем у різних галузях.

Список літератури:

1. Ibad Siddiqui, "What The Hell Is Blockchain And How Does It Works? (Simplified)" Medium, Coinmonks, 2018. 223 p.
2. <https://www.innominds.com/blog/practical-applications-of-blockchain-in-enterprise-security-management> (дата звернення: 04.03.2024).
3. D. Miller, "Blockchain and the Internet of Things in the industrialsector," IT professional, vol. 20, no. 3, pp. 15–18, May/June 2018

Секція 5 Сталий розвиток ринку праці: вплив технологій та інновацій

*Волков Б. Л. , ст. гр.072-20-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ТЕХНОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ: КЛЮЧ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Технологічні інновації відіграють важливу роль у сталому розвитку ринку праці в Україні. Вони є двигуном економічного зростання, сприяють створенню нових робочих місць і підвищують продуктивність праці.

Впровадження технологічних інновацій в Україні має потенціал забезпечити сталий розвиток ринку праці. Одним із ключових аспектів цього процесу є впровадження цифрових технологій, таких як штучний інтелект, аналітика даних, Інтернет речей та автоматизація процесів.

Ці технології можуть оптимізувати виробничі процеси в різних секторах економіки, від сільського господарства до інформаційних технологій, що призведе до підвищення продуктивності праці та зменшення витрат.

Розвиток технологій сприяє виникненню нових галузей та ринків, які потребують спеціалістів з новими навичками та компетенціями. Наприклад, індустрія штучного інтелекту вимагає фахівців з алгоритміки, машинного навчання та обробки даних, водночас створюючи тисячі нових вакансій. Розвиток цифрових платформ також збільшує попит на IT-фахівців та фахівців з кібербезпеки.

Україна має значний потенціал у сфері технологій та інновацій, особливо в контексті розробки програмного забезпечення, інформаційних технологій та IT-аутсорсингу. За відповідними заходами з підтримки та розвитку цього сектору, Україна може стати важливим гравцем на світовій арені технологічних інновацій і забезпечити сталий розвиток свого ринку праці. Для цього важливо інвестувати у освіту, підготовку кадрів та створення сприятливого клімату для розвитку інноваційного бізнесу.

У контексті сталого розвитку, інновації можуть бути застосовані для досягнення різноманітних цілей, таких як зменшення викидів шкідливих речовин, ефективне використання ресурсів, покращення якості освіти та охорони здоров'я, підтримка інклюзивного економічного зростання та боротьба з бідністю. Україна має значний потенціал у сфері інновацій, зокрема у високотехнологічних галузях, програмному забезпеченні, IT-технологіях та аграрному секторі. Залучення інвестицій у науково-технічний розвиток, розвиток національних програм підтримки інноваційного підприємництва та сприяння талановитих молодих вчених можуть сприяти подальшому зростанню інноваційного потенціалу країни.

Також варто зазначити, що Україна має сильну IT-індустрію, яка є однією з найбільш

динамічних галузей економіки країни. Українські IT-спеціалісти відомі своїми високими професійними навичками та здатністю працювати над високоскладними технологічними проектами.

Україна активно розвивається в галузі інновацій та відзначається значними досягненнями у цій сфері, які відображені у міжнародних рейтингах та оцінках. Зокрема, вона показала покращення в своїх позиціях у Глобальному інноваційному індексі (GII). У 2022 році Україна посіла 57-му позицію (у 2021 році - 49-ту) серед 132 країн. У 2023 році відбулося покращення, і Україна посіла 55-ту позицію. [1]

Україна входить до топ-50 країн світу за рівнем розвитку стартап-екосистеми. Це свідчить про високий рівень інноваційної активності в країні та великий потенціал для подальшого розвитку.

StartupBlink, світовий дослідницький центр, враховує 1000 міст і 100 країн у всьому світі, відстежуючи як імпульс, так і тенденції в екосистемі стартапів. [2]

Наразі ринок праці в Україні переживає значні зміни. Ці зміни пов'язані з війною, ризиками і загрозами, що виникають в сучасних умовах, а також з потребами в працівниках і навичках в умовах повоєнного розвитку.

В умовах повоєнного розвитку, потреби в працівниках і навичках також змінюються. Війна призвела до загибелі та поранення великої кількості людей працездатного віку. Крім того, багато українців виїхали за кордон, рятуючись від війни. З іншого боку, війна вимагає від України значних військових зусиль, що призвело до зростання попиту на військових спеціалістів і людей технічних професій.

Україна продовжує працювати над підвищенням своєї інноваційної активності та впровадженням нових технологій для досягнення сталого розвитку. Це включає розвиток стартап-екосистеми та покращення позицій у Глобальному інноваційному індексі (GII)1.

Технологічні інновації в Україні відіграють важливу роль у сталому розвитку ринку праці. Вони є рушійною силою суспільного прогресу та економічного зростання.

Щодо ринку праці в Україні, за останні роки спостерігається певне зростання інноваційної активності. Однак, рівень витрат на дослідження та розробки залишається одним з найнижчих в Європі.

Це підкреслює необхідність подальшого стимулювання інноваційної активності, зокрема через збільшення витрат на дослідження та розробки, а також через підтримку стартапів та інноваційних компаній.

Таким чином, технологічні інновації є ключем до сталого розвитку ринку праці в Україні. Вони сприяють економічному зростанню, створенню нових робочих місць і підвищенню продуктивності праці. Для досягнення цих цілей необхідно ефективно управління інноваціями, врахування вимог законодавства і стандартів з систем управління.

Список літератури:

1. “Глобальний інноваційний індекс (GII)”. Режим доступу: <https://www.wipo.int>
2. Відомості про стартап-екосистему України. Режим доступу: <https://www.startupblink.com>

*Козаревич С. В., аспірант 2-го року навчання
науковий керівник: д.е.н., доц. каф. МВіА Макурін А.А.
НТУ «Дніпровська політехніка,
кафедра міжнародних відносин і аудиту*

СТАЛИЙ РОЗВИТОК В ОСВІТІ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙ

На сучасному етапі розвитку людства прийнято вважати, що сталий розвиток дозволяє задовільнити потреби сучасного покоління без шкоди майбутньому планети. Проте на етапі розвитку людства вже зараз спостерігається використання такої кількості ресурсів, що для майбутніх поколінь треба 2,5 такої планети як наша Земля.

Рис. 1.1 Використання кількості ресурсів на планеті
Джерело: Узагальнено автором на основі [1].

Реалізація принципів сталого розвитку ґрунтується на умовах модернізації всіх галузей економіки, шляхом переходу до енергозберігаючих, ресурсоефективних та чистих технологій виробництва. Оскільки на порядку денному на XXI століття – програма зі сталого розвитку, що була схвалена під час зустрічі на вищому рівні на Конференції Організації Об’єднаних Націй з питань довкілля та подальшого розвитку (Ріо-де-Жанейро, Бразилія, 1992). На зустрічі були присутні глави і представники урядів 179 країн світу, які прийняли цей програмний документ та зобов’язання впровадити принципи сталого розвитку на рівні національної політики та законодавства. Які полягають в балансі між трьома чинниками цивілізаційного прогресу: соціальним, економічним та екологічним [2]. Ці цілі які були ухвалені та відображали розвиток тисячоліття замінили на цілі розвитку з 2015 – 2030 які нараховують 17 глобальних напрямів, яким відповідає 169 завдань. Процес визначення завдань цілей сталого розвитку та встановлення базового рівня для організації подальшого моніторингу започаткував національний дискурс щодо вимірювання суспільного прогресу у цілому та удосконалення системи національної статистики. Основні цілі сталого розвитку в Україні узагальнено на рисунку 1.2 враховуючи потребу до подій повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року.

Особливу увагу варто приділити цілі №9 яка полягає в інновації та інфраструктурі, оскільки інновації та інвестиції є рушійною силою змін в економічному розвитку та добробуті населення. Підвищенню рівня зайнятості населення у промисловості призведе до збільшенню частки у валовому внутрішньому продукті, враховуючи національні умови.

Необхідно активізувати впровадження наукових досліджень, модернізувати технологічну спроможність секторів промисловості у всіх регіонах, у тому числі шляхом сприяння розвитку інновацій та збільшення частки працівників науково-дослідної та дослідно-конструкторської сфери, а також шляхом залучення приватних інвестицій у науково-дослідну сферу країни. Модернізувати інфраструктуру та модифікувати промисловість, забезпечивши їх сталий розвиток, посилити ефективне використання ресурсів та екологічно безпечних технологій і

процесів виробництва є пріоритетним напрямом. Планувалось значно розширити можливості доступу до інформаційно-комунікаційних технологій та сприяти забезпеченню доступу до мережі інтернет за доступною ціною в Україні до 2025 року. Створення стійкої інфраструктури, сприяння інклюзивній і сталій індустріалізації та інноваціям (ціль сталого розвитку 9) наведена на рисунку 1.3. Реалізується ціль в 21 напрямку, на карті наведено зосередження по регіонам України станом на кінець 2023 року [3].

Не менш важливим чинником сталого розвитку є досягнення цілі № 4 яка пов'язана з якісною освітою. Оскільки будь який розвиток та інновації залежать від рівня, професіоналізму, компетентності робітників підприємства. Основою в реалізації цієї мети є гарантування отримання усіма, хто навчається, знань та навичок, необхідних для сприяння сталому розвитку, зокрема, шляхом проведення освітніх заходів щодо сталого розвитку, прав людини, гендерної рівності, сприяння культурному розвитку та відмові від насильства, правильного розуміння витрачання ресурсів.

Ціль № 11 полягає в досягненні збалансованості між сталим розвитком та споживанням ресурсів для розвитку міст, спільнот, регіонів й країн. Повний контроль та взаємодія яка ґрунтується на підтримці позитивних економічних, соціальних та екологічних змін та зв'язків між містами, передмістями та сільськими місцевостями. Основна задача – мінімізувати негативний екологічний вплив міст, приділяючи особливу увагу якості повітря і управлінню переробкою відходів.

Відповідальне споживання, економія ресурсів та бережливе виробництво є ціллю № 12 сталого розвитку. Необхідно забезпечити розробку та впровадження інструментів моніторингу впливу сталого розвитку на промислові регіони. Крім того, є необхідним забезпечити відповідний рівень загальної обізнаності усіх людей про сталий розвиток та відповідний спосіб життя. Варто заохочувати підприємства, особливо великі та транснаціональні корпорації, використовувати раціональні методи виробництва та висвітлювати їх впровадження у своїх регулярних звітах.

Сталий розвиток є найважливішою характеристикою промислових підприємств, що функціонують в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Якщо промислове підприємство стійко розвивається, то воно має ряд переваг перед іншими суб'єктами господарювання в залученні інвестицій, кредитів, впровадження результатів НТП, виборі контрагентів, підборі кваліфікованих кадрів. При цьому промислове підприємство не вступає в конфлікт з державою, суспільством і екосистемою, оскільки сплачує своєчасно і в повному обсязі податки, платежі, збори, виплачує гідну заробітну плату, дивіденди, здійснює природоохоронну та ресурсозберігаючу діяльність. Чим вище рівень стійкості промислового підприємства, тим воно більш незалежно від несподіваної зміни зовнішньої кон'юнктури і, отже, менше ризик банкрутства і повного припинення функціонування.

Беззаперечно, досягнення цілей сталого розвитку підприємствами залежить від розвитку чинників конкурентоспроможності. Глобальні ринки на яких представлена продукція підприємств характеризуються чинниками, які пов'язані з інновацією, креативністю та новими технологіями. Тобто, чинник інновації формує конкуренцію між підприємствами регіону чи підприємствами, які представляють надбання та розвиток своїх країн. На ринках багатьох найменувань товарної продукції інноваційна активність є ключовим чинником конкурентоспроможності. А отже, питання управління інноваціями потребує системного дослідження, з виокремленням основного вектора розвитку та досягнення певних складових інноваційного процесу

Список літератури:

1. Ляшенк Г.О. "Інновації в системі управління конкурентоспроможністю міжнародних компаній." Ефективна економіка № 2 (2022).
2. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Сковчиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник. – Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с
3. Глобальний інноваційний індекс: доповідь: Всесвітня організація інтелектуальної власності, 2023. – 36 с. Режим доступу: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-exec-en-global-innovation-index-2023.pdf>

*Ушаков С.П., аспірант
науковий керівник: д-р.філос. наук, професор Ягодзінський С.М.
Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»,
кафедра інформаційної, бібліотечної, архівної справи та соціально-політичних і
гуманітарних дисциплін*

РОБОТИЗАЦІЯ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Автоматизація є головною формуючою силою сучасних ринків праці, сприяючи підвищенню рівня життя, але з іншого боку розглядається як джерело тривоги для громадян[2].: за даними німецької онлайн-платформи, що спеціалізується на зборі та візуалізації даних Statista, у 2022 році 75% Європейці сприймали технологічний прогрес як явище, яке загрожує їхнім перспективам працевлаштування[4].

У період з 2000 по 2022 рік реальна вартість капіталу ІКТ на одного працівника в Європі зросла на 91%. Рівень впливу роботів, виміряний кількістю промислових роботів на 1000 працівників, зріс на 140%. Ці технології можуть мати сукупний і композиційний вплив на ринки праці. Вони можуть безпосередньо зменшувати зайнятість, оскільки машини замінюють людей у виконанні певних завдань, що призводить до ефекту економії праці [3].

Щільність роботів є одним із показників, який використовується для кількісного визначення кількості роботів на 10 000 працівників у певній географічній зоні чи галузі. Згідно зі звітом Міжнародної федерації робототехніки за 2020 рік, середня світова виробничо-відповідна щільність роботів досягла рівня 113 роботів на 10 000 працівників (рис.1).

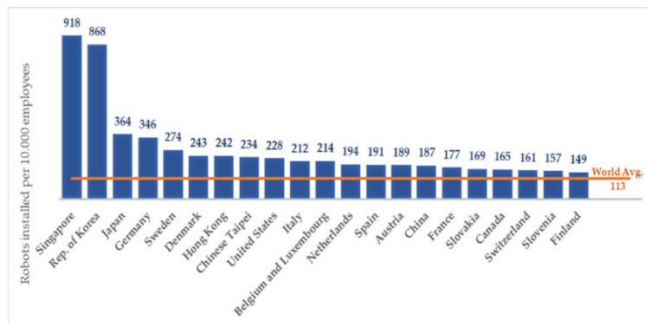

Рис.1. Зростання роботів впродовж 2019-2020 рр. на ринку праці в країнах Європи

Згідно з даними Міжнародної федерації робототехніки у 2022 році, до п'ятірки найбільш автоматизованих країн увійшли серед країн Європи - Німеччина (346 роботів/10 000 працівників) і Швеція (274 роботи/10 000 працівників) [2].

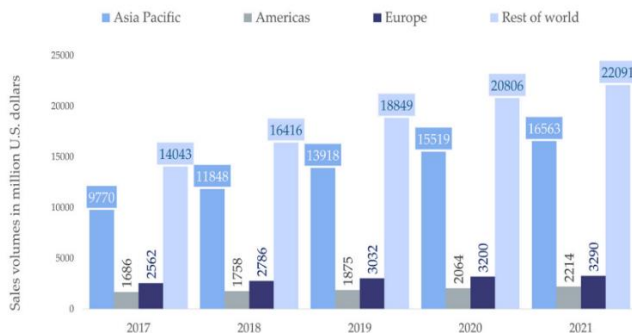

Рис.2. П'ятирічний аналіз обсягів продажів роботів за даними німецької онлайн-платформи Statista. Ці результати узгоджуються та відповідають 5-річному аналізу обсягів продажів роботів (у мільйонах доларів США), проведеному Statista [4]. Згідно з географічним

аналізом, Азіатсько-Тихоокеанський регіон є провідним регіоном у сфері робототехніки, перевершуючи Європу та Америку за обсягом продажів роботів (рис.2).

Іспанські дослідники Хосе-Ігнасіо Антон та Енріке Фернандес-Масіас визначають окремі канали, за допомогою яких автоматизація та роботизація можуть впливати на різні сфери умов праці, по суті, змінюючи завдання, які виконують працівники [2].

По-перше, щодо інтенсивності роботи слід мати на увазі, що роботи - це машини з централізованим керуванням, з якими працівники повинні взаємодіяти.

По-друге, щодо фізичного середовища робочого місця, роботи замінюють певні завдання, які, як правило, є найбільш повторюваними та важкими, таким чином позитивно впливаючи на якість роботи з точки зору здоров'я та безпеки.

По-третє, роботи вимагають стандартизації процесів, що може вплинути на працівників, зменшивши їх автономію, зробивши завдання співробітників більш залежними від них.

Крім того, підвищення продуктивності завдяки застосуванню роботів також може призвести до ширшого простору для покращення не лише заробітної плати, але й інших умов на робочому місці, навіть якщо це дорого коштує роботодавцям. Переваги, які, у свою чергу, формуються можливістю моніторингу продуктивності працівників. Тому очікуваний вплив роботизації на якість роботи є досить неоднозначним[1].

Роботи, які використовуються в процесі промислового виробництва, не настільки поширені, як комп'ютери, і їх застосування мало пов'язане з застосуванням штучного інтелекту. Тому залишається дискусійним, наскільки поглиблення впровадження цієї технології представляє якісну зміну, як це можна легше стверджувати, наприклад, щодо штучного інтелекту. Як наслідок, вплив роботів може бути не таким, як у випадку інших технологій [5].

В подальшому розвиток роботизації та автоматизації на ринку праці в країнах ЄС може відбуватися через такі шляхи [6]: стимулювання інновацій та досліджень; програми навчання і перекваліфікації; створення сприятливого середовища для підприємництва; соціально-економічна політика; співпраця між секторами.

Ці шляхи сприятимуть балансованому розвитку технологій та ринку праці, забезпечуючи сталий економічний розвиток і соціальну стабільність [2].

Таким чином, на сьогоднішній день у країнах Європи спостерігається зростання практики використання роботів та автоматизованих систем у виробництві та інших сферах економіки. Це призводить до підвищення продуктивності та конкурентоспроможності підприємств. Щоб забезпечити сталий розвиток, важливо розвивати політику, що спрямована на збереження робочих місць, перекваліфікацію працівників та сприяння інноваціям. Також важливо враховувати соціальні та економічні наслідки впровадження нових технологій і забезпечувати відповідну соціальну підтримку для всіх верств населення.

Список літератури:

1. Conference Report: European Labor Markets - Mastering Technological and Structural Change. URL: https://www.h2020-pillars.eu/Report_Interim_Conference. (дата звернення: 12.04.2024)
2. How to cite this report: Antón, J., Klenert, D., Fernández-Macías, E., Urzì Brancati, M. C., Alaveras, G., The labour market impact of robotisation in Europe, Seville: European Commission, 2020. 26 p.
3. Robots and Jobs: Evidence from US Labor Markets. URL: <https://economics.mit.edu/sites/defaultets.pdf>. (дата звернення: 12.04.2024)
4. Robotics - Europe. URL: <https://www.statista.com/outlook/tmo/robotics/europe>. (дата звернення: 12.04.2024)
5. The impact of ICT and robots on labour market outcomes of demographic groups in Europe. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/>. (дата звернення: 12.04.2024)
6. The impact of industrial robots on EU employment and wages: A local labour market approach. URL: <https://www.bruegel.org/working-paper/impact-industrial-robots-eu-employment-and-wages-local-labour-market-approach>. (дата звернення: 12.04.2024)

ЗМІСТ

Секція 1 Фінансові технології та інновації в банківській сфері: виклики сьогодення	3
Андрушко А.О. Оцінка якості кредитного портфелю банку в умовах воєнного стану.....	3
Волошина М.О. Інноваційні фінансові технології як стратегічний інструмент управління формуванням прибутку: досвід АТ КБ «ПриватБанк».....	5
Герасименко К.Д. Планування депозитних операцій ПриватБанку в умовах воєнного стану.....	7
Гриднев Є.А. Перспективи щодо диверсифікації джерел зеленого фінансування для відбудови національної економіки на принципах ЄЗК	9
Губанова І.С. Фінансові інновації як ключовий фактор стійкості та розвитку комерційних банків в сучасних умовах.....	11
Зуєва А.С. Використання фінансових технологій в споживчому кредитуванні в Україні та Польщі.....	13
Косошов Д.О. Вдосконалення механізму зеленого фінансування в банківському секторі.....	15
Куклич А.С. Оцінка ліквідності банку в сучасних умовах.....	17
Матейко О.М. Стійкість та потенціал банківської системи України в умовах воєнного стану.....	19
Михайлова О.М. Фінансова звітність як основна інформаційна база фінансового аналізу комерційного банку.....	21
Московець К.Є. Оцінка якості кредитного портфелю ПриватБанку в умовах воєнного стану.....	23
Парфененкова А.С. використання штучного інтелекту в управлінні кредитними ризиками: перспективи та виклики у банківській сфері...	25
Підберезня Д.О. Повоєнні напрями удосконалення фінансової діяльності комерційних банків України.....	27
Путько А.О. Проблеми формування універсальної системи оцінювання фінансової безпеки банку в сучасних умовах.....	29
Раєвська Є.Р. Роль фінансових технологій у методах оцінки якості кредитного портфелю: тенденції та вплив на фінансовий сектор.....	31
Рига В.В. Банківське «зелене» фінансування як інструмент повоєнного відновлення України.....	33
Сахно Н.О. Оптимізація фінансової діяльності банківських установ в умовах воєнного конфлікту та після його завершення з використанням сучасних фінансових технологій.....	35
Стратій А.В. Технологічні інновації та їх вплив на ефективність управління надійністю та ліквідністю в банківській сфері.....	37
Черниш Т.С. Функціонування банківської системи України в умовах	

воєнного стану: проблеми та перспективи.....	39
Шаповалов Д.А. Класифікація кредитних операцій банку як основа аналізу структури і якості кредитного портфеля комерційного банку.....	41
Швець Є.В. Планування використання власного капіталу ПриватБанку.....	43
Шинковський Д.О. Функціонування банківської системи в Україні в умовах воєнного стану.....	45
Шинковський Д.О. Кількісні показники інвестиційних ризиків.....	47
Шкурінський Д.П. Фінансові технології та інновації в банківській сфері: виклики сьогодення.....	49
Секція 2 Фінансові технології та інструменти розвитку бізнесу у післявоєнних умовах	51
Байбарак М.К., Гончаренко Д.С. Інструменти корпоративного тайм-менеджменту в умовах цифровізації управлінських процесів.....	51
Бондаренко С.В. Методичні підходи до оцінки прибутку та рентабельності підприємства в сучасних умовах.....	53
Гетман Д.А. Механізм створення економічної безпеки малих підприємств в умовах воєнного стану.....	55
Головко К.Ю. Фінансові інструменти стимулювання розвитку зеленої економіки.....	57
Диченко Л.С. Закордонний досвід використання «зелених» інвестицій для підтримки малого і великого бізнесу.....	59
Єгорова К.Є. Зелені фінанси для відбудови України.....	61
Захарченко Ю.С. Загрози економічній безпеці підприємств в умовах воєнного стану та засоби їх нейтралізації	63
Ігнашова Є.І. Розвиток зеленого іпотечного кредитування в Україні..	65
Лавріщева А.С. Інноваційні фінансові інструменти, як чинники ефективності бізнесу.....	67
Латиніна Н.Д. Оцінка якості кредитного портфеля комерційного банку в умовах воєнного стану.....	69
Матейко О.М. «Зелені» фінанси для відбудови та сталого розвитку міст України.....	71
Морозова А.Д. Особливості формування прибутку промислового підприємства в умовах воєнного стану.....	73
Парфененкова А.С. Фінансовий ринок України: аналіз сучасного стану, загрози, проблеми та перспективи.....	75
Савран Д.С. Теоретичні підходи до визначення прибутку як основного фінансового показника діяльності підприємства.....	77
Сіра Н.В. Розвиток зеленого банкінгу в Україні: перспективи та виклики.....	79
Славська О.С. Інноваційні технології планування власного капіталу підприємства АТ «Креді Агріколь».....	81

Стародубцева К.В. Розвиток ринку фінансових послуг в Україні в післявоєнних умовах.....	83
Сушина Є.С. Політика інноваційного розвитку підприємницької діяльності в Україні для «зелених» інвестицій.....	85
Путько А.О. Забезпечення економічної безпеки бізнесу: механізм, сутність та структура в умовах воєнного стану.....	87
Терновецька Є.О. Правові основи забезпечення економічної безпеки бізнесу.....	89
Ткаченко Е.О. Факторний аналіз як інструмент управління прибутковістю та ризиками на сучасному підприємстві.....	91
Усова В.О. Управління кредиторською заборгованістю підприємства в Україні.....	93
Феленко В.П. Фінансові технології та інструменти для післявоєнного відновлення та розвитку бізнесу: формування капіталу та ефективне управління.....	95
Хорольський В.О. Проблеми кредитної діяльності комерційного банку в умовах воєнного стану на прикладі АТ КБ «ПриватБанк».....	97
Черниш Т.С. Управління податковою безпекою підприємства.....	99
Шаповал Т.О. Застосування штучного інтелекту у сфері фінансових послуг.....	101
Шинкарюк А.В. Зелене фінансування економіки в умовах воєнного стану в Україні.....	103
Яценко А.А. Вдосконалення фінансової діяльності банку для стимулювання розвитку національної економіки на принципах європейського зеленого курсу.....	105
Секція 3 Цифровізація публічних фінансів у забезпеченні сталого розвитку	107
Харитоновна Н.Г. Управління доходами і видатками бюджетної установи як напрямок цифровізації публічних фінансів.....	107
Секція 4 Розвиток крипто валют і блокчейн та майбутнє фінансових систем	109
Пелих О.С. Криптовалюти та їх вплив на глобальну економіку.....	109
Фетісов О.О. Практичне застосування блокчейн-технологій для управління безпекою підприємства.....	111
Секція 5 Сталий розвиток ринку праці: вплив технологій та інновацій	113
Волков Б.Л. Технологічні інновації: ключ до сталого розвитку ринку праці в Україні.....	113
Козаревич С.В. Сталий розвиток в освіті як передумова підвищення інновацій.....	115

Ушаков С.П. Роботизація та автоматизація європейського ринку праці: сучасний стан та перспективи розвитку.....	117
---	-----